Collectaneum
Rerum gestarum et eventuum
cum aliis externis tum patriæ tum Ordinis

Volumen tertium

Anno Domini 1630 1a Septembris

EX-ARCHIVO MAJORIS-CARTVSIÆ

Ponantur ante oculos nostros gesta præterita propter cavenda futura. (Augustinus)

Nam, teste Philosopho, gesta præteritorum temporum sunt indicia præsentium et futurorum. (Aristoteles.)

Annales patrum discute, inde poteris bona exempla extrahere, quia acta præterita dant certum documentum de futuris.

(Aristoteles ad Alexandrum.)

Tota die verecundia mea contra me est. (Psalm. 43.)

Anagramma
Petrus de Wal
Sæpe vult dura.

Sæpe pati vult dura Petrus de Wal (sibi durus).
Pro Jesu Christi nomine, amore, fide;
Ergo percipiet sine fine (in fine) coronam
De larga Domini cunctipotente manu.

Aliud Epigramma

Res dura est vallum, petra et durissima res est
Sicque sibi est durus Wallius ipse Petrus.

Amico et Confratri pangebat Venerabilis et doctus Pater Senior Cartusiæ Lovaniensis D. Joannes de Steelant, quondam in sæculo nobilis, et pro Principe Leodiensi ad Cæsarem Rudolphum II legatus.

Responsio ad prædictum Patrem

Æternam blanda me quærere voce salutem
Hortaris, Pater: at mollia sæpe volo.

Aliud anagramma
Collectionis hujus libri

Et raucus dicor Eu Laus de rupe sonora
Discordant rebus nomina sæpe suis.

Deus meus misericordia mea. (Psalm. 58).

Prologus.

Frater Petrus de Wal Cartusianorum Bruxellensium minimus caræ posteritati per silentii et solitudinis quietem, et alia pia Ordinis exercitia ad supernæ contemplationis pertingere gloriam.

Volumina duo, Deo auxiliante, de rebus gestis et eventibus Cartusiæ Bruxellensis absolvimus; nunc restat tertium de restauratione ejusdem intra muros oppidi. Necdum enim Deus complevit in nobis vaticinium Regis Prophetæ dicentis: Quoniam non intellexerunt opera
Ps. 27. Domini et in opera manuum ejus destrues illos et non ædificabis eos; sed pœnituit eum super malo quod fecit nobis, et post septennium exilii (quod spatium etiam puniendis criminibus a judicibus temporalibus præscribi solet) reduxit Patres ad propria; nec multo post non minus benigna quam mirabili ejus providentia domus hæc a fundamentis surrexit et ad perfectum deducta est præ ceteris domibus provinciæ quæ his turbulentis temporibus excisæ
Luc. 19. fuerunt. Ne autem Congregationi nostræ improperetur quod non cognoverit tempus visitationis suæ; ait per alterum
Jer. 7. Jeremiam prophetam dicat nobis Dominus: Ite ad locum meum in Silo (in Scheut) ubi habitavit nomen meum, et Virginis Matris meæ, et videte quæ fecerim ei propter malitiam populi mei. Intelligamus opera Domini, hanc domum ædificationem Domini esse, agnoscamus beneficium, bene utamur cellæ solitudine ac quiete, applicemus animum ad considerandam et cognoscenda insuper et præcipue mirabilia opera manuum ejus, quæ Deus ipse fecit per se (non per secundas causas) in creatione, in redemptione, in gubernatione generis humani. His instructi meditationibus si pure et strenue divinis insis

tamus laudibus in oratorio nobis quoque præparato, profecto sentiemus suavitates psalmodiarum, et in meditatione nostra exardescet ignis divini amoris. Operæpretium igitur erit scire et recordari, quorum labore et industria, quorumve liberalitate et munificentia hæc nobis provenerint bona, commoditates et media serviendi Deo. Scribantur hæc in generatione altera, ait divinus Psaltes, et populus qui creabitur laudabit Dominum, imo et excitabitur ad devotius orandum pro benefactoribus suis; dabo igitur operam ut ipsorum memoriam amanter et pie colam vindicemque ab oblivione hominum eorum nomina, qui optime de hac domo atque adeo de universo Ordine et republica meriti sunt, et divinum cultum suis laboribus amplificarunt. Quod si e vivis quis jam excessit aliquid fortasse de illius virtutibus
Eccli: II, 2 et 30 dicam. De viventibus adhuc tacebo: Ne laudaveris, inquit Sapiens, hominem in vita sua; atque hos inter limites strictius me arctabo quam in superioribus voluminibus quod major scribendi materia adsit, et minor notitia aliarum domorum, quæ nisi per scripta cognoscere queo. Pro meo instituto frequentius Ordinationes tum Capituli generalis, tum Visitationum inseram, ut sciat posteritas ex quo fonte profluxerint consuetudines hujus domus, et quæ in eis mutatio facta fuerit. Nec pudet me ad minuta quæque dimittere, de quibus Patres ipsi leges ferunt, cum nihil in religione parvum sit. Totum decet quidquid defertur religioni, ut nullum obsequium quod proficiat ad cultum et observantiam Christi erubescamus,
II de Pœnit. cap. 6. ait D. Ambrosius. Scio graves et doctos autores non potuisse induci ut sui temporis historiam conscriberent, quod sæpe odium veritas pariat, et tamen quantum vel

ipsarum virtutum est quod non sit cum vitio alieno conjunctum. Qua potero igitur modestia in hac palæstra versari conabor ne quem merito offendam. Scio præterea me non ea congruitate linguæ latinæ præditum, ut hæc scriberem, imo vernaculæ hic communis peritia et notitia destitutum. Unde fateor magnis me adjumentis carere debuisse. Verumenim vero nemini munus scribendi præripio, en arenam et calcem, amice lector, toti historiæ incumbe ac perfice magno (sic vovemus) rei domesticæ bono. Nam

Historia vetus et nova omni ætati, conditionique utilissima. Est enim palæstra prudentiæ, stimulus sapientiæ, calcar virtutum, interpres dubiorum, memoria præteritorum, speculum futurorum, præsentium fax et moderatrix, breviarium experientiæ, scientiarum thesaurus, directrix disciplinæ, breviter compendium artis vivendi:

D. Petrus de Leon adhærere cœpit domui Brusellensi.

Anno 1591, 3 Maii V. P. D. Petrus de Leon Hispanus Salmanticus professus domus regiæ de Miraflores cœpit in hospitio antiquo hujus domus Brusellensis habitare, et venerando Patri D. Christiano Priori adhærere, negotiaque hujus domus Brusellensis, ac aliarum domorum Ordinis in Curia occurrentia, tanquam Procurator generalis, diligenter procurare.

D. Arnoldus b. m. Prior Anglorum ad Capitulum proficiscens et inde in Hispaniam, in suo discessu de consensu Venerandi Patris Visitatoris, procurationem Conventus sui illi commiserat, et sic usque ad hunc annum 1591 dictis Patribus adhæserat, negotiaque illorum quasi nullis eorum expensis fructuose sollicitavit.

Nam pensio fuit illi concessa imprimis a Serenissimo Duce Parmensi, bonæ memoriæ, ad instantiam ipsius cognati, qui huc venerat ex Hispania missus a rege catholico, ut commodius, secundum qualitatem ipsius personæ, absque magnis expensis Ordinis posset Ordini inservire atque etiam suæ Majestati in ministeriis ecclesiasticis, quatenus opus esset et liceret, absque detrimento professionis suæ, quæ in principio fuerat 50 florenorum singulis mensibus, et jam tunc hoc anno 1591 erat aucta ad 62 florenos cum dimidio.

Ejus pensio regia aucta hoc anno et quanta fuerit.

Domum antiqui hospitii non solum reparavit, sed etiam omnia quæ ad ornatum domus et familiæ sustentationem requirebantur, suis expensis comparavit.

Expensæ ipsius ordinariæ.

Circa medium Aprilis hujus anni 1591 cœpit prandere solus in hospitio antiquo, et quamvis ex hac domo ministrarent ipsi pitantiam ordinariam unius monachi, non tamen sufficie-

bat, quia ibidem cogebatur sustentare familiam duorum famulorum, et frequenter hospites recipere. Quapropter uno die cum altero expendebat in ordinariis sumptibus 20 stuferos et summa ascendebat singulis mensibus ad 30 florenos et singulis annis ad trecentos et sexaginta; unde in tribus annis, quibus hospitatus fuit in prædicta domo, computat mille et octoginta florenos plus minus.

Circa finem ejusdem mensis Aprilis, quia infirmabatur et necesse erat bis et ter in die ascendere ad superiores partes cum tam pro negotiis Patrum Anglorum, quam pro aliis ideo coactus fuit emere mulum ad equitandum, quin etiam satis humiliter et ad ædificationem stragula coreacea ornatus erat.

Ante mensem Junii D. Petrus de Leon dedit Patri Christiano plusquam 70 florenos.

Carolus Peeters primus donatus.

In prædicto mense Martio venit quoque ad nos Carolus Peeters filius Receptoris Beginagii ut fieret Donatus qui fuit singularis in victu, nec carnibus, nec piscibus unquam vescens; habebat tonsuram clericalem atque cantus peritus erat.

Officiales curaverunt fieri vasculum argenteum pro sacro oleo infirmorum. Sicque paulatim aptabant se ad formam monasterii et Conventus.

D. Franciscus Barcelli sua exemplari conversatione præcipuus promotor Scalæ Cæli et scriptor.

22 Februarii obiit D. Franciscus Barcelli professus domus Scalæ Dei, Vicarius in domo Scalæ Cæli, qui propter suam exemplarem conversationem et obedientiam qua multum promeruit apud Ill^{mum} et R^{mum} D. D. Archiepiscopum Elborensem fundatorem, gratiam, multumque excitavit eumdem ad liberalissimam ejusdem domus fundationem et dotationem.

D. Franciscus Barcelli, Hispanus Catalanus Villafranchensis

adiit Religionem nostram die 14 Decembris 1549 vir devotus et exemplaris, qui per multos annos exercuit officium Vicarii et Procuratoris in domo Scalæ Dei, et tandem postquam vixit in Ordine laudabiliter 42 annos obiit Vicarius Cartusiæ Scalæ Cœli prope Eboram regni Lusitaniæ 21 februarii anni 1591. Scripsit latine quasdam meditationes de vita et passione D. N. Jesu Christi et de Sanctissimo Eucharistiæ sacramento, et lingua Hispanica opuscula quædam de oratione mentali quæ servantur manuscripta in domo Ulyssiponensi.

Obierunt monachi 44, Conversi 29, Moniales 3, Donati 7: personæ 83.

Commendatur Reverendus D. L. Cartier Canonicus ecclesiæ S. Stephani in civitate trecensi ab hæreticis occisus in limine ecclesiæ dum ad sacra peragenda proficisceretur. Epitaphium: D. Emundus Benoist hujus ecclesiæ canonicus, pietate insignis presbyter, 69um vitæ suæ annum agens, die S. Lamberti, 17 Septembris, ad Matutinas pergens, vulneribus in capite receptis, huic sepulcro corpus animam Deo reddidit 3 Octobris 1590.

Ill^mus^ D. Petrus ab Aragonia præcipuus fautor domus Aulæ Dei, qui obiit 13 Maii præteriti anni.

Quorum sanctorum festa celebranda sint.

Ordinationes. — Ordinamus et statuimus pro summi Dei majori cultu Sanctorumque ejus celebriori memoria præcipue eorum, quorum meritis S. M. E. ab eo beneficia ut gloriosorum Confessorum Francisci et Dominici amodo eorum festa cum Capitulo per totum Ordinem a monachis celebrantur sub communi officio Unius Confessoris non Pontificis cum Collecta tamen propria.

Domus Cartusiæ grata mente recolens memoria munera et subsidia eleemosynaria, quæ accepit ab universo Ordine tam ante quam post incendium Correriæ et maxime omnium a provinciis Italiæ, voluit etsi extreme laborans suam vicissim in eas ostendere propensionem et maternum in suos affectum voluntaria remissione universi debiti quo illi tenetur Capitulum generale vice omnium domorum Ordinis, quod est trium millium quingentorum quatuordecim scutorum triginta solidorum et trium denariorum uti etiam condonatione præmii et salarii lationis omnium litterarum, quas ipsa dedit vel accepit plus minus tribus annis prout hoc præsenti scripto utrumque donat et remittit, hoc tamen reservato quod hujus Capituli expensæ, quæ sunt trecentorum quinquaginta octo scutorum et 48 solidorum ita dividantur ut exclusis vel supportatis domibus et provinciis quæ ad extremam redactæ sunt miseriam et inopiam per reliquas domos et provincias dividantur et partiantur pro facultatum singularum domorum ratione, quem solvendi modum a cetero servari. Volumus ut non taxæ fixæ et certæ sed mutabiles fiant pro mensura receptorum et expensorum uniuscujusque anni, ita ut tantum solvatur quantum expensum fuisse invenietur. Taxabuntur autem a Procuratore Cartusiæ ad plus vel minus habita ad antiquas taxas ratione, nisi accesserit nova paupertas vel facultas domorum quæ id impedit.

Cartusia maternum in suos ostendit affectum.

Hæc justitiam R. P. Hieronymi satis declarant.

Mittentur demum si in ipso Capitulo solvi non possunt quamprimum fieri poterit, et ita ut id intra trimestre fiat a Visitatoribus monitis per chartam quid unicuique

provinciæ conveniat.

Ordinationes præteriti anni approbamus. Sed illam quæ incipit Ut in omnibus providere ita approbamus, ut informatio quæ petitur a Priore semel fiat, a Visitatoribus singulis biennis nisi aliter à R. P. Priore Cartusiæ mandetur.

Item illam, quæ incipit Volumus et ordinamus de comitativa Priorum, Procuratorum et aliarum personarum Ordinis reducimus ad formam Statuti, laudamus tamen eos qui eam servaverint.

Monemus omnes Priores domorum Ordinis ut ad formam ordinationis chartæ Capituli generalis anni proxime præteriti hoc etiam anno confirmatæ quantocius informent R. P. Priorem Cartusiæ de moribus, conditionibus et qualitatibus personarum sibi commissarum, alioquin a generali Capitulo proxime futuro digne providebitur.

Capitulum generale iterum rogat ut anno superiori Priores et Conventus domorum Cartusiæ Majoris, S. Stephani et Brunonis, Padulæ, Neapolis, Papiæ, de Paulari et de Coris, ut singulæ de sua abundantia sustentent unum monachum in nova domo Lugdunensi donec sibi ipsa sufficiat pia benefactorum largitione.

Ex ordinatione provinciæ

Priori domus Leodii non fit misericordia. Et confirmamus commissionem factam per R. P. Priorem Cartusiæ Priori Valencearum de visitanda dicta domo Leodii cessantibus tamen periculis, cui committimus dignam sumere pœnam de scriptoribus si minus justam causam habuerint et talem, ut talia a cetero attentare pertimescant; si vero justam, similiter volumus autores et sontes tot amaritudinum, aversionum,

riorum, et quasi scandalorum commeritis pœnis etiam abso-
lutionis a quibuscumque officiis affici sine ulla acceptione
personarum, prout de illius integritate Ordini satis manifesta
confidimus, cui nova scripta et dubia mittimus suo maturo
judicio examinanda, et dissolvenda autoritate Capituli, quam
illi impartimur.

D. Joannes L'Escluse Prior domus Valencenarum laudatur.

Ecce quomodo laus domus Leodiensis versa est in vituperium.
Et quidem per istam Visitationem D. Philibertus Cooman
Prior absolutus fuit sequenti anno in vigilia Paschæ. Qui
poterat conquiri: Filios enutrivi et ipsi spreverunt me, ac
D. Everardus Valentius professus dictæ domus quondam Re-
ceptor Abbatiæ S. Huberti, qui uxore defuncta a dicto Phi-
liberto ad Ordinem receptus fuerat, electus fuit Prior sed
nec ipse ultra quinquennium in eo officio permansit.

Absolvitur D. Philibertus Cooman à Prioratu domus Leodii anno sequenti.

Committimus et mandamus ac summopere commendamus
Visitatoribus ut quascumque personas Ordinis suæ provinciæ
ab Ordine profugas ubicumque dispersas et quantumvis ho-
nesto titulo vel necessitatis, vel periculi, vel timoris justi, quærere
et revocare et (si litteris nihil profecerint) cogere et colligere sive per
se, sive per alias personas idoneas omnino studeant: quibuscum
agant quoad forum pœnitentiæ pro nostra suaque potestate;
pœnas vero externas, easque Ordinis quas meruerint ad sequens
usque Capitulum generale suspendant, et interim eas ita
paterne ut graviter admonitas in suæ provinciæ domibus
ad salutem commodioribus collocent: quæ vero per trinam
monitionem redire contempserint, excommunicationi no-
minatim subjiciant omnique Ordinis suffragio privatas
declarent.

Oves dispersæ hujus provinciæ recolliguntur.

Cartam correxit et subscripsit fr. Hieronymus Prior Cartusiæ

Hispani Britanniam invadunt quod Ser.^{ma} Infans Hispaniarum Isabella Clara Eugenia in eam jus prætenderet.

Recensibimus quæ domum nostram concernunt paucis postquam lamentabilem patriæ statum perstrinxerimus.

Pontifex Maximus Gregorius XIV Jubilæum indixit, quod mense Martio Coloniæ et Leodii et in Belgio verisimile est publicatum fuit, nec tamen Dei furor aversus est a nobis.

Castrum de Westerloe astu captum.

Nam eodem mense Mauritiani castrum de Westerloe munitissimum Barone de Merode et Petersem loci Domino absente hoc astu occupant, quatuor numero habitu subrustico ad portam veniunt, excubitores nihil ab eis hostile expectantes intercipiunt, et in arcem paucis, qui istic relicti erant militibus cæsis irruunt. Hinc excursiones in Brabantiam frequentissime habuerunt.

Et similiter 22 Maii propugnaculum Zutphaniense capitur.

Simili fere strategemate paulo post propugnaculum quod ex opposito urbis Zutphaniæ in adversa ripa construxerant regii obtinuerunt. Qua obtenta nil cunctandum ratus Mauritius universas cohortes ad urbem duxit, et priusquam fama amissæ arcis vulgata esset eam cingit.

Ebersteynius globo trajicitur Dei justo judicio.

In primo aditu dum incautius mœnia lustrat Comes Ebersteynius (ille, inquam, Ebersteynius qui nuper tanta calamitate Westphalos catholicos afflixerat) globo sclopeti

Zutphania deditur.

trajicitur, ictusque equo decidit et occumbit, nihilominus 29 Maii Hollandis deditur Zutphania cognominis, provinciæ civitas primaria.

item Daventria Transisulanæ provinciæ metropolis.

Mox Daventriam, quæ Zutphania duobus tantum milliaribus distat, oppugnare cœpit Mauritius atque expugnavit mense Junio, quod Dux Parmensis tardius suppetias

affert, qui decimo ejus mensis dumtaxat ad bellum profectus est, qui ut urbem intellexit occupatam in terram Clivensem declinavit.

Hæc autem in Belgio maxime catholicorum, et eorum qui regiis rebus favebant mœrore agebantur. Parisienses quoque publicas supplicationes instituerunt Deum orantes ut statum religionis catholicæ et regni Gallici conservare dignaretur.

13 Julii Dux Parmensis Noviomagum movit, et oppugnare cœpit propugnaculum Knodsenburgum quod in opposita urbis Noviomagensis ripa construxerant Hollandi, præsidio illud omnique genere commeatus munientes.

Mauritius obsidionem Groeningensem solvens ut Parmensi occurreret victoriamque aliquam de regiis obtinuit. Altero igitur die D. Jacobo sacro Dux Parmensis de expugnatione propugnaculi desperans propter quotidianas continuasque pluvias in urbem retrocisset, atque 1 Augusti Noviomago discedit, et quia adversa valetudine conflictabatur, ad fontes verum Spadanos profectus est, ubi ab Ernesto præsule ex Germania reduce salutatur.

Reliquam patriæ hujus næniam persequar postquam nostra exposuerimus. Inter has patriæ lacrymas et calamitates restaurandæ domus nostræ fundamenta jacta sunt, ut ex verbis N.P. Petri Leonis melius cognoscet lector. Ait:

Anno 1592, in die Visitationis B. Mariæ pransi sunt mecum in antiquo hospitio Blasius Ocon, et Guilielmus (de Bordino ni fallor) officiales Computatoris regis, quos post prandium ad hanc domum adduxi, ubi jam Venerandus Pater D. Christianus cum suis habitabat, et videntes nullam hic esse formam monasterii decreverunt ad meam instantiam

Inceptum est colligere eleemosynas pro aedificatione hujus domus.

inter amicos suos eleemosynas ad computum stipendiorum suorum colligere pro aedificatione Capellae anterioris, et sic infra dies collegimus in subscriptionibus bis mille ducentos et unum florenos.

Sic B. Virgo Patrona hujus domus in die Visitationis sua gratia nos quoque visitavit, suis meritis et intercessione procurando nobis tales promotores.

Alias 12 dicti mensis et supra diximus 13 Nov. Noviomagum Parmensem movisse.

Pergit P. de Leon. Decima die mensis Julii conveni Ser^mum^ Ducem Parmensem (in castris agentem ut ex praecedentibus liquet) et impetravi ab illo ut illa eleemosyna 2.201 florenorum assignaretur nobis, et annotaretur in computu singularum personarum, ut inde de suis stipendiis defalcaretur.

Fuerunt propterea molestissimi labores, quos sustinuimus in istis annotationibus, quaerendo singulas personas in tribus libris Computorum regis, ubi sunt rationes totius exercitus,

Non adeo belle ista concordant cum historia temporis, quae indicat Parmensem in clivia tunc egisse et haec quasi Bruxellis praesentem indicant.

et demorati sumus in supradictis annotationibus postquam recepimus decretum Principis a decima die Julii usque ad vicesimam octavam mensis Decembris ejusdem anni ut apparet per decretum Suae Celsitudinis.

Et tandem indicat se mense Augusti Antverpiam propter Patres Anglos profectum fuisse, quod fere singulis mensibus necessarium erat quia D. Pagador Gabriel de S. Stephano ibidem tunc morabatur et per partes solvebat quamdam librantiam ad praedictos Patres Anglos pertinentem.

Sedulitas et expensae extraordinaria P. Leonis.

Reversus Antverpia Bruxellas diligentissime sollicitabam annotationes eleemosynarum in libris regis, et cogebar frequenter invitare ministros Computatorum, et alias personas a quibus recipiebam eleemosynas in scriptis. Nam post prandium signabant liberaliter suas eleemosynas.

Unde non sufficiebat nostra pensio regia ad praedictas

expensas maxime quando erat reformata et suspensa, nec semper debito tempore solvebatur.

Quam bene meritus fuerit Pagador Dominus Gabriel de S. Stephano de D. Petro de Leon et de hac domo.

Sed D. Pagador generalis Gabriel de S. Stephano ex singulari gratia et amicitia semper dabat mihi mutuo, et anticipatas pecunias necessarias pro nostris expensis, quas in scriptis non redigebam nimis occupatus tam in expeditionibus eleemosynarum pro fabrica quam in negotiis Patrum Anglorum, et mihi persuasum erat quod V. P. D. Christianus qui tunc erat Visitator permittebat et consentiebat, ut cum nostra pensione possem tractare amicos et ceteras expensas facere, quæ ad nostrum officium debite exercendum et ad fabricam promovendam requirebantur.

Sancta protestatio D. Petri de Leon de sua fidelitate.

Testificans coram Deo me nunquam nihil expendisse nisi in vestimentis, et necessitatibus meis et famulorum meorum, aut pro personis Ordinis, vel invitando aliquos amicos benefactores nostros, et totum quod exposui cum illis aut cum aliis fuit ea intentione ut melius et facilius negotia hujus domus et Ordinis promovere possem.

Videamus et aliorum officialium hujus domus œconomiam, quorum unus sic scribit:

Tempore exilii D. Prioris et majoris partis Conventus anno 1579 vendiderunt monachi et laici, qui hic manserant in civitate Philippo Van Opden Losch unum pratum magnitudine trium bonariorum cum dimidio, situm juxta mœnia civitatis mille ducentis florenis, cum bene valeret fere quatuor millia florenorum. Et quia emptio erat invalida (licet per Priorem tempore captivitatis timore confirmata) reducta civitate coacti sumus dare annuum censum 75 florenorum donec per venditionem prati 6 jornalium in viridi

platea parochiæ Molebekensis (de quo civitas Bruxellensis magnam partem fundi emerat ante 50 annos pro novo stagno) et solutis adhuc in promptu 500 florenis est illi satisfactum.

4 Junii redemit Cassaert reditum 16 florenorum annuum de bonis pauperum Joannis Elsselaer quem levabant super ipsius ædes juxta Macellum.

Insuper redemptus fuit annuus reditus 16 florenorum, quos Magistratus assignaverat Henrico de Bruyne inde Aelboon ex debitis fratrum tempore exilii contractis pro cervisia.

In Junio quoque venit ad nos Thomas Gilmans natus Vurnis juxta Bruxellam, ut fieret Donatus. Servierat D. Philiberto professo hujus domus et Priori Domus Leodiensis 5 annis, ni fallor, qui postea multis annis fuit portarius.

V. Pater de Leon obtinuit aliquas litteras a Ser^mo rege Philippo II ad Ducem Parmensem, ut inopiæ nostræ subveniretur pro restauratione domus quarum unius copiam subjicio:

Copia Epistolæ regis Hispaniarum Philippi II in favorem Cartusianorum.

Mon bon Nepveu. Je vous ay escript le premier d'Avril de l'an passé sur ce que par requeste m'avoient représenté les Chartreux en ma ville de Bruxelles endroict la ruine de leur église et couvent, et l'extrême nécessité en laquelle ils sont réduitz. Et comme par nouvelle Requeste icy joincte m'a esté représenté qu'ilz n'ont esté assistez de quelque aulmosne, selon que lors Vous fut escript. J'ai trouvé bon de aussi vous remettre icelle requeste afin que en conformité de ma première rescription les assistez de la dite aulmosne, si encores faict ne l'avez, et que me réservez de vostre advis endroit les trente ou quarante ducatz dont lesditz Religieux supplient estre soulagez par chacun mois.

A tant mon bon Nepveu Nostre Seigneur vous ait en sa saincte garde. De S. Laurent le 22 de Juing 1591. DDV. Subsignatum: Philippe. Et inferius A de Laloo superscriptio: A mon bon Nepveu le Duc de Parme et de Plaisance, chevalier de mon ordre, lieutenant, Gouverneur et Capitaine général de mes pais bas et de Bourgogne.

Decretum fuerat a Concilio ut haberemus aliqua bona confiscata eorum qui in rebellione contra regem defuncti erant. Super qua re vidi libellos supplices, sed non intellexi aliquid nos ea via tunc accepisse.

Dux Parmensis injunxit Magistratui Bruxellensi nobis dare bis mille florenos pro recompensa damni illati.

Existimo tamen virtute dictarum litterarum, et per intercessionem D. Petri de Leon (ut ipse scribit) quod Ser.mus Dux Parmæ compassus nostris miseriis pro aliquali recompensa damni nobis illati ab oppido Bruxellensi dedit ordinationem quod civitas nobis dare deberet bis mille florenos, de quibus restabant adhuc solvendi, anno 1596, quando P. Christianus absolutus fuit a Prioratu hujus domus mille ducenti floreni.

Adivit ipse V. P. D. Petrus de Leon Magistratum ad quem orationem habuit et indicavit quomodo eleemosynis insuper Hispanorum militum intenderet restaurare Cartusiam hujus civitatis; qui humaniter receptus fuit et illi data sella, et cum perorasset scabini benevole dexteras porrexerunt.

Argentoratenses diruunt Cartusianorum monasterium. Neque solum pietatis eruditionisque studium inibi vigebat verum etiam typographica domesticos inter parietes prœla illic visebantur codicibus imprimendis desudantia publicoque

Non taliter sed diverso prorsus modo Magistratus hæreticus Argentinensis egit qui non satis æquo animo ferens cœnobium quod in agro suburbano anno 1340 Cartusianis ædificatum fuerat a tribus opulentissimis civibus Joanne Misniensi, Gerardo Saxone, et Vernero Hesso, reipublicæ christianæ bono deservientia.

adhuc inviolatum subsistere in eoque Religiosos juxta sui instituti formulas commorari, 7 Augusti aliquot senatores duos currus et viginti sex sclopetarios in monasterium hoc prædictus Magistratus ablegavit cum mandato ut cunctos in urbem adducerent, et renuentes compellerent. Hi cum eo venissent, et a Priore humaniter accepti essent, præceperunt Priori cum suis currum conscenderent, secumque in urbem proficiscerentur. Qui cum id negaret se excusaret, atque vel in posterum saltem diem in monasterio ut relinqueretur oraret, exauditus non est sed coactus cum illis in civitatem proficisci. Adducti itaque omnes in civitatem, et promo condoque traditi.

Postridie miserunt, qui ecclesiam et insignia parentum decora, ambitum et vitreas fenestras comminuerent. Bibliothecam, aurum, argentum, vinum omnemque annonam diripuerunt et in urbem comportarunt. Sequenti nocte octuaginta cæmentarios expensis suis conductos in idem monasterium deducunt qui totum monasterium primo, deinde turrim demoliti sunt. Cui sceleri hanc tituli speciem præfigebant quod Joannem Manderscheitum Argentinensium præsulem cum Lotharingiæ Ducis filio ementito habitu triduum hic latitasse urbisque robur explorasse fama undique divulgaretur.

Quanta autem hic liberalitate Christi pauperes sustentari solebant patet ex eo quod Joannes Eckius, qui isto in loco popularis ac gratiosus erat, libera voce fateatur ante hanc Lutheranam pestem, majorem fuisse egenis datam eleemosynam in unica hac Argentoratensi Cartusia, quam modo fiat per amplam (verba sunt autoris) et ditissimam

civitatem Argentinam. Et quis jam illic vel unam panis micam percipit, quando nimirum omnia in cinerem, flammasque ita sunt redacta, ut ipsius loci religiosi Molshemium confugere sint coacti. Hic fructus est novi Evangelii, hæc reformatæ religionis deformitas evertere scilicet sinceræ pietatis domicilia, ipsosque venerandos Christi sacerdotes foras exulatum protrudere.

Facta pace a Camera imperiali contra civitatem latum decretum est, ut ædes illas suis expensis reædificaret ita uti ante fuerant: unde dicunt aliqui Patres quod si unquam Argentinenses permittant vel cogantur admittere exercitium catholicæ religionis ibidem Cartusiam ædificandam, et bona dividenda cum altera Molshemensi.

Intellexi redditam fuisse pixidem argenteam cum sacris hostiis Patri Priori: in hoc meliores Judæis Lutherani. Cum enim Pragæ in Bohemia nuper ad fidem catholicam venisset Leo Judæus multarum linguarum cognitione celebris christianorum sacris initiari se permiserat. Utebatur autem familiariter quodam Petro Rodamo franciscano, cui infirmorum cura demandata a loci antistite fuerat, et salutari viatico deferenti se comitem jungebat, ut ita observaret diligentius qua sedulitate hostiæ consecratæ asservarentur. Igitur cum totus in hanc rem intenderet, forte fortuna sacrarium minus caute occlusum advertit, eoque reserato tres hostias surripit chartæque involutas secum Presburgum in Hungariam detulit. Hic cum apud Judæum hospitem divertisset, multaque de Incarnationis dominicæ sacramento disseruisset, tandem surreptas hostias protulit, et binas urgenti hospiti donavit. Qui dum is Presburgo excessisset, avitis ejusdem sectæ aliquot

recutitis hostias promit, et simul unde eas consecutus fuerit. Ibi synagogam convocant, et periculum faciendum de veritate sacramenti catholicorum censent. Igitur hostiis in mensam repositis, unus arrepto cultro, Si (ait) vere Christianorum hic Deus es, virtutem exere. Dictoque citius earum alteram transfodit; at

Miraculum circa Eucharistiam.

mox exerta virtus: nam copiosi sanguinis rivi effluxere. Quo monstro territis vindex Deus adfuit, et invitabili fulmine domum concussit, ac cunctos ejus mole obruit flammaque absumpsit, tribus duntaxat ad miraculi evidentiam incolumitate donatis. Sed et hi vinculis constricti postquam quæstionibus subjecti scelus eo ordine quo acciderat, narraverunt, exquisitis tormentis excarnificati et ad extremum adactis per semiviva corpora palis in via regia collocati illustre tam detestandi facinoris exemplum fuere. At memoria dignum, quod cum domus integra concideret, æthereos illos motus non sustinens, ignemque conciperet, mensa novo sanguine respersa, ipsæque hostiæ incendio ereptæ sine læsione aut immutatione sui remanserint. Quæ paulo post magna populi religione ad augustiorem locum delatæ tam celebri miraculo fidem indubiam fecerunt.

Hæc occasione data, et in honorem Venerabilis Sacramenti ex historicis hujus temporis libenter deprompsi et quod in hac patria inimicos hujus S.S. Sacramenti Deus occulto suo judicio permitteret prævalere, alios miraculis alibi confirmans in fide.

Circa annum 1591 Cartusiani exules Angli Antuerpia migrarunt Mechliniam.

Joannes Alba scriptor.

Hoc anno 27 Decembris obiit D. Joannes Alba professus Vallis Christi. Vir longe doctissimus etiam in Græca et Hebraica lingua scripsit Annotationes in varia utriusque

testamenti loca difficillima et alia multa. Et hoc publicum testimonium dederunt atque præfixerunt operibus ejus conventuales Cartusiæ Vallis Christi in regno Valentino comprofessi ipsius:

R. P. Joannes Alba singularibus virtutibus ornatus, præclarum religionis exemplar, domus nostræ lux et ornamentum, bonarum litterarum gloria insignis, ingenii nobilissimi, antiquæ et germanæ scripturarum interpretationis conservator, et propagator, bono Ordinis et publicæ rei natus, eruditorum judicia studiis suis excitavit et meruit magnum et publicum erga se testimonium: Atque nobiscum integer integros vixit annos 27, menses 5, dies 20. Obiit Anno 1591, die 27 Decembris.

Hulstum occupatur. Hollandi cum classe in Wasiam territorium Flandriæ irruunt, et per apertum Hulstum oppidum situ aridum premunt, missisque qui vitam et libertatem pollicerentur, fideque in hæc data post dies paucos vicesima scilicet Septembris occuparunt imperato civibus quinquies millium et quingentorum florenorum tributo.

Venlona deditur, Perpendentes quantum exitium allatura esset regiis discors illa principum ad se mutuo diffidentia, et Farnesianæ gloriæ injusta labes, rebus suis prospiciunt, et denuo ingentem classem adornant atque Venlonam omni apparatu instructi advolant, Cives et milites a regiis aversi quod vicina oppida ea facilitate intercipi passi fuissent urbem commeatus annonæque refertam 21 Octobris Hollandis reddiderunt: qui propterea a Verdugio male excepti fuerunt.

et Neomagum Neomagum quoque Ducatus Geldriæ caput eodem tempore in manus Hollandorum venit. Confestim templa, omnia spoliata, aræ profanatæ, imagines disturbatæ et contritæ, totaque reipublicæ facies immutata est. Cives catholici nihil aliud agere

quam flere, suspirare, et conqueri, non tam suum, ut qui jam scirent quid credere debeant, quam prolium suarum in pessima hæresi educandarum casum deplorare.

Innocentius IX 29 Decembris moritur.

Gregorius XIV moritur mensis octobris 15. Succedit illi Innocentius IX qui mense Decembri diem clausit extremum.

Franci confederati in subsidium belli ingentem pecuniæ vim a Farnesio flagitant et accipiunt.

Legati Cæsaris veniunt Bruxellas.

3 Decembris Legati Cæsaris Bruxellas venerunt, ubi cum summo honore excepti sunt. Missi erant ut pacem cum Hollandis componerent quam recusabant. Farnesius tamen Valenciennis citatis equis Bruxellas reversus, bis in concilio Statuum eorum propositione audivit.

Farnesius in Galliam discedit.

Deinde omni qua potuit sedulitate Belgio excessit ut Rothomago quod Navarrens obsidione cingere parabat, subveniret.

Diximus supra in die Visitationis B. Mariæ V. Patrem de Leon cœpisse colligere eleemosynas pro fabrica Capellæ anterioris, in promptu quidem pecunia tantum collegit 30 florenos, quos statim dedit Venerando Patri D. Christiano et ipse servabat in cista prope lectum suum, deditque Patri de Leon clavem quam postea P. Procurator recepit. In subscriptionibus autem infra 10 dies collegerunt bis mille ducentos et unum florenos.

Prima librantia seu pecuniæ erogatio pro fabrica Capellæ anterioris.

De quibus ex ordinatione Ser^mi Ducis Parmensis 28 Decembris ejusdem anni 1591 expedita fuit librantia super Dominum Pagadorem generalem Gabrielem de S. Stephano amicum D. Patris de Leon qui diversis vicibus prout potuit solvit illi prædictam summam bis millium ducentorum et unius florenorum. Sed est notandum, ut ipse scribit in computu, quod ex ista summa defalcati sunt 250 floreni, quos ego, inquit,

exposui in expeditionibus istius librantiæ, nam fui fideijussor apud quemdam mercatorem, pro Blasio Deon (qui fuerat autor collectæ) et aliis officialibus Computorum regis, quorum nomina non licet declarare pro quibusdam vestimentis, quia per illorum labores expedita fuit illa librantia. Defalcatis igitur 250 florenis, remanent ex prædicta summa 2201 tantum pro fabrica 1591.

V. Pater de Leon excusatur a compilatore hujus libri de liberalitate erga officiales.

Et quia prædicto D. P. Petro de Leon detrahitur a quibusdam quod nimis liberalis fuerit erga prædictos officiales hac et ceteris vicibus unum dicam quod audivi ab amicis Patris mei qui vivebat hoc tempore et habebat sub se milites, dedisse aliquando duas tertias ut unam reciperet ex suis et suorum stipendiis. Dominus autem Petrus de Leon nihil ex debito sed ex gratia exigere poterat, officialium tantum favori et gratiæ innixus.

Anno 1591 et 92 debuimus redimere molendinum et villas nostras ab incendio prædonum, etiam pro redemptione villici nostri Quirini ab eisdem capti spatio duorum annorum ad Computum 197 florenos solvimus quia libere hospitabatur in Coelkelberch et Halsenberch ut reciperet pecunias cum non esset tutum egredi civitate absque periculo.

Anno 1592 Brabantia prædonibus infestata

Hi prædones Hollandorum Zelandorumque continuis Brabantiam, Campaniam vicinasque provincias excursionibus et rapinis infestabant. Horum ducenti circiter qui arcem Westerloam occupaverant in medutillium Brabantiæ inter Lovanium et Bruxellas spe prædæ profecti a regiis plerique capti, quidam fuga elapsi qui et post modum ab agricolis juxta Diesthemium trucidati fuere. Quibus ut terror major incuteretur mandato

cautum, ut quicumque horum ducem aut præfectum aliquem vivum aut mortuum Magistratui repræsentaret is trecentis florenis donaretur, multum pecuniæ apud illos inventum est. Sed et quidam e captivis tantum hoc vitæ genere quæstum fecerat ut lytrum quatuor millium florenorum ultro offerre non dubitavit.

Clemens VIII Papa eligitur.

In demortui Innocentiæ Papæ locum sub finem Januarii hujus anni 1592 elegerunt et suffecerunt Cardinales concordi consensu Hyppolytum Aldobrandinum qui Clemens octavus nuncupatus est. Hic fuerat Sixti V datarius, et antea auditor sacri Romani Consistorii, et ab eodem purpura decoratus.

Illustrissimus Juliæ, Cliviæ et Montium Dux Guilielmus annos natus 76 ipso Epiphaniæ festo diem morte extremum confecit, qui 10 Martii sepelitur, cujus sepulcro Jacobus Lomnius poeta Epitaphium appendit, quod hic propter doctrinam et pietatem christianam quam spirat libenter adscribimus:

Quis jacet hic? Dux Juliacus. Qua stirpe parentum?
  Clivorum illustri sanguine natus erat.
Quæ conjux? Maria illa fuit. Quo stemmate? magni
  Cæsaris, et divo Cæsare nata soror.
Quid juvenis coluit? Martem. Quid adultior annis?
  Pacem. Quid senior? Justitiam atque Deum.
Quo morbo periit? senio, cordisque dolore
  Qualiter? invicta spe, stabilique fide
Ergo fuit? Vivit pars prima. Quid altera? surget
  Unde? ex tumulo. Quando? Vocante tuba.

Elizabetha Austriaca Caroli IX Franciæ regis vidua interit.

Viennæ insuper in Austria Elizabetha Caroli IX regis Franciæ vidua, Maximiliani II Imperatoris filia, Rudolphi II

soror transactis octodecim post mariti obitum inenarrabili continentiâ annis, et ædificato Nosodochio postquam Christi membris suæ dignitatis oblita, singulari obsequio subvenisset, totam substantiam in pios usus erogasset, migravit ad eum cujus amore ista desperarat. Sic lampadi infundens oleum, id est vidualis virginitatis decus misericordiæ operibus exornans admissa est ad Sponsi nuptias perenni voluptatis torrente potanda, 25 Januarii.

Cum nostri decrevissent proximo vere fundamenta jacere novæ domus ædificandæ intra muros oppidi Bruxellensis provide cogitarunt de licentiis debitis impetrandis, hinc

Ad Reverendum admodum Patrem ac D.D. Vicarium archiepiscopatus Mechliniensis ceterosque Venerandos Dominos officiales ejusdem archiepiscopalis Curiæ Bruxellæ residentes Dominos observandos Prioris et Conventus Cartusiæ Bruxellensis humilis supplicatio.

Compertum est nobis eam esse ingenii vestri conditionem, Domini admodum Reverendi, ut iis qui a vobis (aliquid ad religionis augmentum, ornamentumque civitatis ac spirituale proximorum incrementum) impetrare cupiunt, non consensu solum, sed etiam singulari favore vestro benignissime subveniretis. Hinc est quod cum diutinum monasterium nostrum, quod extra mœnia hujus civitatis situm erat necessario ex ordinatione nostri Capituli generalis, et de consensu regio, infra muros ejusdem civitatis in locum nuper a nobis ad hunc effectum comparatum transferre debeamus, neque id juxta sacri Concilii tridentini institutionem liceat absque consensu et beneplacito R^mi Ordinarii, ut rite omnia fiant ad dominationem vestram tanquam ad

vicarium et vicem gerentes R^mi Archiepiscopi Mechliniensis antequam primum lapidem supponamus recurrere statuerimus, humiliter petentes, ut nobis prædictam facultatem concedere dignemini, qua inceptam translationem perficere possimus ad gloriam Dei Omnipotentis et perpetuam memoriam vestram.

Nota quod prima conceptio erat ad vicarium, et Venerandos Canonicos ecclesiæ S. Gudulæ capitulares, sed correcta fuit prout habetur supra, neque quæ postea voluerunt allegare privilegia nosse poteramus sic. Insuper quando sumus admissi in una diœcesi vel civitate non est opus nova facultate.

Licentia Vicarii Archiepiscopatus Mechliniensis ad ædificandum monasterium Cartusiense infra muros civitatis Bruxellensis.

Matthias Hovius presbyter, sacræ theologiæ licentiatus, Metropolitanæ ecclesiæ beati Rumoldi Mechliniensis archidiaconus et Canonicus, nec non archiepiscopatus Mechliniensis sede vacante in spiritualibus et temporalibus Vicarius generalis universis et singulis præsentes litteras visuris lecturis pariter et legi audituris salutem in Domino. Justis subditorum nostrorum votis libenter intendimus, per quæ utilitatibus et commoditatibus eorumdem mature consulitur. Pro parte religiosorum virorum nobis in Christo dilectorum Prioris et Conventus monasterii Cartusianorum olim siti extra portas oppidi Bruxellensis Mechliniensis diœcesis in loco vulgariter dicto ten Scheute ad præsens ob ejusdem monasterii totalem, per hasce turbas eversionem et ruinam in dicto oppido Bruxellensi conventualiter degen-

tum nobis cum querela extitit expositum et significatum. Qualiter ipsi quam sit periculosum ruri condere monasteria, sua jactura, proh dolor, satis edocti et ut ab hujusmodi periculo imposterum præserventur, dictum eorum dirutum monasterium infra muros dicti oppidi Brusellensis in locum ab ipsis ad hunc effectum de consensu tam sacræ et catholicæ regiæ Majestatis ut Brabantiæ Ducis, quam Capituli generalis sui Ordinis comparatum transferre, et ibidem ad religionis augmentum, et dicti oppidi ornamentum illud erigere et extruere omnino statuerint. Verum cum translatio et erectio hujusmodi juxta canonicas sanctiones et sacri generalis Concilii Tridentini decreta absque Ordinarii consensu et beneplacito fieri valide non possint. Nobis humiliter supplicarunt, quatenus ipsis licentiam et facultatem dictum monasterium ad prædictum oppidum Bruxellense transferendi, et ad gloriam Omnipotentis Dei illud ibidem erigendi autoritate nostra concedere dignaremur et vellemus. Nos igitur de consensu prædicto per legitima documenta nobis exhibita ad plenum informati, et securitati dictorum supplicantium imposterum consultum cupientes, eisdem supplicantibus ut dictum eorum monasterium ad hoc oppidum Bruxellense transferre et illud ibidem erigere, et divino cultui accommodare possint et valeant autoritate nostra vicariali nobis sede vacante concessa, et qua fungimur in hac parte licentiam et facultatem concessimus et impartiti fuimus prout concedimus et impartimur præsentium per tenorem jure cujuslibet in præmissis semper salvo. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium præsentes litteras exinde fieri, et per secretarium archiepiscopalis Curiæ Mechliniensis

in districtu Bruxellensi infrascriptum subsignari sigillique majoris sedis sacantis jussimus et fecimus sub impensione communi. Datum et actum Bruxellæ in vicariatu nostro anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo secundo mensis Martii die decima subsignatum. Matthias Horius, Vicarius generalis et de mandato Reverendi Domini Vicarii generalis præfati, P. Van Asbroeck.

Feria igitur sexta infra Octavas Paschæ, quæ fuit tertia Aprilis positus est primarius lapis novi sacelli Nostræ Dominæ de gratia intra muros civitatis Bruxellensis a Domino Blasio Ocon ex officialibus D. Gabrielis a S. Stephano Pagadoris (qui fuerat, ut diximus, auctor collectæ, impedito Illmo D. Comite de Mansfelt; is enim relictus fuerat a Duce Parmensi proficiscente in Gallias vicegubernator in Belgio) qui præcedenti die promiserat se venturum. Dominus Blasius dedit cementariis 24 asses, sed Pater Christianus 3 florenos et 15 asses addidit. Eodem die locus fuit consecratus (dicerem) benedictus a Reverendo Domino Petro Pantino p. m. decano D. Gudulæ. Excepti sunt omnes hi, et quam plurimi alii convivio.

Et sciendum quod cum esset V. P. D. Petrus de Leon Antuerpiæ ad recuperandas pecunias pro fabrica dictæ Capellæ V. P. Christianus cum suis designavit et fecit fundamenta ejusdem Capellæ tortuosa, et contra omnem regulam bonæ architecturæ, unde in ratione ædificandi fuit ibi commissus magnus error ædificando tortuosam capellam, et extra locum antea designatum, prout his verbis conqueritur prædictus Pater de Leon, ad marginem apponit P. Hercules. Quilibet abundat in suo sensu, et si liceat mihi quoque

abundare dicam nimis angustam fuisse ædificatam nec capere populum qui eam frequentat prout experientia quotidiana docet, nec ita fuisse præcipitandum ut absente tanto promotore prima actio celebraretur

In carta sequentis Capituli Patres Ordinis nobis congratulati sunt his verbis:

Priori domus Bruxellæ non fit misericordia, cujus translationi in prædictam urbem et jactis ecclesiæ primis fundamentis precamur a Deo largam benedictionem ut ejus promotoribus. Scripsit et subsignavit Fr. Hieronymus Prior Cartusiæ.

Cette phrase étant traversée de plusieurs traits de plume, on peut se demander si on a voulu la biffer. Est-ce par l'auteur ou par une main étrangère?

Et forte id Capitulo nuntiaretur nostros festinasse suspicor nam Patres tardius ad Capitulum Cartusiam ascendisse etiam indicat absolutio D. Philiberti Cooman Prioris Leodiensis facta in Sabbato ante Pascha, et postea electio D. Everardi novi Prioris hoc anno, et pariter per cartam confirmata his verbis; D. Everardi Valentii electionem in Priorem domus Leodii confirmamus in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Cui pacem et observantiam regularem tamdiu ab illa exules quam diligentissime revocare et revocatam conservare, novosque milites Deo acquirere ut sataget plurimum commendamus Ista quidem promittebat bono zelo sed non præstitisse brevis post paucos annos absolutio satis indicat. Nulla amplius facta est mutatio hoc anno in carta.

Obierunt monachi 45, Conversi 21, Moniales 4, Donati 5; personæ 75.

Eleemosyna Judoci de Madraige.

Honestus vir Judocus de Madraige civis et mercator Bruxellensis (cujus prior uxor Walburgis Gilgot, secunda Anna Van broostenbrech) misericordia et compassione motus

erga miserabilem statum domus hujus dedit nobis in piam eleemosynam pro constructione monasterii dimidietatem certorum redituum retardatorum, qui illi debebantur a Receptore Statuum Brabantiæ, altera dimietate eorum quæ reciperentur sibi reservata. Actum 14 Martii 1592. Summa erat novem millium quinquaginta florenorum et 10 Stuferorum quorum solutionem cum ipse senex nimium impetrare non posset nobis onus imposuit data prædicta recompensa, et anno 1596 pro parte nostra recipere debebamus 1300 florenos. Primum hoc anno 1592 injuncta est Missa de Domina pro R^mo Domino D. episcopo Wadislaniensi benefactore domus Paradisi in Prussia quæ quatuor milliaribus a Dantisco sita est. Hanc occupaverant Cistercienses, et forte prædicto episcopo favente recipimus, ad quam missæ fuerunt personæ et Germania et provincia Rheni.

Ordinationes Capituli generalis anni 1592.

Solemnitatis institutio SS. Nominis Jesu.

Jesu Nomen Nazareni crucifixi cum tantæ sit majestatis et dignitatis et venerationis, ut in eo flecti debeat omne genu cælestium, terrestrium et infernorum. tantæ item reverentiæ apud Patrem ut in eo nomine quidquid petimus accipiamus, tantique amoris ut omnium etiam rerum excellat amorem. tantæ autem virtutis ut in eo victus sit diabolus et mundus conversus, patrataque omnia miracula, tantæque salutis et vitæ, ut non sit nobis aliud nomen datum sub cælo, in quo nos oporteat salvos fieri. tantæ demum suavitatis, ut in aure melos atque in ore mel et jubilus in corde vere sit. Ideo speciali celebritate meritissime afficiendum atque decorandum indicamus. Unde ejusdem SS. Nominis

solemnitatem indicimus universis et singulis personis Ordinis celebrari et peragi die 14 Januarii cum omni devotione sub officio quod domus Cartusiæ quamprimum poterit assignabit quod jam receptum sit vel ab Ecclesia universali, vel a particularibus ecclesiis idem Sanctissimum Nomen particulari officio colentibus et celebrantibus. Quo etiam die volumus a singulis summas gratiarum actiones agi pro beneficio solemnis factæ professionis, quam huic Sanctissimo Nomini merito tribuimus, officiumque totum hujus solemnitatis esse Prioris et in Missa commemorationem haberi convenientem eidem nostræ professioni.

Solemnitas S. Joachim primum instituitur.

Omnino videtur habere rationem quamdam injuriæ ut ubi virtutis atque dignitatis æqua portio est, ibi dispar sit honoris et reverentiæ magnitudo. Divæ Annæ matri gloriosissimæ V. Mariæ D. N. J. Christi Dominæ et spei nostræ solemnem Ecclesiæ cultum adhibemus et jure quidem. Patris Joachimi ne memoriam quidem ullam habuimus unquam aut habemus nisi paucis ab hinc mensibus vix ei dicato sacro uno. Quare ne iniqui æstimatores simus æqualis majestatis utriusque parentis tantæ ac divinæ prolis æquam posthac solemnitatem utrique in divino Ecclesiæ cultu celebrari præcipimus. Colitur autem Joachimus Pater postridie B. Josephi hoc est 20 die Martii cujus officium erit de Communi Unius Confessoris non Episcopi donec proprium aliquod in usu Ecclesiæ inveniamus.

Quamvis hæc solemnitas ad festum 3 Lectionum cum propria Missa postea reducta sit, Gregorius tamen XV voluit fieri officium semi-duplex, hoc est 12 Lectionum apud nos.

Festum SS. Januarii et sociorum ejus confirmatur.

Insequendo constitutionem felicis recordationis S. D. N. Sixti V, ordinamus ut festum S. Januarii et sociorum ejus celebretur die suo sub officio 12 Lectionum.

Uniones domorum parvarum imperantur.

Cum sciamus in parvis domibus observantiam vix posse servari, ut cætera taceamus, committimus Visitatoribus provinciarum maxime Franciæ et Italiæ ut inter se conferant de modo faciendi uniones, propter quod convenient personæ quæ convenire debent, cæteraque agent diligentissime, quæ ad hoc negotium facere videbuntur, in quo zelum fidemque in ordinem maxime testatam facient. Porro illis etiam sit concessum uti opera cujusvis ad id idonei Prioris, qualem judicamus esse in provincia Lombardiæ propinquioris Priorem Parmæ, et in provincia Franciæ Priorem Belnæ. Expensæ itinerariæ fient ab ipsis Commissariis postea distribuendæ prout æquitas suggesserit.

Etsi vix credi potuisset extare inter nos quemquam qui eo impudentiæ processisset ut litteras Ill^mi Protectoris nostri ad nos vel nostras ad illum intercipere aut diu retardare ausus esset, quia tamen hujus rei locupletissima nobis facta fides fuit, ordinamus ut si qui posthac id criminis admiserint officiales ab officiis absolvantur, cæteri citra ullam spem veniæ in carcerem detrudantur.

Ordinamus omnes qui posthac injecerint manus violentas in suum Priorem, mittendos esse ad triremes et similiter omnes convictos de crimine nefando.

Quia multi interdum Priores parum considerata quadam commiseratione et exigua vel potius nulla habita in hoc Statutorum ratione recipiunt fugitivos atque apostatas etiam post tertiam, quartam, quintamque

fugam et apostasiam magna disciplinæ injuria, prohibemus omnino hæc fieri in posterum declarando omnes receptiones contra hanc prohibitionem inposterum faciendas esse et fore nullas et irritas.

Pudoris fræno et infamiæ metu a peccatis coercentur homines.

Quoniam videtur tantus esse numerus fugitivorum et apostatarum, ut omnino adhibendum esse aliquod huic morbo remedium videatur, ordinamus ut posthac omnium fugitivorum et apostatarum nomina inserantur in charta Capituli generalis in dispositione omnium provinciarum totius Ordinis ut toti Ordini innotescant et illo quasi pudoris fræno a tanta levitate coerceantur, et ut omnes intelligant an redeuntes recipiendi sint. Priores et Visitatores teneantur significare Capitulo generali vel R. Patri quoties fugerint et apostatarint, et quandiu ita permanserint etsi quod præterea grave facinus admiserint post fugam et apostasiam.

De qua re animadversio compilatoris.

Animadvertat probus lector quam parum in Capitulo generali in isto celebri reformationis elaborandæ theatro noverint sese palpare Patres nostri. Quis enim inde fructus si nos ipsos amantes animæ nostræ jacturam fecerimus, Quæ utilitas existet si iram Dei nobis indulgendo in nos concitaverimus; imo et voluerunt hoc anno nomina criminosorum publicari, poterunt igitur etiam in historiam referri. Alioquin et improbitas illa notitiæ publicæ quasi fræno careret. Denique vita humana ac privatim religiosa schola fraudanda esset ea institutionis parte, quæ capitur ex vitandis exemplis. Primam historiæ commoditatem scite huc refert Polybius quod alieno periculo (quæ felicissima doctrina est sapientia ediscatur. Vide Cassianum lib. II, cap. 16, Vitam Pachom. cap. 32. Quomodo hunc virum bonum, inquit Autor, et industrium producimus

in medium ad eos incitandos qui volunt bona sectari, ita etiam par est meminisse pravorum, ut sint cauti qui audiunt, sed huic loco nihil aptius illa S. Augustini in Psalmum XCIX disputatione. Modo autem ne securus laudes quamlibet vitam: ante mortem ne laudes hominem quemquam. Hinc autem falluntur homines, ut vel non suscipiant meliorem vitam, vel temere aggrediantur; quia et cum laudare volunt, sic laudant, ut non ibi dicant mala quæ mixta sunt, ut et qui vituperare volunt, tam invido animo et perverso vituperant ut claudant oculos adversus bona; et sola mala quæ ibi vel sunt vel putantur exaggerant. Inde fit ut unaquæque professio male laudata id est non caute laudata cum invitaverit homines laude sua, inveniant illi qui illuc veniunt aliquos quales ibi esse non credebant; et offensi a malis, resiliant a bonis, nam etsi ad cænobia nostra, ut ad civitates Refugii confugiunt qui salvari cupiunt, ipsa tamen non sunt portus securitatis. Habent et deserta serpentes suos, an non callidissimus ille aggressus est Christum in deserto? an non alios angelos e cœlo, Adam e paradiso, et Judam a Christo detraxit.

Ante mortem ne laudes hominem quemquam

Restat ultima ordinatio quæ sic habet: Quoniam non solum in Ordine nostro sed etiam in ceteris omnibus regularibus Institutis non ad otium quoddam et desidiam quamdam, sed ad omnes utiles piosque labores Conversi recipiuntur, absurdum est et contra professionis illorum rationem atque naturam ut qui ea re Conversi fiunt ut laborent postea Conversi facti laborare recusent; statuimus ut quicumque posthac recipientur vel qui jam

Conversi ad labores recipiuntur.

recepti nondum tamen fecerunt possint etiam post factam professionem expelli si laboriosas vilesque obedientias superbia mundana quadam sive desidia facere recusaverint vel certo recalcitrentur, et quasi coacte perverseque fecerint. Ceterum ne justæ querelæ locum cuiquam relinquamus omnino debebunt à Priore hujus expressi pacti atque conditionis diligenter admoneri cum et habitum suscepturi sunt et solennem item facturi professionem.

Dux Parmensis Rothomagenses obsiditione solvit.

Mense Aprili Parmensis Rothomagenses sex menses et quod excurrit obsidione Navarrei pressos, et ad maximam annonæ commeatusque inopiam redactos hoste partim cæso partim fugato magna sui gloria obsidione liberat, commeatumque effractis hostium munitionibus infert.

4 Maii Annæ Austriacæ cum Polonorum rege matrimonium confirmatum.

Mense Junio Parmensis hydropisi laborans relicta Gallià redit in Belgium; rursusque sanitatis recuperandæ ergo ad aquas Spadanas proficiscitur ubi jubente præsule Leodiensi splendide magnificentissimeque exceptus est.

Fr. Joannes Marien Donatus hujus domus moritur.

26 Junii obiit frater Joannes Marien Alostanus senior Donatus hujus domus qui multis annis in antiquo monasterio fuit portarius et custos sacelli B. Mariæ, qui ultra 50 annos laudabiliter vixit in Ordine. Sepultus in Jericho in ambitu Monialium juxta fratrem Adrianum, quia nedum erat hic cœmiterium consecratum.

Obiit quoque hoc anno D. Sterck cantor Anderlectensis qui legavit domui in morte semel 6 florenos.

Westerloa arx recuperatur.

Mondragonius regius miles fortissimus mense julio

collecta militum 3000 manu assumptis quinque tormentis bellicis castrum Westerloanum obsidet et tandem 18 Julii deditione recuperat magno Brabantiæ et patriæ Leodiensis bono.

Nihilominus prævalebat hostis triumphans de nobis dum Mauritius Nassoviæ Comes 4 Julii Steenvuicum expugnarit, et 6 Septembris Covordiam Transisulanæ oppida.

Unde factum est ut aliqui liberius linguas suas in Ducem Parmensem exacuerent, et ob eam causam Dominus Champini regiis provinciis exire jussus est. Paret ille et in Burgundiam proficiscitur, qui ad hanc domum primo confugerat.

Obitus D. Andreæ Loodt ultimi Prioris domus Monachorum.

Venerabilis admodum ac pientissimus Pater D. Andreas Loodt professus domus Lovaniensis anno 1560, quondam Prior domus Capellæ et ultimus domus Monachorum naturæ debitum persolvit 3 Septembris in domo Coloniensi, qui inculpate vixit, et prudenter domui prædictæ Arnhemensi periculosissimis hisce belli temporibus annis aliquot præfuit, omnia tam in libris quam sigillatis litteris, pretiosissimisque casulis et calicibus aliisque tempestive Coloniam advehit ibidemque probe conservari fecit; de cujus laudibus adhuc supra scripsi. Habuit Missam de B. Mariâ in 7 provinciis Alemaniæ.

Obitus D. Ludovici de Castres.

Quem morte secutus est 26 Octobris D. Ludovicus de Castres professus domus Vallis S. Petri, Prior Montisrivi, Visitator provinciæ Provinciæ, alias Prior domus Monsterolii, Abbatisvillæ, Seligniaci et prædictæ Vallis S. Petri. Qui fuit præditus magno Dei et Ordinis zelo, regularis observantiæ exemplum, quique ingenio valebat, dexterimus si quis alius in praxi Ordinis et ad pleraque negotiâ adhibitus.

In privilegio omnium Sanctorum alma mater Cartusia

Major Cartusia fortuito incendio combusta, et post 20 annos rursus sub R. P. Brunone.

Alexandri Parmæ Ducis obitus.

misere deflagravit. Maxima cura fuit R. Patri Hieronymo Marchant ut libri ex incendio eruentur, et hanc plagam hilariter sustinuit, qui dum in Correria cum suis recederet hymnum Te Deum intonavit, prout a P. Wenceslao me audivisse recordor.

Mense Octobri Dux Parmensis ex aquis Spadanis Bruxellas reversus, cum sentiret vires suas paulatim deficere, et morbum ingravescentem mortem sibi minitari, sacra synaxi summa cum pietate suscepta ac 1000 florenis in pauperes erogatis, Atrebatum versus iter intendit, ibique toto quindeno ante mortem bis equo quamvis ægre conscenso, cœlo licet pluvioso in mœnibus aut agris ad valetudinem aqua Spadana sæpius sumpta obequitabat, ut restitutis nonnihil viribus tertio in Galliam ad electionem Regis Christianissimi proficisceretur. Ceterum ipsis Calendis Decembris magis ingravescente morbo animam agere cœpit, quocirca sacro ab Abbate Vedastino, apud quem diversabatur, unctus oleo noctis insequentis hora prima ultimum clausit diem. Ejus exequias die Veneris insequenti Abbas Vedastinus perquam solemniter et honorifice præsentibus Principibus et magnatibus celebravit. Hic finis et catastropha magni illius Alexandri Farnesii Ducis, Turcis, Gallis et Belgis contra quos variis prœliis feliciter depugnavit, bene cogniti. Nec multis post diebus nono scilicet Decembris corpus ejus Bruxellam delatum, ibi justa quoque funebria illi persoluta fuere ad quem cuncti Principes Belgæ coiere solliciti in quem deinceps Alexandri fortuna esset transitura. Denique Parmæ in Italia apud Patres Capucinos sepultum est; tumuloque hoc Epitaphium adscriptum:

Alexander Farnesius, Belgis devictis, Francis obsidione levatis,

ut humili hoc loco ejus cadaver reponeretur mandavit 3 Nonas Decembris 1592, et ut secum ossa Mariæ conjugis optimæ jungerentur annuit, illius testamentum secutus.

Comes de Fuentes qui recenter ex Hispaniis venerat, litteras regis ordinibus tradidit, quibus jubebat ut Comes Mansfeldius senior Farnesio in gubernatione succederet, donec alium gubernatorem mitteret: juniorem autem Mansfeldium fore ducem exercitus regii in Gallia.

Hieronymus Platus moritur.

Hoc eodem anno Hieronymus Platus Mediolanensis Societatis Jesu theologus, vitæ monasticæ ac religiosæ preco egregius Romæ vivere desiit.

V. P. D. Christianus pro ædificatione Capellæ B. Mariæ diversis vicibus secundum Computum sui Procuratoris a feria quarta Quatuor Temporum Adventus Domini anni 1591 usque ad mensem Novembris sequentis anni 92 recepit bis mille ducentos et viginti octo florenos et quinque stuferos.

Recepit quoque a Dominis financiariis ex ordinatione Comitis de Mansfeld pro tecto Capellæ anterioris centum florenos; sed est notandum quod inde defalcati sunt octo floreni qui fuerunt expositi pro expeditione litterarum, et ideo remanserunt tantum pro fabrica 92 floreni quos scribit Pater de Leon se nescire an in prædicta summa incluserit Procurator quod tunc sincerissime ambularet, et nihil redigeret in scriptis sed quando recipiebat pecunias statim numerabat eidem V. P. Christiano absque alia cautela.

Prima Missa celebrata in sacello B. Mariæ

Anno 1593 in celebratione primæ Missæ Capellæ anterioris D. Didacus Pimentellus et Castellanus Gandensis D. Augustinus de Harrera collegerunt pro eleemosyna ad portam ejusdem

Capellæ 90 florenos, quibus fecimus magnum calicem argenteum, qui ponderat triginta untias, (pretium prædictorum 90 florenorum) D. Anthonius de Paredes amicus Patris Leonis solvit renovationem, deaurationem et addictionem ipsius calicis, eratque ipsius nomen inscriptum subtus patenam; sed calix factus est anno 1629 et alius pro eo emptus, reservata solum cappa.

Calix major comparatus

V. P. D. Joannes Barba Prior Gandensis dedit nobis petram pro altari B. Virginis quæ huc navigio advecta est et solvimus pro vectura 5 florenos et 10 asses.

Fenestræ a quibus datæ.

Item recepit Domnus de Leon a Domino Comite de Fontibus 50 florenos pro vitreis fenestris Capellæ in quibus picta sunt ejus insignia.

Item pro fenestra D. Mondragonis Castellani Antuerpiensis 33 florenos.

Item pro fenestra vitrea D. Didaci Pimentelli recepit 33 florenos. Hic Pimentellus in prælio ad Neoportum anno 1600 ab Hollandis captus fuit et iterum anno 1605 pugna navali.

Pro fenestra Castellani Gandensis ipse Petrus de Leon solvit 33 florenos non ausus petere ab eo solutionem.

Verum hæ duæ postremæ jam obductæ sunt, ex quo adjunctum fuit aliud ædificium quo nunc pro Capitulo utimur.

Et in oxali D. Judocus de Madraige cum uxore sua Anna Broostenberch dederunt fenestram et alia beneficia præstiterunt quæ supra retulimus.

Curtis ten Hter-broeck reparatur

Officiales quoque nostri in curti ten Hteirbroeck Anderlaci construxerunt Penuarium cum cubiculo testudineo et solario ex albis lapidibus et lateribus.

Hoc anno 1593, 28 Aprilis, D. Joannes a Duvence Brugensis primus emisit professionem in Cartusia in civitatem Gandensem translata

et pia legata eidem reliquit, scilicet 300 florenos annue et ornamenta pro ecclesia.

Capitulum generale celebratum fuit hoc anno in domo Papiæ.

Capitulum generale Ordinis nostri Cartusiensis celebratum fuit propter incendium Majoris Cartusiæ aliasque causas in domo S. Mariæ de Gratia prope Papiam die 17 Maii et seq.

Scriba subscripsit Cartæ Fr. Bruno D'Haffringues, qui nunc trigesimum annum agit in Prioratu Cartusiæ.

Occasione hujus itineris ad Capitulum Papiense Catharina Ducissa Sabaudiæ, Hispaniarum Infans, ad manuum oscula admisit R. Patrem sed Scribam repulit.

Bartholomæus a Schoenhoria penultimus Prior domus Ultrajecti.

D. Bartholomæus Gerardi de Schoenhoria Prior et senior domus Ultrajectinæ et olim Prior domus Delphensis et Ziriczeæ obiit 18 Februarii postquam vixisset in Ordine 55 annos et 7 menses.

Obiit item D. Hugo Cloetingen professus et olim Prior domus Hollandiæ.

Obierunt monachi 53, Conversi 30, Donati 13, Moniales 4: personæ 100.

Ill^mus et R^mus D. Andreas Bobadilla archiepiscopus Cæsaraugustanus suis reddita pace quievit in Domino.

Duobus superioribus annis res turbatæ fuerunt Cæsaraugustæ in Arragonia propter rebellionem excitatam ab Antonio Peresio secretario regis qui ex vinculis 15 annorum eo fugerat quo ut rebus pax esset medela malis, gentis Arragoniæ Conventus Turiasone habiti sunt præside Andrea Bobadilla (Vobadilla) Cæsaraugustano præside. Quo rex ipse obitis Vallisoleto, Burgis atque Pompelone accessit fine superioris anni 1592. In Philippi Principis qui cum sorore Isabella patrem regem prosecutus erat, verba Pompelone et Turiasone juratum, non alium hæredem eorum principatuum fore, sic biennio ferme exacto ex quo Aragonii tumultus primum concitati fuerant sontibus vindicatis præsidiis Cæsaraugustæ et aliis locis consti-

tatis, soluto Curiasonis Conventu Aragonii tandem quievere. Verum bonus præsul brevi post fato cessit et in Carta hujus anni habuit Missam de B. Maria per totum Ordinem.

Commendatur etiam Magnificus Dominus Lastoi thesaurarius catholicæ Majestatis, magnus fautor Ordinis et maxime domorum Schenæ et Bruxellensis qui habuit idem beneficium.

Item Illustris vir D. Hieronymus Potoles J.V. Doctor canonicus ecclesiæ metropolitanæ urbis Cæsaraugustanæ qui habuit Anniversarium sub 19 Maii in domibus Cartusiæ Aulæ Dei et S. Spiritus Lugdunensis.

D. Richardus del Vaulx professus Leodiensis quondam decanus Bastoniensis moritur.

In domo Leodiensi res turbulentæ videntur, quia Vicarius D. Richardus del Vaulx emittitur ad domum Ruramundensem, quamvis dicatur petiisse verum petitionis valde pænituisse; qui super annum obiit, et invenitur in carta sequentis anni) Et duo e carcere educuntur, et alium insuper emittendi datur facultas Priori.

Et D. Erasmus qui in hac Bruxellensi domo morabatur mittitur ad Visitatorem Picardiæ qui eum audire possit in suis prætensis justificationibus, et eum pro consolatione sua in aliqua domo provinciæ Rheni collocare.

Ordinationes

Sanctissimi Nominis D. N. Jesu Christi festum nec non beati Joachimi solemniter celebrandum confirmamus. Insuper SS. Francisci et Dominici festa cum Capitulo celebranda confirmamus. Quorum confirmatio anno præterito per oblivionem omissa fuit.

Commissionem de unione parvarum domorum anno præterito factam Visitatoribus renovamus ac plurimum commendamus. Capitulum generale plurimum rogat R. Patrem Priorem Cartusiæ ut per Patres a se nominandos revideri faciat breviarium novum et notari qui in illo errores inveniantur et quæ minus

considerate inserta aut mutata fuerint ut super his sequens Capitulum maturius possit deliberare.

S. Gertrudis oppidum Mauritius vi armata rursum sibi subjicit.

Cum flos militiæ in Galliam abiisset Montes S. Gertrudis 26 Junii occupat Mauritius post quartum obsidionis mensem, tardius suppetias ferente Mansfeldio, qui eodem anno Groeningensibus maturius succurrit. De hac domo talis erat ordinatio facta: Volumus ut Prior se cum suis transferant ad domum Lyræ ibique vivant ex illis bonis quæ sunt in ipsorum potestate.

Henricus IV rex Galliæ catholicus.

Hoc anno Henricus Navarreus rex in bello gerendo fortunam satis adversam expertus est, cumque comitia regni Galliæ de rege eligendo, Deo per quem reges regnant ita disponente protraherentur, Navarreus tandem saniora secutus consilia unicum illum religionis ad regnum capescendum et conservandum obicem sustulit. Fidem catholicam Romanam, suadente Renato Benedicto summo et memorabili theologo Parisiensi, amplexus est Missæque sacrificio in urbe Sandionysiana 25 Julii interfuit.*

Turcæ cæsi mirabiliter.

Junii 22 die memorabilis pugna ad Sissechium Croatiæ oppidum inter nostros et Turcas committitur, in qua viginti fere Turcarum millia perierunt, vix quinquaginta a nostris desideratis.

D. Henricus Verloo Procurator domus Hollandiæ primus sepultus in hac domo.

Urbe S. Gertrudis capta, D. Henricus Verloo professus et Procurator Cartusiæ ibidem profligatus ab hæreticis hanc domum accessit, et post paucas septimanas 3 Augusti fato concessit. Sepultus primus in novo sacello B. Virginis sub exosi. Super cujus sepulcro postea interior murus ædificatus est.

D. Christophorus Perez capitaneus hic sepelitur in habitu Ordinis

23 Augusti obiit generosus vir Dominus Christophorus Perez strenuus Capitaneus catholicæ Majestatis. Sepultus quoque in prædicta nova capella Dominæ Nostræ de Gratia in habitu Ordinis nostri

* Hoc eodem anno Parisiis sequentes versiculi impressi fuerant in quadam libello:

Or oyez Huguenots, oyez vostre malheur:
C'est qui n'espousera la Messe de bon cœur
Jamais n'espousera la Couronne de France

ujus fuit fautor et amicus; utpote cognatus D. Petri de Leon habuit Anniversarium scribendum in calendis domorum.

Rmus D. Guilelmus Cheisolmus episcopus Dumblanensis Ordinis nostri professus moritur.

26 Septembris corporis ergastulo solvitur Rmus in Christo Pater D. Guilelmus Cheisomus Dumblanensis professus domus Majoris Cartusiæ, Prior Romæ et Procurator generalis Ordinis apud Suam Sanctitatem, alias Prior Sancti Spiritus in civitate Lugdunensi. Magno natu vir utpote genere, Baro sub Scotiæ defectionem Romam se conferens atque episcopali dignitate se abdicans impetrato a Summo Pontifice, qui eum ad altiora provehere studebat, consensu ad Majorem contendit Cartusiam, in qua monachum professus ad annos aliquot quam humillime vixit, conferens subinde ordines sacros suis fratribus. Missus fuit quoque legatus ad Jacobum Scotiæ regem, quem e sacro fonte olim susceperat. Scribitur rem prudenter gessisse. Fuit postremo episcopus Vasionensis.

Hispanorum secessio atque fani S. Pauli occupatio.

Hoc anno 1593, Hispani numero mille ducenti ob negatam aut protractam stipendiorum solutionem ab castris Mansfeldiis secessionem arroganter faciunt, et S. Pauli oppidum primo impetu acceptum totos menses tredecim impotenter tenent magnis cum injuriis atque dispendiis incolarum atque accolarum. Locrius.

S. Nicolaus Tolentinus miraculis claret.

24 Decembris Romæ cum monachi imagines Sanctorum pro veteri et recepta in Ecclesia consuetudine in altaribus eminentioribusque locis templi <u>del populo</u> exponerent inter alias quoque antiquissima prolata est tabula effigiem habens Nicolai Tolentini. Hæc dum in summa chori ara a populo visitur, et curiosius spectatur facies Sancti, visa est guttas sudare sanguinis, etc., cultum ipsius sanciens et ordinationem qua Sixtus V non ita pridem mandarat festum ipsius celebrari

Eodem die tempestas accidit in mari, quæ multas naves perdidit præcipue Hollandicas.

Primaria domus Germaniæ in Seitz Ordini restituitur.

Hoc anno restituta est Dei clementia Ordini primaria domus totius Germaniæ quæ vocatur Vallis S. Joannis in Seitz apud Ciliam Slavoniæ oppidum. Et quia bonus Pater familias profert de thesauro suo nova et vetera, ideo primariam ejus fundationem repetam, et restitutionis historiam subjungam, quæ ad Dei Omnipotentis et honorem S. Joannis Baptistæ nec non ad sacri Ordinis nostri commendationem faciunt, qui a primo sui exortu hunc sanctissimum Domini Præcursorem, et anachoretarum omnium parentem suscepit in patrem et Patronum, et si dici possit in concorporem, et religiosi sui instituti membrum quandoquidem nostri gestarit habitus figuram et sacramenta. Inter multas Ordinis Cartusias quæ mirabiliter et non sine miraculis fundatæ fuerunt extat adhuc una S. Joannis Baptistæ in Seitz sita in Marchionatu Stiriæ quam quidam Valeriam vocant in Sclavonia. Accidit ut Christianissimus Ottocarus ejusdem Stiriæ Marchio quodam die venatum egressus (anno Domini 1165) videret cervam ingenti forma et pernicitate præstantem, quæ citato cursu, prætergressa venatores tandem pervenit ad locum usque in quo nunc ædificatum est monasterium ubi cum aliquantulum substitisset subito ex oculis mirantis disparuit. Quo viso pius Princeps obstupefactus descendit ex equo, et sub arbore sedit dormiturus. Jamque sopitus grato somno cum pectus Deo plenum nunquam vacaret, visus est in somno sibi quoque tunc videre virum sanctum quemdam sole splendidiorem scorteis tectum et cuculla velut nix alba, qui et ait illi: Salve, fili mi Ottocare, noli timere: Ego sum Joannes Baptista filius Zachariæ, quem Herodes vera dicentem decollavit. Ex parte Dei Omnipotentis venio tibi nuntius, significaturus voluntatem Numinis esse,

ut in hoc deserto ad majorem ipsius gloriam et mei quoque memoriam monasterium ædifices, ad hoc ut pro te et pro tuis perpetuæ preces in hoc loco fiant. Facerem, inquit Marchio, non gravate si mihi constaret cujus Ordinis aut Instituti debant esse, qui locum hunc sunt inhabitaturi. Sed et hoc quæso te vir Dei, indica mihi, quare pellibus istis et cuculla candida vestitus, quasi corpus glorificatum istis egeat, ostendis te mihi servo tuo, quando nec in Evangelio legitur ullum aliud quam vestimentum de pilis camelorum tibi fuisse? Cui S. Joannes: Hæc cuculla propria vestis est eorum Religiosorum, quos Deus vult te in hoc monasterium et locum colonos adducere. Intellige itaque septuaginta jam annos esse ex quo magnus et divinus theologus natione Germanus Bruno dictus, ad vivum tactus a Deo, territusque horribili spectaculo quod Lutetiæ Parisiorum accidit cum sex sociis in desertum Cartusiæ egressus, ibi monasterium metatus est, in quo ipse cum suis hunc habitum de manu Gratianopolitani præsulis S. Hugonis suscepit, fuitque postmodum fundator et autor Ordinis Cartusiensis. Sita est autem primaria domus illa in confinibus Sabaudiæ in diœcesi Gratianopolitana. Mitte itaque ad Priorem loci Basilium ut ipse tibi viros sufficiat, qui possint hujus monasterii fundamenta jacere. His dictis Sanctus disparuit. Interea agebant prædas venatores, et servi vernaculi Marchionis, accidit que tum ut forte leporem insectarentur, qui cursus velocitate eos vincens elapsus est ex manibus eorum, et mox velut instinctu quodam coactus confugit in sinum dormientis Marchionis, id quod ipsum a somno protinus excitavit, dixitque lingua sua Sclavonica Seitz quod idem valet ac (lepus) cujus rei causa ab eventu vocatum est deinceps monas-

terium S. Joannis Baptistæ in Seitz. Nec moratus dux Marchio, S. Joannis audito oraculo, statim admovit manum operi, dotavitque liberalissime monasterium illud multaque beneficia et privilegia ei concessit. Fuitque pluribus annis fundus et feudus Ordinis, donec Religiosi quidam viri cernentes locum destitutum esse cultoribus et personis idoneis ratione bellorum et calamitatum aliarum, quas indigenæ christiani patiebantur (jam triginta aut circiter anni sunt) postularunt a Summo Pontifice locum illum cum reditibus et proventibus omnibus sibi concedi ad sublevandam cameram Apostolicam seminariumque quod ibi debebat erigi sustentandum. Quod Sua Sanctitas eis concessit prout bona fide putabat se posse recte facere nihil suspicatus de sinistra informatione. Fuitque donatio seu alienatio rerum nostrarum in eo statu aliquandiu, quantumvis Ordo noster fortiter se opponeret, donec Venerandus Pater D. Franciscus de Quintana impetratis Domini nostri regis Philippi litteris, et Dominæ Imperatricis sororis ejus ex Cartusia sua de Paulari profectus ad Summum Pontificem obtinuit quantocius ab eo restitutionem monasterii, fuitque rursus ad nos devoluta possessio domus istius hoc anno 1593. Postquam autem restitutio hæc facta fuit campanæ monasterii sponte sonuerunt, auditusque fuit in loco concentus angelicus. Cujus rei testimonium et testes adhibiti, missæque sunt tabulæ testes hujus miraculi ad Patrem D. Franciscum de Quintana, qui eodem tempore decumbebat ex morbo Pragæ in aula Imperatoris sollicitans pro expeditione hujus negotii, quibus lectis et intellectis ita exhilaratus est in Domino, ut statim melius habere cœperit, et exinde ab aula discedens, illuc profectus est, ubi et Prior inauguratus est, et mox

Visitator totius Provinciæ Germaniæ superioris.

Rejeci hæc ad calcem hujus anni nesciens quo die accidissent; sed et alia quædam habeo de persecutione in quosdam Cartusianos sub Wenceslao Caroli IV Bohemiæ regis filio excepta ex Annalibus Bohemiæ anno 1591 in gratiam R. P. Francisci Ordinis Cartusiensis Visitatoris: quem puto hunc Franciscum de Quintana et aliquot annos in hisce regionibus hæsisse. Sequenti anno Serenissima Imperatrix Maria soror regis Hispaniæ habuit Missam singularem de Spiritu Sancto ob favorem præstitum, ut arbitror, in restitutione hujus domus cui quondam præfuit Stephanus Senensis tanquam Generalis Ordinis in schismate.

Et ne cui incredibilia videantur scripsimus de concentu angelico, operæpretium erit altero exemplo quod tribus post annis contigit in Belgio fidem astruere, idque sic narrat Reverendus D. Joannes Bueckelius Pastor ad S. Gaugericum Bruxellis: Petrus Jelius Burgimagister Orlemiensis præteriens quodam tempore sacellum D. Virginis ibidem Aerlenæ apud Helmondam sub seram noctem audivit in loco concentum angelicum, subsistensque paululum, paululumque progrediens horrore jucundo repleatur, timensque ne forte tinnitus aurium sibi imponeret, fricat aures, erigit et auscultat attentius, tumque clarius multo quam prius audit perfectissimam melodiam tam suavem et exundantem, ut quid de ea statueret, ignoraret. Inter tot autem discrimina vocum audivit etiam nolam valde sonoram. Rursus alio quodam die similiter præteriens eundem locum audivit idem, quod et mox Pastori retulit et Magistratui, quibus ex illo die restauratio sacelli magis cordi et curæ cœpit esse. Hoc ipse coram secretario Verbeeck deposuit.

Anno 1594, Januarii 30, Ernestus Archidux Austriæ Bruxellæ magna pompa excipitur.

22 Decembris Ser^mus Archidux Ernestus Austriacus divi Cæsaris Maximiliani filius, Ludolphi II frater pacificus Belgium 17 Jan. pro rege administraturus cum 800 equitibus ingreditur, et 30 Januarii die anno 1594 Bruxellis excipitur maximo Principum comitatu quorum caput Ernestus Bavarus præsul Leodiensis sibi amicissimus. Fuit (uti aiunt) pompa qualem hominum memoria non vidit triumphis ludis et spectaculis per tres continuos dies noctesque decreta, arcus item triumphales diversis elogiis inscriptos theatra varia, in quibus novem laudatissimi Cæsares ex domo Austriaca procreati repræsentabantur videre erat nec quidquam incommodi in tanta hominum, equorum et curruum multitudine accidit. Hisce peractis, exhibet Archidux diploma regium amandationis regiminis et administrationis suæ, quo jubentur subditi ipsi pari lege, ut regi obedientiam præstare. Quo audito, Comes Mansfeldius in publico consessu Belgii administrationem quam hactenus susceperat deponit; proceres cum jussu regio gubernatorem salutant, fidem et obedientiam repromittunt.

Emptæ sunt a D. Pastore et æditius ecclesiæ S. Nicolai imagines crucifixi, B. Virginis Mariæ, S. Joannis Evangelistæ, Magdalenæ et duorum latronum qui in sacello anteriori super cancellos. — Statuæ istæ sunt nunc amotæ et aliquæ in Schutensi sacello repositæ, crucifixus autem majoris ecclesiæ istis successit.

Illustris D. Iliphonsus de Mendoça primus et præcipuus promotor majoris ecclesiæ

Finita igitur Capella venit semel ad me (inquit D. Petrus de Leon) admodum Illustris Don Iliphonsus de Mendoça Magister de Campo (id est colonellus) unius regiminis Hispanorum. Is enim ad meam instantiam collegit inter milites sui regiminis pro eleemosyna ad ædificandam

ecclesiam conventualem in Chartis ad Computum stipendiorum suorum, quasi novem millia florenorum, ut patet per librantias expeditas, quarum copiæ cum his scriptis ad majorem certitudinis exhibentur, et in memoriam illorum qui prædictas eleemosynas obtulerunt merito reservantur.

Sed est notandum quod prædicta eleemosyna nunquam fuisset recuperata nisi ego per libellum supplicem ad regem missum in Hispaniam id impetrassem, interveniente præside substantiarum amico nostro, qui scripsit ad Serenissimum Archiducem Ernestum et ad Stephanum de Ybarra in favorem nostrum, a quo per ipsius commendationem et per intercessionem Domini Gabrielis de Sancto Stephano Pagadoris generalis obtinuimus ordinationem expediendi infra scriptas librantias pro fabrica ecclesiæ.

Et alibi scribit: Ad præsidem substantiarum regis, qui scripsit Domino Stephano de Ybarra in nostrum favorem misi horas B. Mariæ pulchre illuminatas pro quibus solvi 15 florenos.

Quoniam simul inveni in scriptis V. Patris de Leon Elenchum eorum qui dederunt eleemosynas pro restauratione nostri monasterii, mearum partium fuisse existimavi illum hic subjungere nec illis aliquot folia chartæ denegare qui in nos tam liberales extiterunt. Sciendum autem quod hæc nota W significat scutum, et nostrates aliquot interdum inter Hispanos mereri, quorum pauca nomina invenies.

Lector in sequenti suspectam habeat majorem summam, quia sæpe non pertinet ad fabricam.

Elenchus diversarum personarum, quæ de suis stipendiis eleemosynas dedere pro reædificatione monasterii Cartusiæ Bruxellensis

	Blaez Sanz de Ocon, autor collectæ	20 W	Carlos Paiet	30 W
	Guillielmo de Berdino	20 W	Thomas brock Morton	20 W
	Don Zalo de Almiron	10 W	Henrico Haselvuod	15 W
	Gaspar de Vlloa	5 W	Roverto Oem	20 W
	Martin de Bustamante	10 W	Don Hieronimo Augustin	6 W
	Juº de egniluz	13 W	Don Juº de Cordua	10 W
	Antº Sanchez de Porras	20 W	El Conde Hippollito Mario Rosi	10 W
Fit mentio in lib. 13 et 14.	Christoval Raez	6 W	El alsz Paris Moriani	1 W
	Pedro de Hibarra	25 W	Oracio Maschi	4 W
	Hieronimo de Rosas	5 W	Ambrosio de Crema	4 W
	Pedro de Lanhueta	10 W	Ambrosio Milano	2 W
	Christoval de Avarado	4 W	Antº de Sawrigni	6 W
	Bernardo de Castillo	4 W	Martin de Cubiaur	4 W
	Antº de Camargo	4 W	Gabriel de Nis	14 W
	El Cappᵒ Bernoy	20 W	Pedro de Carrança	6 W
	George brock Morton	19 W	Rodolpho Ligon	20 W
	Nicolas Van Etten	10 W	Diego de Velasco	8 W
	El Cappᵒ Cressan	20 W	Juº Estanihmt	10 W
	Juan Estoner	19 W	Oduardo Stanley	20 W
	Francº de Monreal	4 W	Ricardo Crast	10 W
Fit mentio ipsius in lib. 10.	Pedro de Basanetta	4 W	Oduardo Linghen	10 W
	Marco Antº Bassani	12 W	Guillielmo Chenot	10 W
	Juº Orbea	20 W	Georgio Herbot	10 W
	Assensio de Eguiguren	30 W	Roberto Darbischier	10 W
	Adrian de Bussel	10 W	Thomas Mancansel	16 W
	Carlos Brun	6 W	Luis Damhouders	20 W

Ju° de Nevel 14 w
Ju° de Portillo 20 w
Edmondo Valentin 15 w
Ju° de Soto Mayor 10 w
Alonso Garcia de Amusco 6 w
Diego de Salcedo 10 w
Rodrigo Muñoz 14 w
Luis Navarro 19 w
Pedro del Castillo 30 w
Ju° Reinaldo 10 w
Hugo Oem 20 w
Ju° Lopez de Arez 15 w
Martin de Oriaga 20 w
Archivel de Patton 50 w
Matheo Fort 15 w
Los entretenidos escosses 350 w
El Padre Fray Pablo de Figuroa
y los soldados del Sasso 300 w
El Alsz Lorenço Grimaldi 12 w
Carlos Canel 10 w
Alexandro Andro 10 w
Hugo Crarasten 8 w
Patricio Harin 10 w
La Compª del Gouvernador de la Enclusa 3 w

Compania del Mro de Campo
Don Alonso de Mendoça

Fuit autor Collectionis pro ecclesia et gubernator Cameracensis.

Al Alsz Hugo David 10 w
Ricardo Binck 7 w
Thoribio de Thalbes 10 w

Ju° Olmillo 8 w
Gabriel de Scovar 3 w
Petro de Antesana 10 w
Ju° de Ayala 4 w
Miguel Magalon 3 w
Lorenço Perez Medina 7 w
Christoval Villa 4 w
Antº de Bario 3 w
Martin Stevan Lozano 12 w
Ju° de Tappia 2 w
Domingo Suarez 2 w
Lazaro de Roman 4 w
Nicolas Meyan 3 w
Hieronymo Hernandez 3 w
Bernal Vina 2 w
Matheo del Castillo 2 w
Miguel de Villa nova 2 w
Lorenço Ximenes 4 w
Garcia Box 3 w
Ju° Perez de Aguilar 3 w
Bernardo Moreno 2 w
El Alsz Sebastian Marcan 14 w
D. Gomes Bustron 4 w
Philippo Bentisco 3 w
Ju° de Molina 5 w
El Sargento Martin de Villar 9 w
Miguel de Salva 5 w
Diego Gonzales de Oliver 4 w
El Alsz Domingo Ximenes 12 w

El alsz Christoval Montero	18 W	Franco Martin	1 W
Simon Peroz	3 W	Bartholome de Fonseca	1 W
El Ayudante	10 W	Francisco de Varma	15 W
Don Gaspar S. Guesa	12 W	Pablo de Aguilar	20 W
Pedro Carmazo	4 W	Martin de la Torre	6 W
Alsz Miguel Sanchez	8 W	Rodrigo de Caravasal	2 W
El alsz D. Vincente de Contreras	14 W	Bartholome de Cancago	4 W
El alsz Don Alonço de Aldana	14 W	Alsz Luiz Thomas Correra	8 W
Juo Dias	6 W	Salvador de Navarrette	7 W
El alsz Juo de Prestrosa	6 W	Alonso de Gumа	5 W
Gaspar Dias Carrasco	2 W	Alonso de Alaminos	4 W
Pedro Garcia	2 W	Gines Merino	24 W
Pedro Camillo	4 W	Franco de Budmas	2 W
Henrico Monsaligun	7 W	Armentero Amusso	1 W
Matheo Muñoz	3 W	Pedro Galbe	4 W
Juo Mediano	3 W	Juo Muñoz Castelfort	6 W
Melchior Calderon	2 W	Pedro Romero	4 W
El Sargento Lucas de Villegas	11 W	Franco de Arenas	4 W
El alsz Don Beltran Cabrero	16 W	Andres de Padilla	2 W
El alsz Juo Martin del Campo	10 W	Juo Buy	4 W
Dionisio de Cisneros	12 W	Benito Lorenzo	12 W
Henrique Atambor	6 W	Don Luis Carillo	6 W
D. Juo de Londoño	14 W	Sargento Anto Garcia	7 W
Compania del Capp. D. Pedro de Luna		Pedro de Vilthes	9 W
Juo Bapta alsz	20 W	Franco de Herrera	2 W
El Sargento Alonso Garcia	15 W	Franco Oliver	6 W
Atonio de Chiros Atambor	2 W	Bernat Bosche	6 W
Pedro Gonzales	2 W	Anto Solcer	4 W
Juo Battala	2 W	Martin de Bilvao	8 W

Fran^co^ Martin mon Rosse	4 W	Hieronimo de Borsa	6 W
Andres Sanchez	3 W	Sargento Alonso Dellanos	4 W
Miguel Atienza	6 W	Alsz Franco Osso	8 W
Ju^o^ Delgado	12 W	Luis de Espinosa	4 W
Pedro Bueno	2 W	Christoval de Espeso	8 W
Ju^o^ de Malaga	2 W	Alsz Alonso Gonzales de Nasara	4 W
Alonso Navarro	12 W	Sargento Blaz Segarra	2 W
Pedro Hieroz	4 W	Melchior Salellas	3 W
Luis Lopez	12 W	Pedro Vasquez	1 W
Domingo de	2 W	Sargento Diego de Puyo	2 W
Fran^co^ de Arroyo	4 W	Don Christoval de Prisita	10 W
Miguel Manrique	10 W	Lorenzo Sierra	5 W
Domingo de Luna	10 W	Balthasar Sierra	2 W
Ju^o^ Augustin	2 W	Alsz Ju^o^ Infantes	2 W
Fran^co^ de Loyo	3 W	Pedro Pamez	2 W
Alsz Ant^o^ de Aguilar	20 W	Alsz Ant^o^	4 W
Alsz Franco de la Sargas	10 W	Alsz Philippe Martin	4 W
Don Ant^o^ Carrillo	3 W	Alsz Leonardo Martin	4 W
Hieronimo de la Serra	15 W	Gabriel de Salazar	4 W
D. Melchior Defonseca	25 W	Honoffre Brullones	4 W
Barth. de Avila Caldron	20 W	Juan de la Varra	15 W
Alsz Diego de Porras	20 W	Diego Cabrera	6 W
D. Jaime Cernellon	6 W	Eugenio Garcia	1 W
Martin Montanez	10 W	Luis Picquer	1 W
Domingo gratia Desegnas	20 W	Miguel Melez	1 W
Compania del Capp Don Ju^o^ de Salassar		Marcos Sanchez	1 W
El Dho Cap. D. Ju^o^ de Salazar	15 W	Sebastian de Aynso	1 W
Alsz Andrez Perez	10 W	Franco de Bustamente	2 W
Alsz Fran^co^ Chulve	4 W	Hernando de la Serre	1 W

Franco del Campo	2 w	Anton Juarez	4 w
Martin Arias	1 w	Pedro Martin	4 w
Julian Fernandes	1 w	Anto Navarro	4 w
Franco Martin	5 w	Juan de Spin	4 w
Lucas Rodrigues	2 w	Salvador de Calavera	11 w
Juo Sanchez	1 w	Gines Aragones	3 w
Juo Magnaz	1 w	Salvador de la Strella	4 w
Hernando Rodrigues	3 w	Hieronimo de Morellon	4 w
Bernabe de Villava	1 w	Vicente de San Guillen	1 w
Miguel Galmez	2 w	Juo Lopez	3 w
Gabriel Fornes	2 w	Sebastian Polido	4 w
Miguel Diez	6 w	Alonso Vayas de Silva	6 w
Franco Gonzales	2 w	Juan de Vloa	6 w
Gaspar Barnave	2 w	Juan Guerro	4 w
Juo Sata	2 w	Anto Coca	2 w
Juan Perez	6 w	Pedro Rodriguez	6 w
Luca Ximenes	2 w	Juan Villella	3 w
Lorenço Rodrigues	6 w	Bernal Ferrel	7 w
Don Anto Pacheco	10 w	Juan de Quintana	1 w
Compania del Capp Gaspar de Mondragon		Melchior Sarmiento	3 w
Alsz Luis Diaz de Navarra	8 w	Guillermo Viñas	2 w
Lucas de Padilla	2 w	Juan de Cuellar	2 w
Anto de Lionilla	2 w	Thomas de Ysturbide	5 w
Anto Rodriguez	7 w	Domingo Marcos de Santa Cruz	2 w
Franco Morcucia	4 w	Juan de Cabares	2 w
Juo Fita	7 w	Sargento Gil Ruiz delasheras	3 w
Juo Boca	5 w	Juan Deloriga	3 w
Stevan Sanguino	2 w	Alonso Martines de Arcantarilla	2 w
Juo Guillen	7 w	Don Franco Carrillo	8 w

Antº Rodriguez de Badasoz	3 W	Juº Pascual	2 W
Gaspar de Tapia de las Heras	3 W	Dom Pedro Gamboa	8 W
Juan Tiruel	1 W	Alsz Miguel de Berga	6 W
Pedro de Moya	1 W	Pedro de Arze	2 W
Compania de Inigo de Ottaola		Francº Ruyz de Piona	1 W
Al dhó Capp Inigo de Ottaola	20 W	Andres de Luno	2 W
Al alsz Pedro de Aycaga	10 W	Pedro Guerrero	6 W
Al sargento Martin de Aldazaro	6 W	Juan de Montes	2 W
El alsz Miguel de la Peñuela	10 W	Bernart Ingles	2 W
El alsz D. Luiz de Acuña	6 W	Alonso Perez	2 W
El alsz Francº de Felices de Zeruzuela	4 W	Damian de Raplana	2 W
Don Francº Idiaquez	4 W	Francº Morales	2 W
Francº de Villarvel	4 W	Pedro de la Mata	4 W
Juº de la Renteria	4 W	Pedro Ariaz	1 W
A Vicente Quintanda	2 W	Antonio Franco	2 W
Thomas de Malla	2 W	Jaime Rubira	2 W
Juº de Malla	4 W	Alonso Lopez	4 W
Gabriel de Malla	1 W	Francº Saenz	2 W
Pedro de Aro	1 W	Estevan Perez	2 W
A. Anton Marco	2 W	Alonso Ydalgo	1 W
Juan Ruyz de Herrera	2 W	Pedro Villar	2 W
Pedro Martines	2 W	Melchior Velasquez	4 W
Martin de Castro	1 W	Alsz Diego de Barratigui	5 W
D. Pedro de Arze	4 W	Fernan Gonzales Masia	3 W
Don Louis de Palacios	4 W	Pedro de Salazar	1 W
Francº Gonzales de Conedo	6 W	Cornelio Atambor	1 W
Pedro de la Carrera	2 W	Baptista Atambor	1 W
Domingo de la Casa Mayor	2 W	Compania de Alonso de Riviera	
Juº de Almaraz	2 W	Al dhó Capp Alonso de Riviera	10 W

Alsz Don Gaspar	10 W	Fran.co Martin	2 W
Sargento Juan de Suniga	6 W	Pedro Ruys	2 W
Juan Gomez de Acevedo	8 W	Ju.o de Sylva	2 W
Don Fernando Barrio nuevo	4 W	Phelippe Escalas	2 W
Ju.o de Leon garravito	16 W	Diego de Sanctistevan	1 W
Don Ju.o de Caravajal	12 W	Gonsalo de Heredia	1 W
Fran.co de Arce	2 W	Sebastian Garcia	1 W
Baltazar de Velasco	4 W	Ju.o del Castillo	2 W
Pedro Ximenez	6 W	Christoval Briquesa	1 W
Don Carlos de Viedma	4 W	Ju.o Palonio	2 W
Ju.o del Saz	4 W	Melchior de Indanita	2 W
Ajine de Lillo	2 W	Don Louis de Pliego	4 W
Martin Arano de Chaves	3 W	Christoval de Torres	16 W
Bernardino de Andrada	4 W	Fran.co de Porras	20 W
Don Ferdinando de Laza	10 W	Compania del Capp. Antonio de Mosquera	
Alonso Ruys	4 W	Al dho Cap. Ant.o de Mosquera	20 W
Don Yñigo de Baraona	2 W	Alsz Isidro Pando	10 W
Thomas Melo	4 W	Sargento Ju.o de Carallos	10 W
Aton del Valle	6 W	Sargento Fran.co de Robles	10 W
Andres Ximenes	2 W	Hieronimo Selerges	4 W
Gonzalo de Pareja	2 W	Luys de Borraria	6 W
Ju.o Picazo	2 W	Don Josepe Llordad	6 W
Alsz Tristan Lopez de Burca	10 W	Melchior de Los Reyes	6 W
Diego Hernandes	1 W	Bernardino de Salazar	10 W
Pedro Gonzales	1 W	Josepe Marques	4 W
Fran.co de Spinosa	8 W	Luis de Alcala	6 W
Christoval de Luna	4 W	Fran.co de la Plaza	5 W
Martin Galindo	1 W	Pedro Ocon	3 W
Ant.o Rodrigez	2 W	Pedro Ximenes	3 W

Juan Fernandez	4 W	Miguel Garcez	3 W
Domingo de Moncayuela	4 W	Antº Balmasa	3 W
Christoval de Stepa	2 W	Sancho Darosa	6 W
Bartolome de Morales	2 W	Rodriguo Alvarez	2 W
Luys Hernandes	3 W	Hernando Alonso Castillo	2 W
Hernando Muños	7 W	Lazaro Hernandez	6 W
Bartholome Magro	4 W	Alsz Hieronimo de Casales	6 W
Martin Perez	10 W	Alsz Gonzalo Rodriguez de Castro	6 W
Simon del Camino	3 W	Franco Muñoz	3 W
Juº Romero	2 W	Juº de Segovia	4 W
Hernando Ramirez	8 W	Diego Sanchez	10 W
Pedro Gracia	4 W	Juº Ortin	3 W
Alonso de Vigue	2 W	Hernando de Baldes	3 W
Franco Vermoso	2 W	Alvaro Fernandes	10 W
Hernando Alonso	2 W	Gregorio de Montes	2 W
Bartholome Sanchez	6 W	Juº Gil	2 W
Pedro de Salaz	3 W	Juan de Castro	2 W
Philippe Garcia	2 W	Alsz Franco Lanzos	3 W
Felippe Dominguez	9 W	Sancho de Garay	7 W
Juº Bravo	4 W	Franco Alvarez	3 W
Juº Cardona	3 W	Alsz Franco Muñoz	3 W
Alonso de Acevedo	2 W	Blaez Lopez	2 W
Lucas Drumez	6 W	Alsz Christoval Donato	6 W
Martin de Aliaga	4 W	Christoval Policer	1 W
Marcos Dias	3 W	Christoval de la Parilla	1 W
Pedro Garcia	3 W	Gaspar de Carranza	2 W
Felippe Gasas	3 W	Compania del Capp Diego de Vlloa	
Franco Gomez	7 W	Al dhó Capitan	20 W
Juº Muñoz	3 W	Alsz Juº Sanches de Porras	6 W

1594

Alsz Gonzalo de Vlloa	4 ϖ	Franco Hernandes	3 ϖ
Christoval brun Ingles	10 ϖ	Juº de Estrada	2 ϖ
Juº Patiño	10 ϖ	Juº de Figuroa	2 ϖ
Garcia Delgado	1 ϖ	Andres de Piga	2 ϖ
Alsz Antº Salgado	4 ϖ	Nicolas Bruynoz	3 ϖ
Juº Crespo	6 ϖ	Juº Ibisquerdo	1 ϖ
Jayme Mascarron	2 ϖ	Melchior de Fuente	4 ϖ
Don Franco Milan	4 ϖ	Mathias Hernandez	2 ϖ
Matheo Mendez	1 ϖ	Andrea Rabassas	4 ϖ
Josepe del aguila	1 ϖ	Antº Ribiero	3 ϖ
Alsz Luis de Mosquera	4 ϖ	Christoval Sorfeo	5 ϖ
Alsz Marcos de los Ryos	4 ϖ	Garcia Sanchez	3 ϖ
Juan de Solorzano	1 ϖ	Christoval de Pliego	3 ϖ
Antonio Lolpez	1 ϖ	Diego del Holmo	3 ϖ
Compania del Capp Diego de Vlloa		Juº Carrasco	2 ϖ
Franco Lopez de Mella	1 ϖ	Alonso Bravo	6 ϖ
Franco de villa plana	1 ϖ	Bartholome Gomez	2 ϖ
Juan Celles	6 ϖ	Bartholome Auller	2 ϖ
Pedro de Arenas	4 ϖ	Pedro Garcia	1 ϖ
Franco Lopez	2 ϖ	Andres Martin	5 ϖ
Bartholome Candellas	2 ϖ	Ambrosio Ribero	2 ϖ
Don Felippe de Corcuera	10 ϖ	Bartholome Ybañez	6 ϖ
Hieronimo de Bal divieso	2 ϖ	Peroso de Salazar	2 ϖ
Miguel Lopez	4 ϖ	Pero George	1 ϖ
Pero Pardo de riva de Neyra	4 ϖ	Pedro de la Fuente	1 ϖ
Juº Peroz	4 ϖ	Blaz Ascensio	2 ϖ
Juº Battaler	6 ϖ	Juº de Salaz	2 ϖ
Digo Dil	6 ϖ	Martin de Maldonato	10 ϖ
Pedro de las Heras	4 ϖ	Andres Coco.	1 ϖ

Gubernator Ly-rensis, ni fallor.

Compania del Capp Don Alonso de Luna		Sargento Juº de Castro	6 W
Don Juan Guvial Alsz	30 W	Ell Capp Balthasar de Ortigosa (ista bo summa non pertinent ad fabricam)	60 W
Sargento Juº Ponze	10 W	Capp Juº Pellegrin	10 W
Juº del Alamo	10 W	Luys de Vergara	12 W
Sargento Diego Mattheo	20 W	Compania del Capp Juº Ruys de Villoslada	
Don Gaspar Marejon	6 W	El dhó Capitan y su paje	11 W
Pedro de Herrera	4 W	Alsz Pedro Maronon	10 W
Antº Prico	2 W	A su abanderado	1 W
Melchior de los Reyes	1 W	A Juº Flamenco Atambor	1 W
Juº Muñoz	1 W	Claudio Borgonon	1 W
Juº Martin	2 W	Al Pifano	1 W
Martin de Miranda	4 W	Furiel	1 W
Franco Navarro	2 W	Barbero	1 W
Juº de Raya	2 W	Alonso Ruiz de Aguinae	2 W
Jusepe de Vertia	2 W	Bartholome Ruiz de Aguinae	2 W
Alonso de Raya	2 W	Rodrigo Garcia	3 W
Don Pedro de Sayas	4 W	Benito Diaz	2 W
Franco Martin	2 W	Gaspar de Medina	3 W
Juº Diaz	4 W	Alonso de Laynas sargento	3 W
Melchior de Madrid	4 W	Franco Garcia	1 W
Alsz Christoval de Mosdesca	17 W	Gonzalo Fernandez dos	2 W
Diego Hernandes de Llanos	6 W	Alero Garcia	3 W
Franco Gomez	4 W	Martin de sancta Maria	2 W
Bernabe Lopez	2 W	Juº de Sepulveda	4 W
Juº Rosellon	2 W	Lorenço Pion	2 W
Juº Garcia	2 W	Pedro Diaz Jesero	2 W
Don Pedro de Pineda	15 W	Franco Gomez	2 W
Fray Diego Bonaste	6 W	Bartholome de Cerralta	2 W
Luys Perez Vellon	6 W	Pedro Mora	4 W

1594

Miguel Andres	2 W	Alsz Franco Ruys de Aguinco	2 W
Franco la Plana	1 W	Alsz Pedro Martinez	2 W
Alonzo Gonzales	1 W	Lucas de Vergara	2 W
Alonzo de Peralta	2 W	Juo Lopez	1 W
Alonso de Ybarra	2 W	Alonso Manuel Ayala	4 W
Franco Garcia de Ryo	4 W	Luiz de Benavente	1 W
Juo Paloterias	1 W	Compania del Capp Prado	
Balthasar Calderon	2 W	Al dho Capp Prado	13 W
Diego Baron	7 W	Al Alsz	10 W
Pedro de Albernoz	2 W	Al Sargento	10 W
Gaspar Calderon	2 W	Sargento Pedro Largarta	20 W
Hieronimo Coral	2 W	Martin Lopez	10 W
Domingo Perez	2 W	Andres de San Miguel	9 W
Anto Martin	2 W	Bartholome Diaz	5 W
Juo de Sayavedra	2 W	Alonso Diaz	4 W
Pedro Garcia Logroño	4 W	Gabriel Hernandez	3 W
Pablo Quebedo	2 W	Franco Oliveras	20 W
Rodrigo Garcia Valdes	1 W	Garcia Ruys Conesa	3 W
Blaz Hermandez	1 W	Gaspar Casano	7 W
Lorente de Palma	3 W	Juo Pascual	4 W
Franco de Torres	2 W	Sebastian Calderon	2 W
Juo Dominguez de Pinedo	4 W	Juo de Velasco	4 W
Alonso de Celada	2 W	Pedro Pasamano	20 W
Alsz Martin Ruiz de Aguirre	2 W	Christoval de Torres	8 W
Pedro Navarrete	2 W	Pedro Gonzales	6 W
Guillen Garcet	2 W	Franco Martin	2 W
Anto Carrera	2 W	Diego Gonzales	2 W
Juo Rodriguez	2 W	Mathias Rodriguez	3 W
Sebastian de Luna	6 W	Diego Muñoz	1 W

Baltasar Rodriguez	3 W	Eugenio Hernandez	4 W
Alonso de Avila	3 W	Martin Ximenes de Lerma	2 W
Fran.co Hernandez	4 W	Viente Roca	3 W
Pedro Martin	2 W	Alonso Lopez	4 W
Gines Megia	1 W	Compania del Capp. Fran.co de Castro	
Christoval Hernandes	2 W	a dho Cap. Fran.co de Castro	30 W
Antoin Castillon	1 W	Pedro Sanchez	18 W
Diego Hidalgo	3 W	Ju.o de Sotoca Sargento	30 W
Thomas Cerdan	3 W	Pero Diaz Atambor	3 W
Pascual de Arregna	4 W	Ju.o Lopez Atambor	3 W
Pedro Valencia	4 W	Al Pifaro	3 W
Balthasar de Ledesma	3 W	Al Furriel	2 W
Benito de Moya	4 W	Al Barbero	2 W
Vide 7 librantiam Alsz Alferos Pedro de Salazar	50 W	Hacio Varviran	14 W
Matia Martinez	6 W	Pedro Sanchez	4 W
Alsz Subian de Sulcedo	6 W	Fran.co Aler	8 W
Ju.o Heminez	2 W	Alonso Gonzales	3 W
Alonso de la Pinuela	4 W	Marco Ant.o Gil	8 W
Fran.co Claros	4 W	Pedro Constantino Corco	6 W
Miguel Manrrique	3 W	Miguel Angel Zapata	4 W
Ju.o Alvarez	1 W	Thomas Teredor	4 W
Lorenso de Orellana	4 W	Martin de Frrazona	5 W
Hernando de Arcualo	2 W	Fran.co Gil	4 W
Ju.o de Torres	2 W	Bartholome Miguela Maura	14 W
Pedro Mas	2 W	Mateo Pujol	6 W
Nicolas Sierra	1 W	Ju.o Adenas	4 W
Diego Martin	2 W	Nadal Nauvarro	6 W
Sebastian Amigo	4 W	Ju.o Sierra	4 W
Sargento Alonso de Prado	10 W	Marco Ant.o Alcamorra	4 W

Fran.co Silva	4 ꝟ Compania del Capp.n Diego de Ledesma	
Hieronimo Caravalla	2 ꝟ Al Dhō Capp.n Diego de Ledesma	20 ꝟ
Josepe Artes	4 ꝟ al	12 ꝟ
Miguel Losano	4 ꝟ Al Atambor	6 ꝟ
Bernal Gabriel Poco	7 ꝟ Al otro Atambor	6 ꝟ
Fran.co Cierre Demer	9 ꝟ Al Pifano	6 ꝟ
Alsz Ant.o de Frias	10 ꝟ Al Furiel	3 ꝟ
Don Fran.co Riquelme	5 ꝟ Al Barbero	3 ꝟ
Ju.o Rodriguez	4 ꝟ Don Pedro de Arces	10 ꝟ
Gaspar de Valderas	2 ꝟ Christoval de Velasco	6 ꝟ
Mateo de Salazar	4 ꝟ Ju.o de Llamarcares	5 ꝟ
Miguel de Vera	7 ꝟ Ju.o de la Fuente	3 ꝟ
Fran.co Perez	6 ꝟ Bartholome Hernandez	3 ꝟ
Alonso de Morales	10 ꝟ Ju.o Fernandez	4 ꝟ
Ju.o Arie	8 ꝟ Gines de Mendoça	4 ꝟ
Fran.co Hurtado	6 ꝟ Christoval Vazarano	6 ꝟ
Lucas de Linares	4 ꝟ Pedro de Varrios	4 ꝟ
Fran.co Sanchez	6 ꝟ Miguel Ruyz	3 ꝟ
Ant.o de las Cuevas	4 ꝟ Philippe de Castillo	4 ꝟ
Narciso Pujalte	4 ꝟ Pedro Hernandez	3 ꝟ
Ju.o de Valencia	4 ꝟ Lorenz Alonso	3 ꝟ
Alonso de la Fuente	4 ꝟ Pedro Franco	3 ꝟ
Alonsa Tota	6 ꝟ Alonso de Alcala	3 ꝟ
Compania del Capp.n Fran.co de Castro	Fran.co de Torres de Toledo	4 ꝟ
Fran.co Vasquez	4 ꝟ Ju.o de Membrillera	4 ꝟ
Ju.o de Ayala	4 ꝟ Monserrate Anglada	4 ꝟ
(De quo in libran-tia 9.) Hieronimo Tonar	32 ꝟ Gabriel Amorosa	7 ꝟ
Christoval de Artiaga	4 ꝟ Pedro Navarro	4 ꝟ
Miguel de Vego	12 ꝟ Ju.o Degoñe	4 ꝟ

Diego Martin	8 w	Matheo Hernandes	17 w
Juº del Vado	4 w	Juº Villar	4 w
Juº de los Reyes	3 w	Pedro Guabaldan	4 w
Franco de Torres	8 w	Diego de Valenzuela	3 w
Juº Simon	3 w	Antº de de Pareja	4 w
Diego Castellanos	7 w	Compania del Capp Don Franco de la Palafoxa	
Bartholome Canafles	3 w	A dhô Cap Don Franco de la Palafoix	15 w
Antº Juº de Utrilla	4 w	A su Alsz	7 w
Bartholome Perez	4 w	A su Sargento	5 w
Hernando Diaz	4 w	Al Atambor	3 w
Guer Queguer	3 w	A otro Atambor	3 w
Juº Perez	4 w	Al Furriel	2 w
Diego de Frutos	4 w	Al Bavero	3 w
Juº Gomez	4 w	Al Pifano	2 w
Franco Gomez	4 w	Compania del Capp Don Pedro Sarmiento	
Armen Polde Utrilla	4 w	Juº de Ostrio	4 w
Juº Janet	4 w	Franco Valero	4 w
Juº Garces	3 w	Diego de Medinilla	9 w
Lucas Garces	4 w	Franco Amigo	2 w
Marcos Garcia	3 w	Pedro Penãres	1 w
Miguel Vidal	3 w	Juº de Salazar	4 w
Antº de Mesa	10 w	Alonso de Gamez	6 w
Sebastian Gallardo	4 w	Hernando Guiterrez	4 w
Juº de Castaneda	6 w	Juº Angel	4 w
Martin de Ardenna	8 w	Hieronimo Merino	2 w
Pedro de Salazar	4 w	Pedro Garcia el Moço	4 w
Franco Alcade	4 w	Hernando de Castro	1 w
Hernando Rodriguez	5 w	Pedro Palmanda	1 w
Franco Palomeque	7 w	Antº Angel	2 w

1594

Christoval Sanchez	1 ϖ	Blas Gonzales	1 ϖ
Juº de la Cruz	1 ϖ	Antº de Vruena	2 ϖ
Gonzalo Furriel	1 ϖ	Ramon de Galareta	1 ϖ
Pedro Saagun	1 ϖ	Miguel Martinez	7 ϖ
Pedro Garcia	1 ϖ	Augustin de Litala	1 ϖ
Franco Bravo	1 ϖ	Domingo atambor	2 ϖ
Alonso Martin	1 ϖ	Melchior pagoro	4 ϖ
Juº de Pastrana	1 ϖ	Compania de Juan Chançon	
Juan de Medina	5 ϖ	Alonso Medel	2 ϖ
Salvador Monserrate	4 ϖ	Franco Lopez de Castro	2 ϖ
Juan Gomez	1 ϖ	Sargento Alonso Gutierrez	3 ϖ
Miguel de Oripalla	1 ϖ	Christoval de Marcon	3 ϖ
Matia Mazate	4 ϖ	Juº de Gongra	2 ϖ
Juº Garcia	1 ϖ	Alonso Flores	2 ϖ
Sebastian Martinez	1 ϖ	Antº Casis	4 ϖ
Juan Costa	1 ϖ	Juº Perez	4 ϖ
Domingo Martinez	1 ϖ	Marcos Martinez	2 ϖ
Rodrigo Gras	1 ϖ	Juº de Monsalve	1 ϖ
Alonso de Palacios	1 ϖ	Padre fray Diego Costilla	2 ϖ
Alonso de Camayo	4 ϖ	Hernando de la Peña	15 ϖ
Rodrigo Alonso	1 ϖ	Jacques Vyns	24 ϖ
Alonso de Rivera	1 ϖ	Alfz Diego de Antalva	30 ϖ
Juº Ferdinandez	1 ϖ	Franco Contoral	30 ϖ
Pedro Sanchez	1 ϖ	Juº Oliver	12 ϖ
Christoval Roro	1 ϖ	Pedro de Pasanetta	24 ϖ
Sebastian Sanctilario	1 ϖ	Compania del Cappn Hernando de Isla	
Juº Sanchez	1 ϖ	Alfz Juan Delgado	10 ϖ
Thomas Ros	1 ϖ	Sargento Franco d'Avila	8 ϖ
Franco de Cisneros	1 ϖ	Alfz Juan de Pina	15 ϖ

Don Alvaro Galvez	9 W	alsz Blaz Ynfantes	2 W
alsz Alonso de Montrada	15 W	alsz Thomas Franco	4 W
alsz Luys de Torralva	15 W	alsz Pedro Valderama Verdejo	5 W
alsz Hieronimo Sanchez	6 W	alsz Ju° de Acosta	10 W
alsz Jul de Angulo	10 W	Sargento Herdo de Balmaseda	13 W
Gonzalo de Avila	9 W	Sargento Herdo Gomez de Aruela	2 W
Ju° Martinez de Cordava	9 W	Sargento Pedro Lopez Livaza	2 W
A bis Osorio	7 W	Sargento Carlos de Zerra	4 W
Franco Fernandez	6 W	Sargento Andres de Perales	4 W
Bartholome Mattheo	4 W	Sargento Alonso de Vinarez	10 W
Jacques Wol	4 W	alsz Don Ysidro Morañon	30 W
Compania del Capp Don Pedro Sarmiento		Don Pedro Castilui	14 W
al dho Capp Don Pedro Sarmiento	40 W	Martin de Cartagena	9 W
al alsz Franco Salgado	15 W	Alonso de Espeleta	9 W
Sargento Melchior de Aguilar	10 W	Martin Leguin	4 W
al alsz Gonzalo de Junco	20 W	Martin de Salinas	4 W
al alsz Sebastian de Paredes	10 W	Andres Perez	4 W
al alsz Diego de la Rocha	20 W	Ant° de Madrid	2 W
alsz D. Lorenzo de Villa Vincentio	14 W	Martin de Cerecceda	7 W
Don Pedro de Arce y Leyna	14 W	Juan de Legrusan	7 W
Sargento Lorenzo Stete	10 W	Juan Ponze de Leon	4 W
Ju° Bautista Ledesma	10 W	Compania del Capp Hernando de Yslas	
alsz Benito Perez	12 W	Juan de Barrena	8 W
alsz Ju° Fernandez de Herrera	15 W	Garcia de Mendoça	6 W
alsz Suero Ygnignez	10 W	Ju° de Orchaga	4 W
alsz Cosme de Ovando	10 W	Domingo de Grandiel	1 W
alsz Don Franco del Corral	10 W	Pedro de Herrera	1 W
alsz Christoval Picazo	6 W	Ju° Melendis de Guniel	6 W
alsz Ant° de Guevara	12 W	Ju° Velasquez	4 W

1594

Roque de Fuentes	1 ϖ	Compania del Cappⁿ Juº Bravo de Lagunas	
Diego Reyes	1 ϖ	Alsz Salvador de la Roca	15 ϖ
Juº de Rojas	4 ϖ	Sargento Diego Gayetan	10 ϖ
Juº Catalan	1 ϖ	Alsz Juº Ponze	20 ϖ
Benito Sanchez	1 ϖ	Don Luys de Castellet	10 ϖ
Franco Miñez de Murcia	1 ϖ	Alsz Blaz Gonzales	10 ϖ
Pedro de Andoria	7 ϖ	Franco de Porras	10 ϖ
Juº Bernardo	2 ϖ	Alsz Alonso Lopez	10 ϖ
Jayme de Guinches	1 ϖ	Franco Martin	6 ϖ
Juº de Sasa Franca	2 ϖ	Luys Aguldo	6 ϖ
Antº Pine	5 ϖ	Franco Garcia	7 ϖ
Pedro Gonzales	1 ϖ	Franco Sanchez Galan	2 ϖ
Diego Rodriguez	1 ϖ	Juan Raphael Agramon	6 ϖ
Domingo de Montes de Oca	9 ϖ	Juº Comarella	6 ϖ
Franco Ruys	3 ϖ	Juº Gomez	6 ϖ
Juº Martin Baupstista	2 ϖ	Pedro Fernandez	2 ϖ
Miguel Preciado	7 ϖ	Juan Gutierrez	2 ϖ
Martin de Villa Real	4 ϖ	Juan de Madrid	1 ϖ
Hieronimo Laudo Caro	4 ϖ	Gonzalo Viscayno	1 ϖ
Pedro Belda	3 ϖ	Franco Fabrega	4 ϖ
Alonso Sanchez	6 ϖ	Benito Villa Guerocho	8 ϖ
Alonso de Herrera	6 ϖ	Juº Borrel	4 ϖ
Miguel de Portillo	4 ϖ	Bernardo del Castillo	4 ϖ
Marcos de San Juan	2 ϖ	Jayme de Esplugas	6 ϖ
Frances Ponte	3 ϖ	Juan Bradel	6 ϖ
Juan Navarro	3 ϖ	Pedro Gonzales	4 ϖ
Franco Torrel	4 ϖ	Juº de Montoya	8 ϖ
Franco de Vergara	4 ϖ	Elias Entiste	4 ϖ
		Juº Gosquena	4 ϖ

Domingo Perez Pavan	5 w	Alsz Josepe de Cuovar	8 w
Agaspar Petaut	11 w	Gabriel Serrano	2 w
Antonio Perez	2 w	Pedro Gonçales	2 w
Christoval de Yerras	4 w	Pedro de Almagro	4 w
Juº de Torres	4 w	Juan Gomez	12 w
Juan Lopez	2 w	Juan de la Presa	2 w
Miguel Brillan	2 w	Juan Palomino	2 w
Juan Ballaro	4 w	Alonzo Gutierrez	2 w
Pedro de Angulo	4 w	Thomas Ximenez	3 w
Juan Bauptista Oron	4 w	Franco de Torralba	2 w
Lorenço Ponte	2 w	Diego Garcia Laço	6 w
Franco Hernandez	2 w	Franco de Castro	12 w
Juan de Guzman	7 w	Pedro Sierra	9 w
Josepe Desplugas	9 w	Alsz Alonso Gomez	17 w
Pedro Pintor	20 w	Gaspar Basque	5 w
Pedro de Villegas Cincoks	º w	Pedro Fernandes de la Vega	3 w
Juan de Moyano	1 w	Gabriel de Salaçar	6 w
Alonso Masias	4 w	Pedro de Ayala	4 w
Franco de Sorravira	4 w	Gabriel de Algarra	8 w
Juan Alvarez	º w	Miguel Perez	3 w
Alsz Don Juº de Paez	4 w	Bartholome de Artiaça	2 w
Ac'steran R's	4 w	Franco de Sepulveda	4 w
Gonçalo de Coco	2 w	Antonio de Montalvo	8 w
Manuel Gomez	2 w	Juan de Bayona	2 w
Compania del Capp Juan de Zornoça		Franco Marquez	6 w
Al dhó Cap Juº. de Çornoça	20 w	Alonso Lopez	5 w
Alsz Juan de Aça	15 w	Pedro de Vialla Velarde	6 w
Atambor Juan Ortiz	6 w	Felippe Arias	12 w
otro Atambor Nicolas	6 w	Juº Lopez de Avila	10 w

1594

Diego Cavildo	8 ϖ	Thomas de Olano	9 ϖ
A Hernan Sanchez	4 ϖ	Don Salvador Brequet me	6 ϖ
Pedro Hite	4 ϖ	Diego Duarte	2 ϖ
Sebastian Pareja	3 ϖ	Bartholome Pede Ferro	5 ϖ
Alsz Pedro de Vargas	16 ϖ	Bartholome de Pilches	3 ϖ
Pedro Gonçales de Porto	6 ϖ	Sebastian Fernandez	4 ϖ
Juan Ciruelo	2 ϖ	Sargento Andres Casa Franca	10 ϖ
Giraldo de Aravares	6 ϖ	Juan Nieto	4 ϖ.
Pedro Garcia	7 ϖ	Don Franco Requelme	12 ϖ
Luys de Ryvera	12 ϖ	Franco Ruys de Velasco	7 ϖ
Juan Balestros	7 ϖ	Juan Mandado	4 ϖ
Alonso Moreda	8 ϖ	Alonso de Cascho	4 ϖ
Juo Martinez	7 ϖ	Alsz Franco Ruy de Velasco	6 ϖ
Estevan Martin	4 ϖ	Ayuste de Guerra	10 ϖ
Benito Amagate	7 ϖ	Juan Ruys	4 ϖ
Jaspar Jullian	7 ϖ	Jayme Forcadel	5 ϖ
Sargento Gonçalo de Bustos	6 ϖ	Baltasar Martinez	ϖ
Luys de Maeda Secretario de la Compa		Domingo Perez	ϖ
del Capn Hendo de la Mota	8 ϖ	Alonso de Cordova	ϖ
Compania del Capn Antonio Pinto de Fonseca		Hieronimo de La Fuente	ϖ
Al dho Capn Antº Pinto de Fonseca	40 ϖ	Juan Bauptista	ϖ
Alsz Pedro Teixeira	15 ϖ	Alonso de Rojas	ϖ
Sargento Diego de Campos	16 ϖ	Franco de Laya	ϖ
Alsz D. Juan Milarte	20 ϖ	Juan de Aguayo	ϖ
Alsz Josepe Ponces	20 ϖ	Gabriel Lozano	ϖ
Alsz Garcia de Riviera	20 ϖ	Alonso Valcazar	ϖ.
Alsz Garceron Castillon	15 ϖ	Anton Justo	ϖ
Antonio Parilla	9 ϖ	Alsz Guadiana Phelippe, Ruys de	
Sargento Franco de Raya	2 ϖ	Guadiana	ϖ

Juan Gonzales de Curbano	4 W	Franco Juan	3 W
Sargento Diego Carrasco	2 W	Miguel Vallecillos	2 W
Juan de Yglesia	1 W	Bartolome de Vergara	1 W
Andres Conca	9 W	Franco Castellano	4 W
Pedro Franco	4 W	Alsz Franco Santiago	10 W
Alsz Juan Lozano	6 W	Sargento Diego Lapeña	13 W
Anton de Avalos	4 W	Alsz Diego Ramirez	4 W
Antonio Pinto	4 W	Piedro Criado	6 W
Josepe de Cabrera	6 W	Miguel Dequemado	2 W
Alsz Bernardino de Valdebeira	8 W	Hernan Lorenzo	2 W
Sargento Christoval Rodrigues	10 W	Jua de Xia	1 W
Alonso de Linares	2 W	Diego Briceno	2 W
Estevan de Salcedo	10 W	Juan Fernandez	2 W
Ambrosio de Crema	16 W	Alonso Gomez	2 W
Differentes personas		Luca Regidor	1 W
Al Commissario Josse Van dam diffinito	50 W	Marcos de Sanctander	3 W
Nicolas Vool	6 W	Garcia de Albricio	1 W
Bernardino de Cespedes	8 W	Sargento Antonio Priego	10 W
Compania de Don Antonio de Cuniga		Pedro Hernandez	5 W
Alsz Juan de Santistevan	15 W	Alonso Lopez	2 W
Sargento Diego Bustos	5 W	Christoval de Escovedo	2 W
Domingo Hernandez	5 W	Juan Mesia	7 W
Antonio Ponce	5 W	Hieronimo Ygnigo	3 W
Bernardino de Velasco	5 W	Bartholome de Mosquera	2 W
Antonio Diaz de Solo	5 W	Sargento Pedro de Reyna	3 W
Franco Martinez	4 W	Juan Muñoz	2 W
Alsz Diego de Toro Buytron	4 W	Lorenço Martinez	5 W
Diego Lopez	1 W	Franco de Vlloa	1 W
Jayme Morel	4 W	Juo de Crisate	1 W

Alonso Olguni	3 W	A Juan Giall	3 W
Juan Vlanco	4 W	Christoval Pascual	3 W
Juº Martinez	1 W	Alsz Pedro Ferdinandez	8 W
Pan de San Roman	1 W	Alsz Pedro Cano	5 W.
Franᶜᵒ de Olmedo	1 W	Alsz Diego de Alfaro	6 W
Alonso Carrero	2 W	Alsz Alonso Diaz	6 W
Hieronimo Campo	2 W	Alsz Jacome Nieto	4 W
Juan de Cavallos	2 W	Alsz Pedro Cuazo	10 W.
Juº Garciá	4 W	Alsz Diego de Vuega	10 W
Diego de Vbierna	7 W	Alsz Raphael Vallejo	4 W
Alsz Juº Guillan	3 W	Alsz Pedro de Aldana	10 W
Alsz Pedro de Aguila	8 W	Alsz Pedro Borragan	6 W
Juan Barbel	1 W	Alsz Juº de Spinosa	10 W
Melchior Stevan	4 W	Alsz Diego Descovedo	6 W
Don Guillen de Oble	4 W	Alsz Barnabe de Spinosa	10 W
Franᶜᵒ los Ryos	1 W	Alsz Sancho de Gueta	4 W
Pedro Ponte	2 W	Sargento Franᶜᵒ Serrano	6 W
Juan Muñoz	5 W	Juan de Castruseo	4 W
Alsz Hernando de Castro	6 W	Franᶜᵒ Cantoral	13 W
Alsz Bartholome Paez	6 W	Commissario Juan Vasquez	30 W

1ª librantia pro ecclesia 970 florenorum

Et imprimis 15 Januarii anni 1594 expedita fuit prima librantia pro ecclesia in qua includebantur 57 personæ ejusdem regiminis (scilicet Illiponsi de Mendoça) quæ obtulerunt 1000 florenos. Sed ad recuperandam istam summam fuit necessarium ire bis Antuerpiam, et eundo atque redeundo et expectando solutionem exposui (inquit D. Petrus de Leon) triginta florenos spatio viginti dierum quibus defalcatis ex prædicta summa remanserunt liquidi pro fabrica 970 floreni.

Hastiludia et torneamenta Bruxellis, 24 februarii.

Sub finem Februarii Bruxellis novi triumphi celebrantur, Archidux Ernestus equestres decursus pugnasque indixit. Cum Comite Mansfeldio Carolo et multis aliis proceribus ante palatium regium concurrit. Toto biduo multæ pugnantium curæ, multæ applaudentium concertationes ut olympicis sic eorum dierum summum decus.

Sigismundus III rex Poloniæ solemni pompa rex Suecorum Kalendis Martii coronatur.

2a librantia 945 florenorum

Item die 20 Aprilis ejusdem anni 1594 expedita fuit secunda librantia ubi continebantur 54 personæ, quæ obtulerunt 1000 florenos et ad recuperandam istam summam fuit necessarium mittere bis famulum quemdam ad confines Franciæ ubi tunc erant milites istius regiminis, ut commissarii regis et ministri pedagoris retinerent prædictam summam ex pecuniis quæ colligebantur in istis partibus. Pro qua re sciendum contractos

Milites Belgii in duos exercitus divisi.

fuisse duos exercitus hoc tempore unum qui irruptionem hostium in Brabantiam impediret, alterum qui cum Carolo Mansfeldio Landrecesium contra Francos mitteretur. Pergit Pater de Leon: Et sic exposui in recuperatione istius librantiæ 35 florenos. Et Commissarius ille qui postea attulit ex Francia pecunias istas retinuit sibi 20 florenos. Itaque defalcatis 55 florenis expositis in recuperatione istius librantiæ remanserunt pro fabrica 945 floreni.

D. Stephanus de Ibarra consiliarius et thesaurarius regis catholici supponit primum lapidem ecclesiæ nostræ.

Primarius lapis nostræ majoris ecclesiæ fuit positus in profesto SS. Philippi et Jacobi Apostolorum anno 1594 per magnificum Dominum Stephanum de Ibarra Consiliarium catholicæ Majestatis nomine Ser^mi Archiducis Austriæ Ernesti gubernatoris hujus patriæ. Officium fecit Reverendus Martinus Cals cantor et canonicus D. Gudulæ officialis et Vicarius generalis archiepiscopatus Mechliniensis in districtu Bruxellensi

sede prædicti archiepiscopatus vacante per mortem R^mi^ D. Joannis Hauchini secundi archiepiscopi illius sedis. Præsentes fuerunt multi ecclesiastici et sæculares tam Hispanicæ quam Belgicæ nationis præcipui amici, fautores et promotores hujus domus inter quos generosus Dominus Alphonsus de Mendoza capitaneus ac magister de campo in exercitu regis catholici, qui postea fuit gubernator Camaracensis de quo supra diximus, et quidam Christophorus N... Adfuerunt quoque consules et aliqui ex Magistratu oppidi Bruxellensis nobilis D. Busldanus primarius consul, et honestus vir Vaddere secundarius Consul, honorabilis Dominus Berty utriusque juris licentiatus et primarius quæstor, et honestus vir Joannes de Blare primus de consilio oppidi: omnes hic convivio excepti, et Senatus vinum suppeditavit. Fuit enim dies lætitiæ quando fundata fuit domus Domini. Crux quæ in loco designato pro ecclesia fuit plantata, diu stetit in cæoli usque annum 1608, et postea posita in cæmiterio crucifixusque est ex cupro sed depictus ut falleret et configeret oculos furum.

Gaudium quippe erat in Israel ob novum templum et sine epulis hujusmodi celebritates frigent.

Fundamenta ecclesiæ fuerunt quinque pedum in latitudine et octo in profunditate. Antiquus hic ritus est ædificandi monasterii, ut primo locus sacer fieret crucis fixione (Justian. Const. 5.) Hanc Græci Stauropegiam appellant. Idem Imperator: Episcopus manum extendat ad cælum, et per orationem locum Deo consecret: figens in eo nostræ salutis signum, dicimus autem adorandam et honorandam vere crucem; sicque inchoet ædificium, bonum utique hoc ac decens fundamentum ponens.

Concordantia cum cæmentario et quantum habuerit pro opere manuario ecclesiæ.

Eodem die concordatum fuit cum cæmentario Magistro Andrea Convickloo ut haberet pro qualibet virga 13 florenos et 10 asses conditionaliter, scilicet quod deberet in antiquo monasterio frangere muros, mundare lapides tam albos quam lateres,

et templum in toto continet 118 virgas cum quarta parte et 65 pedes cum quibusdam parvis extraordinariis operibus et habuit in pecuniis 1572 florenos sequi-assem et clamidem 25 florenorum.

Emit D. Prior a Curato Beginagii monstrantiam ex cupro deaurato. D. Anthelmus Procurator alteri ecclesiæ vendidit postquam argenteam habuimus a D. J. d'Outelair.

Item curavit deaurari duos calices quorum cupæ erant argenteæ et reliquum ex cupro. Similiter curavit fieri tria coclearia ex argento pro iisdem calicibus, ut puto.

Obiit 27 Januarii D. Cornelius Vanden Kerkhoven professus et olim Prior domus S. Sophiæ et quondam Prior domus Liræ et Procurator bonorum Cartusiæ in Brabantia qui ultra 56 annos laudabiliter vixit in Ordine. Destructa domo Buscoducensi, habitavit cum suis in arce Bostellensi circiter 9 annis; obsessa arce effosso muro a parte culinæ commiserunt se fugæ cingulo tenus per aquas transeuntes atque ita transmisso vallo relictis omnibus contulerunt sese ad pastorem de Hees apud quem per annum plus minus hospitati sunt, extra domum quoque mortuus est hic bonus pastor. Sepultus in Ghestel habuit plenum Monachatum in septem provinciis Alemaniæ et Missam de Beata Maria per totum Ordinem.

Item Joannes Lomelius professus et olim antiquior domus Hollandiæ qui ultra 54 annos laudabiliter vixit in Ordine.

D. Joannes Machon professus domus Cartusiæ, Prior diversarum domorum.

D. Joannes Machon professus et olim Procurator domus Cartusiæ nec non Prior domorum Allionis, Pomerii, S. Hugonis, Boni Loci; Vicarius item Monialium Melani, Prati mollis et Poletensis ac Visitator provinciæ Gebennensis, habuit plenum Monachatum. Fuit diligens in officio sicut prolixæ scriptæ ad D. Christianum Priorem hujus domus (quas penes me nunc habeo)

ostendunt, has exaravit dum esset Prior domus Boni Loci conquerens se plures cados vini præstare officialibus regiis quam debebat.

D. Joannes Munnotz professus et Procurator domus de Coris in curia Romana.

D. Joannes Munnotz professus et Procurator domus de Coris in Curia Romana. Hinc colligitur tunc habuisse privata ibidem negotia, et istud cognomen satis frequenter recurrit in Elencho militum supra posito. Item D. Deodatus professus domus Majoris Cartusiæ et Procurator domus Romæ.

D. Joannes Tilman scriptor.

D. Joannes Tilman professus domus Lovaniæ circa annum 1552, ibidem quondam Vicarius necnon Vicarius quondam Monialium Gosnay atque domus Tornacensis, item Rector monachorum Gosnay et Procurator domus Valencenarum; fuerat bursarius in collegio Atrebatensi Lovanii; transtulit ex Flandrico in latinum quædam exercitia spiritualia nescio cujus autoris.

Obierunt monachi 57, Conversi 23, Donati 6, Moniales 2; personæ 88.

Obiit frater Franciscus Rabassa Conversus professus domus Montis hilaris qui 60 annis laudabiliter vixit in Ordine, et cum eo 4 monachi et 5 Conversi.

Commendatur et magnificus Dominus Faror medicamentarius et benefactor ejusdem domus. Anniversarium 27 Decembris.

Commendatur R^dus in Christo Pater Dominus Lambertus Hubert abbas monasterii S. Petri Gandensis in Blandino amicus Ordinis. Is suscepit ex fonte baptismi in templo D. Jacobi fratrem meum D. Philippum de Wal nunc Dominum de Tavier. De isto præsule tale carmen cecinit a Marca ibidem monachus:

Virtutum studio zeloque armatus Helide
Collegit laceræ fragmina vulsa domus.

Domina Joanna Morelle mater R.P. Hieronymi Marchant.

Commendatur et honorabilis Matrona Domina Joanna Morelle mater R.P.D. Hieronymi Marchant quæ obiit 19 Aprilis forte præcedentis anni, nam 9 Maii hoc anno incepit Capitulum.

Ordinatio Provinciæ

Priori domus Lyræ non fit misericordia cui curam domus Hollandiæ a fundamentis eversæ committimus, de cujus bonis reddet rationem Visitatoribus provinciæ aut alteri eorum ut de illis possit provideri professis ejusdem domus quos in dicta domo Lyræ manere volumus et observantiam regularem pro posse colere.

Priori domus Leodii non fit misericordia et visitetur dicta domus quamprimum fieri poterit per Priores domus Vallis S. Petri et Montis Dei tanquam viciniores et a periculis tutiores cum plena potestate Capituli generalis absolvendi quoscumque officiales, et de aliis providendi. D. Everardus qui privatus cum tali potestate Visitationes petierat jam Prior accepit. [Qua mensura mensi fueritis eadem remetietur vobis]

Priori domus Scheneæ non fit misericordia et ordinamus religiosis dictæ domus ut juxta præscriptum Illustrissimorum et Reverendissimorum Cardinalium Cajetani (protectoris Ordinis) et Alani (Angli) maneant simul nec de cetero molestent R.P. Priorem Cartusiæ aut suos Visitatores pro obtinendis licentiis emigrandi ad alias domos et fratres Conversi sint contenti suo statu quem professi sunt et consiliis sui Prioris acquiescant relictis proprio sensu et novationibus quas meditantur.

Ordinationes

D. Joannes Michel datur Assistens R.P. Hieronymo Marchant.

Quoniam R.P. Prior Cartusiæ pene assiduis debilitatibus et infirmitatibus prægravatur ne præ negotiorum magnitudine,

quæ in dies occurrunt et accrescunt oneri sibi imposito succumbat Capitulum generale ordinat et statuit ut scripturæ et signo V. P. D. Joannis Michel quem idem Capitulum Assistentem eidem dedit tanquam ipsius R. Patris signo omnes personæ Ordinis fidem adhibeant indubiam.

Breviarium corrigendum committitur.

Juxta ordinata et commissa præcedentis Capituli eidem committitur ut a selectioribus et peritioribus personis a R. P. Priore Cartusiæ vel a Patribus Visitatoribus eligendis incumbatur diligentius revisioni Breviarii singulorumque animadversiones mittantur ad Cartusiam discutiendæ et examinandæ per Capitulum generale vel dictum R. P. Priorem.

Criminosi ab Ordine expulsi.

Dicunt aliqui tot mendas in Breviario nostro irrepsisse quod corrector D. Franciscus Jairius quondam scriba Capituli generalis a R. Patre datus typographo et ab ipso utpote hæretico Jancellino perversus fuerit. Quem hoc anno in Carta Capituli cum quibusdam aliis decem Diffinitores declarant non esse amplius personas Ordinis, sed esse expulsas ab Ordine quod ad hæreticos confugerint, et cum illis perseverarent. Alios item 18 non quidem hæreticos sed fugitivos et apostatas, ab eodem quoque Ordine expulerunt et Ordinariorum suorum jurisdictioni reliquerunt.

Ordinationem de fugitivis apostatisque factam, quæ incipit: Quia multi tanquam Statutis conformem approbamus, nihilominus tamen si Ordo aliqua rationabili causa ductus post quartam aut quintam apostasiam eos recipiendos judicaret non reciperentur nisi ad perpetuos carceres.

Confirmamus Ordinationem factam pro subventione Monialium, quæ incipit: Capitulum generale et singuli Visitatores mittant taxas suarum provinciarum ad domum Majoris Cartusiæ in manu R. Patris intra festum Omnium Sanctorum

proxime futurum.

Novitii non recipiantur in parvis domibus.

Quoniam ex bona Novitiorum receptione et educatione præcipua Ordinis nostri reformatio et profectus pendet, ordinamus ut in posterum nullus Novitius recipiatur in domibus in quibus nec divinum officium cum cantu et celebritate debita persolvitur, nec cellæ et silentii aliarumque regularium observantiarum custodia exacte servari potest. In ceteris vero domibus non aliter recipiantur Novitii, nisi cum consilio Visitatorum aut alterius eorum, quando ambo consuli non poterunt, ad quos mittentur nomina qualitatesque recipiendorum. Ipsi vero considerabunt in qua provinciæ suæ domo recipi possint, et utilius instittui, et ad eam mittant illos suscipiendos a conventu juxta formam Statutorum novorum.

Volumus præterea omnes ejusdem domus Novitios unius Magistri directione institui juxta formam ab Ordine præscribendam. Quæ ut exactior prodeat, committitur Visitatoribus provinciarum quatenus seligant aliquos Priores aut monachos suæ provinciæ doctrina, et experientia, et zelo Ordinis præstantiores, qui formam instituendorum Novitiorum describant, et ad R. P. Priorem Cartusiæ mittant, ut ex omnium laboribus per aliquos a se deligendos Directorium Novitiorum colligatur et præscribatur offerendum postea Capitulo generali, et ejus judicio adhibito imprimendum nomine totius Ordinis. Hoc præstitit R. P. Michael.

Ante hanc ordinationem et post hanc quidam conceperunt et scripserunt Directorium Novitiorum, moderno tempore D. Joannes d'Anthinne professus domus Lovaniensis.

Alienationes Bonorum secundum Statuta facienda

Declaramus locationes Emphyteuses alienationes aliter a nostris fieri non posse quam observato nostro Statuto sub pœna nullitatis quoad præfatos contractus et absolutionis quoad

Priores, et disciplinæ generalis quoad subditos.

Negotium unionis parvarum domorum urgetur.

Inhærentes Ordinationi Capituli generalis anni 1592 quæ incipit: Cum sciamus in parvis domibus, injungimus omnibus Italiæ præsertim Franciæ Visitatoribus ut cum eorum consilio quos ad hoc idoneos judicaverint omnes et singuli in suis provinciis omnem operam impendant et omni sollicitudine laborent in procuranda parvarum domorum unione, vel inter se vel cum aliis ejusdem provinciæ domibus. Quod si aliquæ aliis uniri nequeant iidem Visitatores expensis provinciæ ac diminuto numero monachorum in majoribus domibus (si opus fuerit) provideant ut ejusmodi parvæ domus in eum statum redigantur in quo possint alere duodecim monachos, ut tam in officio divino celebrando, quam in aliis regularibus observantiis vigere in eis valeat Ordinis disciplina. In cujus ordinationis executionem Visitatores provinciæ Lombardiæ propinquioris domus Montis Benedicti et Montis Brachii simul univi procurent permittentes loca Genuæ ad domum Savonæ pertinentia posse distrahi et converti ad emptionem bonorum stabilium pro ampliatione majori dictæ domus Savonæ cum eodem onere apposito in comperis S. Georgii.

Hospitalitas maxime erga personas Ordinis commendatur.

Quia nihil tam decet christianum nedum Cartusianum quam caritatis et hospitalitatis officia et jura servare erga consortes naturæ, maxime autem ejusdem professionis et vocationis. Ideo pertinere ad nos judicavimus diligentius nostris commendare et rogare ut personas Ordinis ad se adventantes lubenter suscipiant et humane tractent, et gratis omnia propter illius amorem qui suscepit nos et omnia imo seipsum gratis nobis donavit, hac tamen occasione nolumus personas Ordinis vel ibi diutius ma-

nere, vel frequentius exire de suis domibus: ita tamen caritatis officia commendamus, ut etiam justitiæ partes non debeamus negligere, ad quem maxime pertinet reddere unicuique quod suum est. Unde plurimum nostros rogamus, et in Domino hortamur, ut quæcumque domus sunt aliis debitrices quam citissime fieri poterit satisfaciant creditis ad quod compellantur per Visitatores etiam per suspensionem ab officiis, quorum prudentiæ committimus ita sapienter et suaviter disponere omnia ut a cetero inter nostros propterea non sint schismata, rixæ, et contentiones. Et ideo Cartusia sinum aperiens offert omnibus filiis suis omnia gratis hospitalitatis et caritatis officia. Domus tamen vicinæ Curiis, quæ nimis frequenti et longa officialium quorumdam mansione gravantur possunt Statuti uti libertate et indulgentia.

Reprehendimus et damnamus plurimum usum thoracis et caligarum tam fæmoralium quam tibialium ex corio, quas a pedulibus separatas, et de panno esse volumus ad formam Ordinis; nec minus cappas et pallia serica vel quasi serica, injungentes Visitatoribus ut super eo diligenter invigilent, et omnino hanc consuetudinem aboleant.

Maximo nostro dolore intelleximus quosdam ex nostris ita suæ paupertatis et professionis oblitos, ut non ex divitiis ad paupertatem, sed a paupertate ad divitias et cupiditates transisse videantur, unde illos gravissime monemus et hortamur in Domino ut tandem intelligant nihil sibi licere apud se servare, nec Superioribus concedere quam quæ ad simplicem usum et vitæ necessitatem pertineant juxta sacros Canones et maxime

sacri Concilii Tridentini, quæ satis nostra Statuta declarant, super quo primum Priores, secundo Visitatores, si illi neglexerint diligentissime invigilent ne Deus offendatur, et tam sancta Religio violetur. Fr. Bruno, scriba Capituli generalis.

Fundatio domus B. Mariæ Vallis Misericordiæ in loco de Laveiras secundo e lapide inclitæ et nobilissimæ urbis Ulyssiponensis metropolis regni Portugalliæ.

Post fundatam ab Illmo et R^mo D. archiepiscopo Eborensi domum Cartusiæ Scalæ Cœli anno 1587 semper monachi illi coloni, qui ex domo Scalæ Dei venerunt summo studio suos direxere obtutus ad aliam erigendam nostri Ordinis Cartusiam in civitate Ulyssiponensi, quæ Portugalliæ florentissima princeps est, celeberrimusque totius Occidentis atque Indiæ orientalis emporium. Quibus sane optimis desideriis cito divina providentia occurrens animumque Ill^mi ac R^mi D.D. Georgii ab Attayde visendis episcopi, Alcobatiæ abbatis, et Ser^mi D. Philippi Portugalliæ regis hujus nominis primi sacellani majoris excitare non distulit; qui cum esset Ordini nostro Cartusiensi valde affectus longeque studiosus hujusmodi fundationem totis viribus suscipere dedignatus non est; imo vero cum dicto Ser^mo Domino Rege (erat enim a consiliis ei primarius) effecit, ut mille aureos de annuis reditibus annis singulis pro domo supradicta construenda promitteret ut patet ex litteris Ser^mi D. Philippi regis Portugalliæ I anno hoc 1594 missis Ser^mo D. Cardinali Alberto Archiduci Austriæ et Lusitaniæ gubernatori.

Ex litteris patentibus R.P.D. Hieronymi domus Cartusiæ Prioris die 13 Octobris 1592.

Spe igitur tanti prælati nec non Ser^mi D. Cardinalis Alberti Archiducis Austriæ (qui anno 1621 obiit Comes Flandriæ et Dux Brabantiæ, etc.) qui tunc temporis gubernatoris officium in regno Lusitaniæ gerebat, et aliarum illustrium

personarum dictus Ordo noster Cartusianus totum negotium erectionis hujus domus V. P. D. Joanni Bellot Cartusiæ Vallis Christi provinciæ Cataloniæ monacho professo et Commissario in partibus Lusitaniæ ensæ commendavit, qui Ulyssiponem adiens sua singulari industria inventa pretiosa margarita providit agro isti ad novam plantationem fundandam, instituitque Rectorem hujus Cartusianæ messis D. Ludovicum Belmum (qui fuerat alterius quoque Cartusiæ in Lusitaniæ regno primus Rector scilicet Scalæ Cœli) et D. Hieronymum Ardio Procuratorem, quæ quidem provisio in Capitulo generali hujus anni 1594 approbata et confirmata fuit.

Ex carta Capituli generalis 1594.

Interim cum prædicti primi Patres Ulyssipone viverent in loco qui dicitur Pampullia, ubi aliqua prædiola ab Illmo D. Episcopo Visensi data possidebant cum intentione ibi erigendi novam plantationem, accidit ut dicto anno 1594 dum in humanis esset quædam honesta vidua Domna Simona Godinha vocitata, quondam Ludovici de Almeida nobilis viri Lusitani uxor (quæ quidam erat colore pullo ex insula S. Thomæ, quæ sub linea æquinoctiali sita est, ipsa vero ditissima bonisque hujus sæculi miorum in modum locupletata) suum ultimum conderet testamentum, et pia devotione mota Congregationem sive confraternitatem Misericordiæ in civitate Ulyssiponensi institutam universalem omnium et singulorum bonorum suorum deligeret: ita tamen quod Congregatio hujusmodi in loco de Laveiras secundo ab urbe Ulyssiponensi lapide in flumini Tagi faucibus sito unum monasterium Monialium pauperum sive religiosorum ex eisdem bonis construere et redditum annuum ad sustentationem duodecim personarum sufficienter elargiri et assignare teneretur.

Ex Bulla Clementis VIII apud S. Petrum Idibus Decembris 1597.

Defuncta igitur hac nobili muliere cum in posterum supradictum legatum præfato Ser^mo Domino regi Philippo innotuisset a Summo Pontifice Clemente VIII commutationem intentionis dictæ Domnæ Simonæ impetravit, et monasterium mulierum pauperum seu virorum quod erat in dicto loco de Laviras ædificandum per suas Apostolicas litteras Ordini Cartusiano applicuit: Datum Romæ apud S. Petrum Idibus Decembris anno Incarnationis Dominicæ 1597, Pontificatus sui anno 6.

Ex sententia lata per Simonem Borges Vic. gen. 10 Decembris 1598

Ex Instrumento possessionis a Joanne Correa Notario Apostolico 12 Decembris 1598

Quæ postquam executioni mandatæ fuerunt per officialem Ill^mi ac R^mi Domini Archiepiscopi Ulyssiponensis, D. Vicentius Bruno tunc Procurator hujus novæ plantationis die 12 Decembris anno 1598 in forma juridica possessionem accepit de prædio et fundis quæ præfata Domna Simona habebat in loco de Laveiras ubi hodie erecta est dicta Cartusia quæ Vallis Misericordiæ a Charta Capituli anni 1610 inchoata est appellari; licet antea domus novæ plantationis vel novarum plantationum prope Ulyssiponem Priores nuncuparentur.

Hoc anno D. Bertrandus Morel Gallus professus domus Montis Dei provinciæ Picardiæ missus fuit Lusitaniam ad regendam domum Scalæ Cœli prope Eboram, ad quam pervenit 30 septembris ejusdem anni, quod Lusitani graviter ferant jugum Castellanorum. R^mus D. Theotónius archiepiscopus Eboracensis ejusdem domus fundator et dotator præcedenti anno novæ domus extra urbis pomeria fundamenta fecerat 23 Martii, atque primarium lapidem (ecclesiæ forte) benedixit Dominica in Albis, 24 aprilis ejusdem anni.

Ernestus de pace cogitat.

Ernestus Belgii prorex maturo consilio ac prævia deliberatione habita, litteras candoris plenas ad confœderatos ordines Hagam Comitis misit quibus eos ad concordiam bellique

odia deponenda diserto sermone fraternoque affectu invitabat.

Ordines lectis Archiducis litteris auditaque Legatorum oratione minime tanti fecere Archiducis autoritatem, quanti facturos nonnulli existimabant; sed collectis omnibus, quas habuere viribus Groeningam urbem Frisiæ munitissimam et celeberrimam obsederunt, cum prius Cœvardiam obsidione liberassent tandem 27 Maii Ernesto respondent; inter alia scribunt Suæ Celsitudini in causis Belgicis præcipuos consiliarios constitutos Comitem de Fuentes, D. Guilielmum de S. Clemente, et Stephanum de Ibarra (quem supra diximus posuisse primarium lapidem in fundamentis ecclesiæ nostræ) Hispanos omnes cum mandato quod iidem exteri Suam Celsitudinem instruerent quibus ex Belgicis proceribus fidendum, quomodo provinciæ debeant gubernari et regi, et quo pacto confœderati in ordinem sint redigendi.

Senatus hispanicus Ernesto gubernatori adest.

Dum hæc in Hollandia geruntur Carolus Comes Mansfeldius cum expedito exercitu nomine regis Hispaniarum in Galliam profectus Chappellam in Ducatu Thieracensi, vulgo Tiras obsedit et 10 maij occupat.

Chappel in Tiras occupat Mansfeldius.

Die 20 mensis ejusdem anni 94 expedita fuit tertia librantia ubi continebantur 96 personæ ejusdem reginimis, quæ offerebant 1000 florenos, sed unus ex ministris Computatorum qui expediebat istam librantiam petiit a me mutuo 25 florenos, et in recuperatione hujus summæ eundo bis Antuerpiam et expectando ibidem solutionem exposui 20 florenos, inquit Pater de Leon, quibus defalcatis cum aliis 25 mutuo datis remanent pro fabrica 955 floreni.

3a librantia 955 florenorum

Decretum S. D. N. Clementis VIII de Casuum reservatione pro Regularibus.

Sanctissimus D. N. qui jam pridem accurate perpendit et reipsa comperit quod reservatio facultatis absolvendi Religiosos

poenitentes a peccatis quibusdam gravioribus nisi Superiores ad modum prudenter ac moderate illa utantur, nonnullos inferiores qui interdum Superiori suo conscientiæ maculas detegere formidant adducere posset in æternæ damnationis periculum et spiritualis remedii desperationem. Ideo ut huic malo Sua Sanctitas opportune prospiceret, decrevit ut nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reservet exceptis iis quæ sequuntur, aut omnibus aut eorum aliquot prout subditorum utilitati expedire prudenter in Domino judicaverit:

1 Veneficia, Incantationes, Sortilegia;

2 Apostasia a Religione, sive habitu dimisso sive retento, quando eo pervenerit ut extra septa monasterii seu Conventus egressio fiat;

3 Nocturna ac furtiva e monasterio seu conventu egressio etiam non animo apostatandi;

4 Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale;

5 Juramentum falsum in judicio regulari seu legitimo;

6 Procuratio, auxilium seu consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum etiam effectu non secuto;

7 Falsificatio manus aut sigilli officialium monasterii aut Conventus;

8 Furtum de rebus monasterii seu conventus in ea quantitate quæ sit peccatum mortale;

9 Lapsus carnis voluntarius opere consummatus;

10 Occisio aut vulneratio seu gravis percussio cujuscumque personæ;

11 Malitiosum impedimentum aut retardatio aut apertio litterarum a Superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superiores.

1 Si quod aliud præterea peccatum grave pro Religionis con-

servatione, aut pro conscientiæ puritate reservandum videbitur, id non aliter fiat, quam Generalis Capituli in toto Ordine aut provincialis in provincia matura discutione et consensu.

2 Non liceat Superioribus Regularium confessiones subditorum audire, nisi quando aliquod peccatum reservatum admiserint aut ipsimet subditi sponte ac proprio motu id ab aliis petierint.

3 Superiores in singulis domibus deputent duos aut tres aut quatuor confessarios pro subditorum numero majori vel minori, iique sint docti, prudentes et caritate prædití, qui non a reservatis eos absolvant, et quibus etiam reservatorum absolutio committatur quando casus occurrerit in quo eam debere committi ipse imprimis Confessarius judicaverit.

4 Tam Superiores pro tempore existentes, quam confessarii qui postea ad superioritatis officium fuerint promoti, caveant diligentissime ne ea notitia quam de aliorum peccatis in confessione habuerint ad exteriorem gubernationem utantur.

5 Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graves quibusdam peccatis et non reservatis a Confessariis imponendas quæ subditos ab hujusmodi perpetrandis cohibere possint.

6 Atque ita per quoscumque Regularium Superiores quicumque illi sint observari mandavit non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus apostolicis aut cujusvis Concilii etiam generalis, decretis nec non consuetudinibus etiam ab immemorabili tempore observatis aut provincialibus Capitulis editis statutis et constitutionibus etiam apostolica autoritate confirmatis privilegiis, indultis et concessionibus quibuscumque quorum tenores hic pro expressis haberi voluit, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Petrum die 26 Maii 1594.

Andreas Sobolongus, secretarius.

1594

14 Junii Ernestus Antuerpiam ingressus ab omnibus civibus incredibili triumpho et pompa exceptus est, non sine multorum Religionis regisque amantium dolore et indignatione, qui inutiles expensas et immoderatos sumptus qui quotidie ad ostentationem et lasciviam faciebant, in tuendam defendendamque Groningam a Confoederatis obsessam ~~tanti~~ momenti civitatem convertere satius judicabant.

Tam obsessi quam obsidentes utrinque se viros præstabant. At culpa erat in aula regia, quæ sive militum sive pecuniæ defectu nulli urbi subsidium misit, urbi inquam tam potenti, tam regi fideli tot pro rege passæ tam munitæ, qua una salva ceteris omnibus amissis bellum in illa septentrionali Belgii parte geri et cuncta recuperari potuissent. Hinc catholici constantius confœderatis adhærent quia a rege non satis defenduntur cujus vires alibi distrahuntur, ne rursus fortunarum periculum adeant, et quamvis denegetur ipsis publicum religionis exercitium, ~~tamen~~ catholicos esse et vivere permittuntur, hinc ab historicis notatur hoc anno novus modus matrimonia celebrandi coram senatu, Notario sacerdotis vices gerente quod nonnulli catholici induci non potuissent in Calvianorum ecclesiis matrimonia contrahere ibique scilicet domo civica fiunt proclamationes.

Archidux Ernestus nihil intentatum reliquit ut obsessis opem ferret. Comes Fuentius lectus ut eo cum exercitu contenderet Yvarra pecuniæ non contemnendam copiam coegerat sed nihil effectum est. Fatale fuit quod Groeningensibus imminebat.

4ª librantia 933 florenorum. Die igitur 16 mensis Julii anni 94 expedita fuit altera

librantia per eundem Dominum Gabrielem de S. Stephano Pagadorem generalem ubi continebantur 95 personæ ejusdem supra reginimis quæ obtulerunt mille florenos. Sed ex istis pecuniis unus ex ministris qui laborabat in expeditionibus nostris petivit a me mutuo 30 florenos, et ego exposui in recuperatione eundo Antverpiam 12 florenos, et etiam est quidam annotatus in eadem librantia cui assignata sunt 20 scuta pro eleemosyna, sed voluit habere dimidiam partem pro se quam dedi illi, quia erat in necessitate, hoc est 25 florenos. Quibus defalcatis cum aliis triginta mutuo datis et 12 in recuperatione expositis, remanserunt pro fabrica 933 floreni.

Groninga provinciæ cognominis civitas primaria in Hollandorum potestatem delapsa est.

Groninga quæ diu stetit in fide Dei et regis tandem 22 Julii in manus hostium venit, zelus Dei contra peccata nostra velut ignis exardescebat, nam ab anno 1587 nihil fere prospere actum est in Belgio sed plurimarum urbium et maximarum jacturam fecimus. Hoc etiam in causa est quod nostri Principes nimis intenti essent rebus Gallicis, prædicto enim anno sacra liga in Francia cœpta est, quam semper fovit rex Hispaniarum ut præ ipsis suorum Belgarum curam postponeret, sed ut est in Proverbio qui duos lepores insectatur neutrum capit, nisi apud Deum mercedem habeat quod catholica religio in tam bono statu permaneat in Francia quam quidem cum amplexus fuisset rex Henricus IV, liga paulatim dissolvi cœpit, Dux Lotharingiæ et alii multi Principes regi reconciliati sunt.

Galli autem memores quoties proximis his annis ab Hispanis Belgiisque lacessiti fuissent in Luxemburgi Ubiorumque agros populandi excurrunt.

5a librantia 957 florenorum.

Pergit Pater de Leon in suo Computu: Item prima die Septem.

bris ejusdem anni 94 expedita fuit altera librantia super eumdem Pagadorem generalem ubi continebantur octuaginta quinque personæ ejusdem regiminis, quæ obtulerunt mille florenos, et ad expediendam hanc librantiam, et recuperandam prædictam summam, dedi quibusdam officialibus qui laborabant in expeditionibus 25 florenos, et ego eundo Antuerpiam, et expectando solutionem exposui 15 florenos et dedi famulo qui computavit pecunias pro labore et sacco tres florenos. Itaque defalcatis a principali summa 43 florenis, remanserunt pro fabrica 957 floreni.

Tumultus Italorum in Zichem. Tumultuantur in Brabantia Itali tam equites quam pedites sub eo prætextu quod dicerent se post Parmensis obitum minus honeste exceptos, neque stipendia repræstita Hispanos sibi præferri, iisque stipendia præstari. Quocirca castris regiis relictis Sichemum occuparant, ibique se munierant. Dumque stipendia nulla mitterentur non solum agrum Brabantinum ad portas usque Bruxellenses, sed et Leodiensem ad usque portas civitatis noxium habuerunt et tributis gravissimis subjecerunt scilicet 500 florenorum Brabantiæ. Hinc Brabantinorum et Leodiensium frequentes ad Archiducem Ernestum querelæ, quibus permotus militem Hispanum mittit, qui eos vel in ordinem redigant vel loco propulsent. Hispani itaque imperata facientes infestis signis eos nonnullis munitionibus expulerunt.

Nassovii ingenium. Nassovius metuens ne ex hostibus amici facti conjunctis viribus in agrum Bredanum irruerent, erant enim 1023 pedites, equites 700 variis adhibitis artibus, Italos seditiosos in Hispanos animavit, sed et eis fidem et defensionem si Sichemo pellerentur promisit et reipsa inde pulsos ad Bredam

excepit. Ibi Harigerus varia tractavit; inimicitiæ cum regiis capitales exortæ maxime vero cum Hispanis donec multis et repromissis pollicitationibus placati adnumerata acceptaque pecunia in Brabantiam ad castra reverterentur.

R. P. D. Hieronymus Marchant non sine opinione sanctitatis moritur.

Reverendus in Christo Pater D. Hieronymus Marchant domo Anchianus professus primo Abbatisvillæ secundo majoris domus Cartusiæ alias Scriba et Vicarius ejusdem domus. Et primus Prior domus S. Spiritus in civitate Lugdunensi ob eximiam pietatem insignemque vitæ sanctimoniam anno Domini 1588 in totius Ordinis Generalem electus cui præfuit usque ad hunc annum 1594, cum 26 Septembris vitæ finem fecit Vir omnium calculo sanctissimus et miraculorum gloria illustris.

Abstinentiæ virtute præcipue pollebat, ut D. Serval qui illi inserviebat sæpe quasi cogeret illum ut comederet; et D. Venceslaus ultimus professus domus Delphensis qui aliquando in Cartusia habitavit narravit dictum R. P. D. Hieronymum leprosum in lecto suo collocasse et sic pristinæ sanitati et puritati restituisse. Plura tempus revelabit. Et puerum qui sine Baptismo obierat resuscitasse intellexi a D. Petro Daens qui in Cartusia habitavit; et plura alia.

Illi in regimine domus Cartusiæ et Ordinis successit R. P. D. Joannes Michel, vir doctus et spiritualis, qui D. Hieronymo Assistens datus fuerat ultimo Capitulo.

28 Octobris secutus est eum per mortem D. Petrus a Goteria professus et olim Prior domus SS. Stephani et Brunonis et Clarimontis.

Item D. Damianus professus domus Papiæ Prior olim domorum S. Laurentii prope Padulam, Parmæ, Ferrariæ, Lucæ, Mantuæ et Mediolani, Visitator utriusque Lombardiæ, qui obiit 15 Octobris 1594.

De vita et moribus V. P. Hieronymi Marchantii
Prioris Cartusiæ Majoris et totius Ordinis Generalis

Natus est Hieronymus Marchantius Auchinii in Morinis honestis et probis parentibus, de fluctivaga sæculi tempestate vocatus ad portum religionis ab eo, qui ubi vult spirat, in Cartusia Abbatisvillæ, Christi jugum mite suis cervicibus suspendit per ea tempora, quibus V. P. Bernardus Carassus, miles quondam ideoque tribunus militum in sæculo, tunc Prior Montis Dei et collega Visitator Picardiæ, Provinciam lustrabat. Qui ex dictamine officii sui studens ædificare Sion de vivis lapidibus et dispersiones Israelis congregare (nam injuria bellorum et iniquitate temporum illorum, multum Cartusiensis Ordo jactatus fuerat, accipiens inimicum imbrem, nimisque fatiscens), si in probum piumque religiosum aliquem incidisset, quem unctio pietatis, honestatis decor et severitas ornaret disciplinæ nihil prius aut antiquius habebat, quam eum sibi adjungere vel ad matricem Ordinis transmittere. Cum igitur anno 1566 comitiis centuriatis electus fuisset in Ordinis Generalem memor illius, quem non otiose viderat, et noverat in virum quandoque magnæ virtutis evasurum, Marchantii (et vero didicerat eum jam tum divinis revelationibus et visitationibus supernorum civium, ac potissimum Reginæ omnium beatissimæ Virginis illustrem) ad arcem totius Ordinis eum accersivit; vel eo nomine plurimum commendandus, quod exemplo S. Hugonis episcopi Lincolniensis teste Baronio, viros probos et doctos statim ab initio sui præsulatus lateri suo adhibuerit quorum consilio rarescentem Ordinem redintegravit, et fugitivas antiquas Consuetudines ad usum revocavit, Novam Statuta ...

Post mortem R. P. D. Petri Sardæ quæ contigit 26 Julii 1566 electus fuit R. P. Bernardus Carassus tunc Prior Montis Dei.

et de Nerva Imp. legimus quod viros sapientia præstantes in consilium adhiberit, dignos potissimum ad honorum gradus promoverit.

titorum Collectionem diu a Patribus desideratam, prælo dedit pristinumque fervorem resuscitavit (primo Capitulo cui præfuit anno 1567), adscito potissimum in adjutorium tanti conatus et molimini S. Joseph patrocinio: cujus festum diem toti voluit Ordini celebrem esse atque solemnem: nec vero frustratus est expectatione sua. Secutus est omnino fructus quem speraverat et expectaverat ex tanti patroni meritis et interventu; nam Ordo ex tunc reviviscere et sobolescere cœpit et propagari vehementer. Adoptatus igitur Marchantius in novam adeoque primariam Ordinis familiam juxta Statuta vetera secundam in ea professionem edidit, privatus aliquandiu vixit, et Deo vacans, absconditus in abscondito faciei Domini a conturbatione hominum, et a contradictione linguarum, nesciens incommoda corporis aut adversa mundi; quæ neque sentiebat admodum, qui alienum ab hujusmodi metu ne accidant, animum gerebat: de quibus ait S. Ambrosius quod non vita perfectior, si his careat definitur, sed si ista contemnat, qui enim contristatur his non secundum Deum contristatur; quod autem non secundum Deum, hoc plenum stultitiæ. Jamque nihilominus in illa solitudine videbatur sibi quadamtenus Christi cohæres, ipsi compatiendo, commoriendo, seque cum illo in sepulcro illo suæ vivæ sepulturæ consepeliendo tractationem rationis et orationis habens in nidulo suo, et intendens omnimodæ disciplinæ, quæ tamen Christi haberet gubernacula.

Jamque longa exercitatione videbatur in tantum profecisse, ut aptus quoque crederetur, qui rerum externarum administrationi, absque suspicione periculi tuto præfici posset. Igitur ex decreto Patrum instituitur Procurator Majoris Cartusiæ

Villette in obedientia Villetana. Quam ille administrationem velut

segetem exercendæ caritatis sic arripuit, ut facile pateret omnibus eum non tam officium vel honorem, quam exercitium virtutis in eo affectare. Siquidem totum tempus illud, quod quæsturæ faciendæ dari solet, dabat operibus caritatis et misericordiæ, dans omnibus affluenter calamitosis, afflictis, depauperatis, quibus erat res angusta domi; nec de superfluo tantum, sed et de necessario victu atque vestitu proprio, sibi, quidquid poterat detrahebat, ut illis conferret, contentus ipse conscientiâ virtutis, sciens animæ solam materiam et cibum esse misericordiam.

Erat in vicino (S. Stephani memoriæ dicatus is locus est) leprosorium ad quod frequenter divertere solebat, tum ut solaretur afflictos, tum ut mederetur eorum inopiæ: cum quibus et cibum quandoque sumpsit eorumque sordes lavit, eos etiam osculo dignatus, non tam ut eos (exemplo S. Martini) sanaret osculo, quam ut eorum osculo sanaretur ab infirmitatibus suis, quibus anima prægravatur. Et tamen licet eorum consuetudine frequenter frueretur, ab habituato eorum morboso statu semper cum admiratione suorum vindicatus est, Deo nimirum providente, ne tam effusa et prodiga valetudinis et vitæ suæ caritas contagio læderetur. Fertur etiam per eadem tempora (res non admodum in aperto est, quod omnia sua silenter semper occultaret) puerum absque baptismi gratiâ mortuum ad vitam revocasse tamdiu quoque superstitem in vita servasse, donec ad aquas salutis veniret.

Ille igitur qui ad quæsturam illam missus fuerat, ut œconomiam curaret, mutatis studiis deprehensus est, non quæstorem sed catechistam potius agere, totumque se lucro animarum, verius quam quæstui pecuniarum aut fortu-

norum animum addixisse. Quapropter cum jam satis constaret ejus genium non ad temporalia, sed ad æterna naturaliter et suo quodam pondere ferri, ad Cartusiam revocatus est, ut domesticis fidei curam fideliter impenderet. Ubi illud semper visus est sibi ipsi inculcare, quod alius quidam in Vitis Patrum aiebat: Hodie servire Deo cœpisti, hodie hic inhabitare cœpisti; sic esto quotidie peregrinus ut crastino liberandus. Hoc sibi quotidie consulebat. Ut autem assuesceret stilo Cartusiæ Scriba creatus est ad tempus: nec multo post ejusdem Domus Vicarius renuntiatus ut Novitiorum curam agitaret. Quos ut novellas magnæ spei plantationes, ut animatas Dei imagines accurate semper excoluit. Quibus et non minus exemplo quam verbo præibat, vitam ducens plenam laborum, quietis vacuam, et quasi ex alia quadam materià corpus compositum haberet, ita illi vires una cum labore crescere videbantur. E tanta autem multitudine juniorum qui ex omni regione ad Cartusiam confluebant, nemo fuit qui beneficiis ejus aliquid non deberet. Erat autem numerus eorum non vulgaris et eo magis stupendus quod vix ante ejus adventum inveniretur, qui ad habitum adduci posset: imo vero res eo redacta jam erat, ut tricenarium singulare concederetur iis qui per triennium in Cartusia se stabilissent. Deo porro benedicente, et Hieronymo nostro cooperante Novitiatus Cartusiæ fœtu novæ prolis ita multiplicatus est, ut de fontibus ejus et provincia Burgundiæ, quæ funditus exhausta erat, et aliæ viciniores provinciæ copiose potuerint irrigari, et ab ipso pene interitus hiatu ad plenitudinem numerumque suum pristinum revocari.

1594

Inter novas plantas, quas excoluit, eminebat Petrus Paulus Robineus Lugdunensis qui ex abundantia sua multa millia aureorum ultimis tabulis ante professionem suam legavit in rudimenta prima Lugdunensis Cartusiæ. Cui fundationi et elementationi primæ, qui præesset nemo repertus est aptior P. Hieronymo. Igitur anno 1585 Rector illius primus institutus est decreto isto solemni Capituli generalis: Novam plantationem in civitate Lugdunensi, quam vocari volumus domum Liliorum, cujus ecclesiam Spiritui Sancto communi consensu R. Patris et ceterorum Diffinitorum dedicari visum est, Ordini incorporamus; cujus Rectorem et promotorem V. P. D. Hieronymum Marchant domus Majoris Cartusiæ professum et Vicarium instituimus. Porro Lugduni sanctitatis et integritatis eam opinionem est adeptus, ut eum viri sancti cognomine cohonestarent non pauci. Certe ex ore viri gravis auditum est aliquando, non aliter eum excipi et audiri solere, quam si novus homo venisset e cœlo: et vero aspectu (quod de B. Loth legitur) justus erat. Ejus verba nescio quam energiam habebant; nec mirum cum ex illo ejus pectore prodirent, in quo thesaurus erat optimarum voluntatum. Jejunium verterat in naturam, et sæpe in vesperum suspendebat esuriem: cumque exhaustam penum ex abundanti largitione sua cerneret, ad viciniam declinabat nonnunquam ut panis fragmentum emendicaret et latrantem stomachum sedaret. Noverat enim bonæ valetudinis matrem esse frugalitatem: difficillimumque esse necessitati satisfacere et voluptati non obedire: ideo parcimoniæ maxime studebat, sibi nequam, aliis bonus, donans effuse quidquid

sibi geniogue suo subtraxisset, verum probans esse quod vulgo dicitur: Largitio fundum non habet.

Extat pegma quoddam in Lugdunensi Cartusia, ex quo despectari solet civitas. Ex illo P. Hieronymus sæpe preces fundebat ad Deum, rogans misericordem Dominum ut parceret civitati, per quatuor aut plures horas persistens in oratione, identidemque repetens illud Psalmædi: Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic hæreditati tuæ: salutem populi sitiens, et animarum lucra desiderans avidissime. Ceterum egrediebantur ejus voces e rerum divinarum meditatione, tanquam ab igne, et ideo Deum facile flectebat, et alios adorandum incendebat.

Solitus est quidam ex ejus mediastinis referre, quod cum aliquando ad Cartusiam Majorem pariter proficiscerentur, nihil aliud quam hymnodiam haberet in ore, perpetuoque frequentaret illud: Gloria Patri et Filio, etc., cumque solus incederet præsenti animo omnia et singula divini officii sensa, et verba ponderabat, libentiusque canonicum Horarum officium quam privatum persolvebat pensum orationum, sciens officii recitationem nomine Ecclesiæ factam quoad fructum infinitam esse; officium autem studiose recitari cum rite omnia proferuntur. Ad fructum orationum ejus referre haud dubitem, quod circa hæc tempora, cum videlicet Sixtus V Pont. Max. Ecclesiæ præsidere cœpisset R[mus] Dominus Guilelmus Chrisolmæus Dumblanensis olim in Scotia, tunc Vasionensis episcopus in Cartusia monachum professus est, vir multorum sermonum insolens, quietis amantior, et in quo multarum virtutum epitomen cernere erat; qui et deinde per omnem

Doxologiam SS. Trinitatis frequentabat Gloria Patri, etc. et merito quia hic est adæquatus modus laudandi Deum, quo SS. Trinitas seipsam contemplans infinite laudat et glorificat ab omni æternitate. Quocirca S. Franciscus crebro jubilabat Gloria Patri, etc. hac etiam ratione gratias reddebat ad singula Dei beneficia, unde non poterat satiari repetitione hujus versiculi quem summe omnibus commendabat.

reliquam vitam cum magna circumspectione propriæ salutis in arrepto proposito se confirmavit.

Cum anno 1586 Reverendus in Christo Pater D. Bernardus Carassus obiisset; in locum demortui suffectus est D. Hieronymus Lignanus Bononiensis Prior sed cum ob infirmitatem moras traheret et ad Cartusiam cunctaretur venire, in ejus absentia præfuit Cartusiæ et Ordini D. Mathias Cortinus professus domus Parisiensis, sed obiit anno sequenti 1587, 12 Augusti: necdum tunc Lignanus advenerat; hinc æstus Patrum et sollicitudo maxima recrudvit, cum viderent se sine Rectore: cumque ad R.P. Hieronymum Marchantium de re summa Ordinis retulissent, monuit ne quid præpropere agerint sed expectarent sequens Capitulum, quod celebratum fuit anno 1588 ad quod tandem licet difficulter venit tamen R.P. Hieronymus Lignanus, sed totus adhuc debilis et valetudinarius. Qui causatus invalidum corpus infirmitatibus variis obnoxium petiit exauctorationem. Patres laudata ejus obedientia, quod postulabat indulserunt, exauctoratus est, et paucis post diebus languore pariter et vita caruit 24 Maii.

In cujus locum unanimi omnium Patrum Diffinitorum consensu Marchantius electus est. De cujus electione id dicere liceat, quod sicut propter demerita populi Deus hypocritam regnare permittit: ita propter Ordinis merita, vel præcedentium Patrum suffragia Rectorem persæpe dat moderatum et justum. Mox igitur ut in Generalem adscitus fuit, nihil prius habuit, quam ut sibi colligeret autoritatem ex vita et virtute sua. Norat enim longum iter per præcepta, breve per exempla: quamobrem non tam hortatu suo, quam vitæ castigatioris exemplo studuit laxatum Ordinem redintegrare.

Et vero laxioribus velis navigabat disciplina regularis in multis provinciis, nec unus erat vultus Ordinis, sed varias fomitem dissolutioni ministrantibus bellorum motibus, qui longe lateque in orbe Christiano flagrabant. Quid faceret Hieronymus noster adversus hanc morum ruinam? Noverat se servum publicum, et splendidam servire servitutem, nec tam pro imperio, quam pro statu et conditione temporum illorum agendum. Fecit igitur quod ejus prudentiam decuit, duas virgas assumpsit (ut est apud Prophetam) quarum unam vocavit decorem, alteram funiculum: cœpit enim decorem domus Dei et Ordinis primum ante omnia restituere: primus ipse perdius et pernox in ecclesia stationes et vigilias frequentare, crebro luminarium usu noctem illustrare, aliaque stupenda magis miranda, quam imitanda designare.

Funiculum quoque talem adhibuit: male cohærentes animos in vinculo caritatis mutuæque benevolentiæ cohibuit, per Visitatores aliosque ad id idoneos id unice procurans, ut unitas Ordinis constaret, et magis ac magis coalesceret. Per ea tempora libellum supplicem obtulit Sedi Apostolicæ: cujus supplicationibus annuens Sixtus Papa V confirmavit omnes gratias: indulgentias, exemptiones ac privilegia Ordinis anno 1588.

Inter illustriores viros, quos ad habitum suscepit et asceticis imbuit institutis fuerunt hi, D. Petrus Sorval canonicus Rhemensis vir magni nominis qui pro Ordine multos labores et longinquas peregrinationes in Italiam, Hispaniam et Belgium in Bataviam usque subivit. Joannes Charles quoque canonicus quondam et Cantor ecclesiæ Meldensis qui Cartusiæ Romanæ cum nomen dare decrevisset, ejus familiaris Joannes Le Roy nobilis ejusdem oppidi; autor

ipsi potius esse cœpit, ut ad Cartusiam natem prius diverteret. Suscepit illos humanissime R. P. Hieronymus, invocatoque super eos numine S. Spiritus, ita cor immutavit utriusque ut negarent se ulterius progressuros in cœpto itinere. Igitur coma deposita et sæcularibus exuviis in monachos detonsi sunt, magnisque profectibus in via Dei proficientes digni tandem habiti sunt, qui aliis quoque præficerentur. Quorum ille Cartusiam Montis Merulæ rexit cum ingenti opinione prudentiæ in qua et obiit anno 1617 alter Joannes Le Roy Varias domos Sylvæ Benedictæ, Petræ castri et Vallis S. Georgii gnariter administravit. Suscepit etiam ad habitum R. P. Carolum (qui postea Bruno dictus est) d'Affringues qui ob insignem Juris et Canonum peritiam Avinionensis curiæ fuerat officialis. Recepit et illum qui hodie sedet ad gubernacula Ordinis R. P. Justum Perrot, cui et mente divinitus mota prædixit eum ad id oneris et honoris vehendum

Jactura domus Correriæ circa annum 1589 combustæ fuit æstimata triginta millibus aureorum.

Ipsius autem regimen licet ipse alioquin singulari Dei præsidio vallaretur, sine nube non fuit: conflagravit enim sub illo matrix Cartusia, quæ jactura triginta millibus aureorum æstimata est. Quis putas tunc illi cernenti flagrans incendium sensus fuit? Cura fuit illi præcipua, ut ab incendio codices eruerentur; cætera commendavit Deo et Vulcano. Utque imperturbatum animum suum ostenderet, una cum Conventu suo canticum Te Deum decantavit cum ad Correriam descenderet. S. Remigii verus imitator, qui similem jacturam passus, assedit incendio, dicens focum semper bonum esse. Proxime insecuto anno 1593, Comitia Ordinis (Capitulum generale vocant) habita sunt in domo S. Mariæ de Gratia prope Ticinum: ad quæ dum P. Hieronymus properat, quos in Ordine novior domus Cartusiæ incendio deflagravit.

Et anno 1591 R. Pater et Domus Cartusiæ remisit debitum trium millium quingentorum quatuordecim scutorum quo illi tenebatur Capitulum generale ut supra dictum est.

Anno autem 1592 in vigilia Omnium Sanctorum superior domus Cartusiæ

verat majoris apud Deum esse meriti, quos inter facile princeps erat, is cujus supra mentio facta est D. Guilielmus Chrisolmæus Prior tunc domus Romanæ, et Procurator generalis Ordinis apud Suam Sanctitatem; cujus felicem ad Deum transitum in spiritu cognovit; propria quoque manu Cartæ Capituli generalis inseruit, et diptychis domus sororem Mariam Riou magnæ virtutis virginem professam Cartusiæ Gosnayensis: cujus post aliquot annos sepulturæ, corpus integrum et incorruptum repertum est.

Quid memorem rigorem illius? Vita ejus abstinentia pene fuit perpetua in pane et aqua. Quandoque pane cibario assumpto contendebat in montes et invias rupes ubi quatriduum nonnunquam agebat, victitans pane suo et agrestibus pomis, cubans sub tegmine autumnalium arborum, vel si inclementia cœli non pateretur, divertens ad sacellum Deiparæ de Casalibus. Si vero feriatus esset ab Ordinis negotiis, tum habenas penitus laxabat nocturnis orationibus, quas intempestæ noctis silentio fundebat in ecclesia vel in cœmiterio subdivali: subalternans modo illud: Tu es Christus filius Dei vivi; modo illud aliud: Requiem æternam dona eis, Domine: nec hyemante quantumvis cœlo prohiberi poterat ab incœpto. Nec tamen corpus sine animo exercebat, neque animum sine corpore; sciens alterum athletarum alterum inertium esse; cœcam quoque non ignorabat esse sine disciplina naturam, et utramque parum haberi momenti si subtrahatur exercitium. Res miseratione dignissima erat videre virum ad infulas et gubernacula natum,

Homo cujus caro ænea videbatur: cui volupe erat frigidissima anni tempestate intra torrentem Cartusiæ subjectum demittere sese ad moram non modicam, qui ad villam, leuca circiter abjunctam, qui est limes ultimus secessioni a communi domo concessæ Generali (Curière) nudipes ibat, nec raro per interjectum desertum quatriduo toto oberrans solis herbis et pomis agrestibus famam depellebat, inibi incurrens in aliquam crucis imaginem astringebat suavissime; nec nisi post horas ternas aut etiam quaternas cessabat stringere ac suaviari redemptionis nostræ monimentum. Dignus qui miraculis insignibus claruisse, et quod fama de eo fert, mortuos quoque excitasse, ad vitam credatur. Hæc ex Theophilo Raynaudi.

nudipedialia celebrare per aspera et confragosa itinera ad sacellum de Casalibus, quatuor horas solidas poplitibus in terram fixis, instar columnæ lapideæ, locum quem occupasset orando, non deserere; et (quod semel in anno solemne fuit olim Summo Judæorum Pontifici) diem perpetuum unum expiationis ducere. Vidisses illum frequenter ita in oratione devotum, ut et oculi caligarent a fletu et facies ab ardore pectoris intumesceret: nec eum quisquam fixis obtutibus intuitus est, qui non fateretur se compungi et salubri rubore suffundi. Effundebat torrentes orationum: nec aliud dixisses esse ejus precationes et aspirationes, quam radium lucis æternæ manantem a rationibus ideisque æternis, quæ vivunt in mente Dei quibus ipse regit omnia et moderatur. Denique tota vita ipsius virtus erat et sapientia practica.

In eo videtur locum habuisse quod ait Cornelius a Lapide in Epistolam primam ad Corinthios c. 9 a viris prudentibus in Vitis Sanctorum solerter observatum fuisse, nullos pene Sanctos miraculis et gestorum rerumque admirandarum gloria claruisse, nisi illos, qui jejuniis et vitæ austeritate excelluerunt, quique corpus afflixerunt; aut a Deo morbis, vel ab hostibus et tyrannis, tormentis et ærumnis afflicti fuerunt: ceteros Sanctos, qui communem vitam egerunt, multum quidem sibi et Ecclesiæ profuisse, sed miracula aut nulla aut rara patrasse. Si quæras quæ miracula designarit P. Hieronymus? præter ea quæ jam supra tetigimus narrantur et alia a fide dignis et oculatis testibus, quorum illud non postremum, quod cum pictor quidam in opere testudineo Ecclesiæ laboraret, subitoque casu, pede fallente devolutus esset in præceps, adeoque collisus esset, ut nec surgere posset, ad tactum P. Hieronymi

statim convaluerit, et ad opus redierit. Supersunt hodieque qui fratrem Conversum se vidisse referunt adeo impotentem, ut nec in pedes se confirmare posset, qui similiter tactu manus ejus subito convaluit. De leproso narratur quoque quod cum in ejus lectulo depositus fuisset, idem convalescentiæ repentinæ beneficium consecutus sit.

Parum fecisse videri poterat, nisi et seipsum contra vim morbi et mortis erigeret: quod qualiter acciderit, breviter perstringendum est. Decumbebat lecto affixus, adeo ut nec extra limen cubiculi sui pedem efferre posset: cujus officium ut suppleret V. P. Vicarius d'Esmaretz ingressus est sanctuarium, jamque in procinctu erat, ut processionem iniret cum Venerabili Sacramento, cum repente P. Hieronymus in spiritu vehementi surgens ex lectulo perrexit ad officium, et quasi generosior ex eo quod passus erat, ut candens ferrum frigidæ aspersione, sic ipse contra vim ægritudinis animi robusto vigore supra seipsum erectus ordinavit quid esset cantandum, accessit ad altare, detulit Venerabile Sacramentum stupentibus omnibus, qui aderant videntibusque quod velut cycnea voce laudes et odas concineret Deo, qui paulo ante clinicus vix poterat præ lassitudine membrum unum movere. Videre erat hominem modo e corpore eminentem, modo vultu toto præ spiritus ardore inflammatum, oculis jugiter in V. Sacramentum defixis. An non et inter miranda et miracula numerandum etiam illud, quod in supremo spiritu constitutus ubi viaticum audivit ad se deferri, e lectulo identidem se dejecerit, et obviam processit? Omitto quod alias defectis viribus cum in lecto ægritudinis quæreretur, inventus est in vetere bibliotheca in mentis

D. Jacobus Spa professus Cartusiæ hospes in domo Sylvæ nuper per epistolas indicavit D. Nicolaum du Molin Priorem sibi narrasse se vidisse suis oculis P. Hieronymum in extasi positum et elevatum a pavimenti altitudine duorum cubitorum et quomodo aliquoties inventus est in nemoribus Cartusiæ latens similiter corpore et spiritu abstractus a terra.

excessu, elevatus ad aliquot pedes a terra, soli jam Deo vivens; soli vacans meditando, contemplando, fruendo.

Sed hoc supra omne miraculum est quod usque ad supremum diem, vitæ tenorem præstare potuerit, et exemplo hortatuque suo Conventum Cartusiæ ad consimilem vitæ rigorem consectandum adeo animarit ut frenis potiusquam calcaribus opus esset. Referebatque quandoque V. P. Vicarius Desmaretz Conventum per ea tempora sic inhiasse vitæ rigori et austeritatibus, ut necesse fuerit obire cellas singulorum et instrumenta nimiæ, quamvis piæ, parum tamen consultæ austeritatis auferre, frequenter illis inculcando Basilianum illud: Quidquid quisque ex propriæ voluntatis arbitrio facit, id cum facientis sit proprium alienum est a cultu pietatis. Nihilominus existimabant se posse licite quod in capite spinoso videbant membra teniora absque periculo propriæ voluntatis imitari.

Non potuit hujus ærumnas vitæ feliciore quam terminarit clausula terminare, nam et raro dissentanea sunt mors et vita bona. Igitur quum ad extrema venisset, post aliquantum agonem plenus affectu, ardens spiritu, caritate summa in Deum æstuans erupit tandem in has voces: Misericordias Domini in æternum cantabo, frequentius identidem repetens, cum jam a spiritu raptus divideretur a mundo, et separaretur a semetipso. Decessit in Majori Cartusia cui præfuit, totique simul Ordini ab anno 1588 usque ad annum 1594 quo obiit, 26 Septembris.

Hieronymus II cognomento Marchant ex Priore Cartusiæ Lugdunensis ob eximiam pietatem insignemque vitæ sanctimoniam anno Domini 1588 in totius Ordinis Generalem est

electus, cui præfuit usque ad annum 1594

TaLIs CartVsIæ soboLes HIeronyMVs altIs
CVLtIs Vt rapsat VeL VIoLenter epos

Notæ et elucidationes in vitam R. P. D. Hieronymi Marchantii ad majorem rei gestæ cognitionem adipiscendam et intelligendam, ac annorum seriem ineundam.

R. P. D. Bernardus Carassus professus Cartusiæ Parisiensis Prior domus Montis Dei ac Picardiæ Convisitator anno 1566 electus in Priorem Majoris Cartusiæ ac Generalem Ordinis, sequentis anni 1567, cui primum præfuit, instituit Solemnitatem S. Joseph Sponsi D. Virginis Mariæ.

D. Hieronymus Marchant natus est Auchinii (gallice natif d'Auchy-le-Chasteau limitrophe de France pais d'Artois et subject au Roy d'Espaigne), fuit professus domus Abbatisvillæ, ac ibidem primo repulsam passus fuerat; unde tristis et afflictus projecerat se subtus arborem deprecans B. V. Mariam, multis lachrymis et precibus viscera misericordiæ ejus pulsans donec ipsi apparens persuasit ut iterato locum peteret atque obtineret.

De puero resuscitato non tantum P. Joannes de Meldeman scribit, sed etiam P. Petrus Daems qui habitavit in Cartusia refert, quod objurgasset parentes de negligentia illustrandi puerum aquis baptismi qui responderunt se ob hoc maxime lugere quod sine gratia hac discessisset et protinus ad vitam revocavit, etc.

R. P. Bernardus Carassus, præter hunc P. Hieronymum etiam ex hac provincia accersivit D. Wenceslaum Plenevaulx ultimum professum domus Delphensis, quem Priorem postea dedit domui Sellionis et Boni loci, item D. Francis-

cum Cavener professum domus nostræ Bruxellensis, sed hic remansit in provincia; D. Roaldum Nicolai professum domus Leodiensis lego in domo Cartusiæ defunctum circa annum 1592. Immo D. Joannes de Meldeman scribit singulare tricenarium eis concessum fuisse qui se stabiliissent per triennium in dicta Majori Cartusia. Nunc vice versa professi Cartusiæ replent vicinas et remotas domus Ordinis ut jam seminarium Ordinis dici queat.

Ipso primo anno, quo R. P. Carassus præfuit Capitulo generali scilicet 1567 instituit Solemnitatem S. Joseph Sponsi B. V. Mariæ, quoniam, inquit, in pluribus mundi partibus hoc tempore calamitoso propter defectum personarum Ordo manifeste deficit, ita ut nihil aliud superesse videatur ad medendum et obviandum tantæ cladi, nisi ut oculos in cœlos levemus.

P. Hieronymus Marchant anno 1572 subscripsit cartæ tanquam scriba, annis vero 1583, 1584 1585 tanquam Vicarius.

Tempore Vicariatus sui receptus fuit ad Ordinem Petrus Paulus Robineaus qui instante professione sua legavit notabilem summam pro emendo fundo construendæ novæ Cartusiæ Lugduni, in qua primus Rector fuit P. Hieronymus; discipulus autem ejus Robineaus obiit anno 1600 in Cartusia.

Le R. P. Hierosme (inquit P. Meldeman) avoit particulièrement la discretion des esprits, et avoit un grave singulier pour mortifier et exercer à la vertu et pour conforter, consoler et relever ceux qui estoient tentez pusillanimes et dejectes. Quod etiam confirmat P. Wenceslaus, quod ipsum ab officio Prioratus absolutum consolatus fuerit verbis S. Genesii martyris, qui dum in eculeo suspenderetur, ungulis laceraretur, lampadibus

uneretur dicebat: Non est Deus præter Christum, pro quo si millies occidar, ipsum mihi de ore, ipsum mihi de corde auferre non poteritis.

Video me hac pagina coarctandum, et D. Gerardum non satis assecutum sensum gallicum de conversione duorum istorum Patrum D. Joannis Charles Prioris Montis Merulæ qui obiit 8 Januarii anno 1617 et D. Joannis Le Roy Prioris domus Bassevillæ, qui alias fuit Prior Sylvæ Benedictæ, Petræ castri et Vallis S. Georgii obiit 6 Augusti anno 1629. Quare ponam verba P. Meldeman: Le R.P. Hiérosme avoit une telle efficace en ses paroles et devis familiers et en son maintien extérieur qu'il changeoit les cœurs et les volontez ce qu'on peut colliger de ce que le V.P.D. Jean Le Roy et D. Jean Charles, qui est décédé Prieur de Montmerle m'ont raconté par ensemble leur est arrivé, a sçavoir qu'estans tous deux à Rome, D. Jean Le Roy qui estoit gentilhomme de Meaux fut inspiré de Dieu à se faire Chartreux, ce qu'ayant déclaré confidement à D. Jean Charles (qui estoit chanoine et chantre de l'église de Meaux) il tascha à l'en destourner, et comme ledit D. Jean Le Roy s'en vint en Chartreuse por effectuer son bon désir, l'autre le suivit et continuellement employoit tout son artifice à des voies mesme fort obliques et extravagantes pour le divertir jusques à ce qu'estant entré en la celle de N.R.P. et après avoir dit leur Ave, Maria à la forme de l'Ordre, le R.P.D. Hiérosme les ayant bénignement salués, et tesmoigné d'agréer leur arrivée et entretenus un peu sur le subject de la grâce que Dieu faict à une personne de le retirer du monde pour le servir en Religion cet instrument de Satan fut changé en un instant et converti en un vasseau d'élection car il a esté très bon religieux et m'a dit qu'estant plusieurs fois agité de l'esprit d'instabilité et mondain le seul aspect du feu R. Père le remettoit en sa première ferveur et dévotion.

Quidam dicunt R. Patrem adjecisse hymnum Veni Creator Spiritus.

P. Daems narrat, prout in Cartusia audivit, R. P. Marchant cum esset Prior Cartusiæ pueros qui illic sunt docuisse maternam orationem id est orare pro parentibus, benefactoribus et amicis et verbis expressis pro R. Patre maximo peccatore. Præibat ipse, et pueri verbo tenus repetebant, exemplum D. Joannis Gersonis imitatus, qui cum catechisaret pueros decebat pariter orare Deum pro se his verbis: Mon Dieu, mon Créateur, ayez pitié de Jean Gerson, votre pauvre serviteur.

Ill^mus & R^mus D.D. Alanus Cardinalis Angliæ moritur et in carta Capituli commendatus.

Neque hic finem habuit fatalis necessitas ni et prius Guilelmum Alanum vivis subduceret, et de Christiani orbis illustribus viris perfectius triumpharet. Hic ex professore theologo Duaci Cardinalis a Sixto V creatus vir scriptis editis clarus, et Philippo II Hispaniæ rege deprecante apud Belgas Mechlinensium archiepiscopus designatus, verum morte præventus et purpuræ et mitræ oblata insignia cum vita deposuit. Ejus tumulus latericii operis in æde S. Trinitatis, quæ Anglorum est cum hoc elogio conspicitur:

Deo trino et uni

Guilelmo Alano Lancastriensi S.R.E. Presb. Card. Angliæ, qui extorris a Patria perfunctus laboribus diuturnis, et orthodoxa religione tuenda sudoribus multis in seminariis ad salutem Patriæ instituendis, fovendis, periculis plurimis, ob Ecclesiam Romanam, opera, scriptis omni corporis animique contentione defensam hic in ejus gremio scientiæ, pietatis, modestiæ, integritatis fama, et exemplo clarus ac piis omnibus carus occubuit XVII Kal. Novemb. anno ætatis LXIII, salutis humanæ MDXCIV.

Marchio de Aytona

Obiit etiam in Hispaniis Ill^mus et Excell^mus D. D. Franciscus de Monte Cabeno. Marchio de Aytona et Procurator Valentianus habuit Anniversarium per totum Ordinem sub die 13 Novembris.

Est Bruxellis hoc anno 1630 quidam Comes de Ossina et Marchio ab Aitona; qui secundo hic legatum agit et est a consiliis status et fuit postea gubernator patriæ Ordini nostro bene affectus.

Joannes Castellius adolescens Parisiensis Regem Galliæ cultro petit et afficitur supplicio, et Societas Jesu regno exterminatur. Parentum domus e regione palatii sita amburitur: in cujus area pyramis marmorea perenne immanis flagitii monumentum cum aurea cruce erecta fuit, cui hæc disticha adscripta fuere:

Hic domus immani quondam fuit hospita monstro
Crux ubi nunc celsum tollit in astra caput
Sanciit in miseros pœnam hanc sacer Ordo penates
Regibus ut scires sanctius esse nihil.

Carolus Borbonius, Caroli Cardinalis et fundatoris Cartusiæ Gallionis nepos, filius Ludovici Principis Condæi et Leonaræ de Roye creatus Cardinalis a Gregorio XIII pridie Idus Decembris 1583 cognomento Vindocinensis inde Borbonius. Interest Comitiis Blesensibus 1588. Abbas S. Germani Parisiensis ibi moritur prid. Kalendas Augusti 1594, sepultus Gallione juxta patruum prædecessorem ætatis 33.

Fuit archiepiscopus Rotomagensis, quem ab infantia usque ad mortem immaturam zelus domus Dei semper comedit.

Anni 1595 primordia ab Ernesti optimi Principis funere Belgæ duxerunt. Hic enim dum regis Hispani mandato adversus Navarræum regem rursus classicum pulsari imperasset, novumque bellum denuntiasset, et Confœderatorum in Belgio animos ad obsequium fidemque sui regis excitasset calculi doloribus oppressus 21 Februarii in Domino placida morte obdormivit ætatis anno circiter quadragesimo.

Quarto die post ejus obitum recepimus a receptore generali Goddin 300 florenos, quos ad intercessionem Patris de Leon ex ordinatione Serᵐⁱ Archiducis concesserunt Domini de finantiis loco arborum pro tecto ecclesiæ in puram eleemosynam ut oraretur pro ipso, et in carta Capituli generalis sequentis commendatur tanquam fautor Ordinis.

De præcipiti ipsius fato quidam hoc laconicum dedit Chronographicum:

VenIt reXit obIt DVX AVstrIVs, Inge Me Belga.

Ernesto Austrio fratri Albertus Belgarum Princeps id monimenti in lamina posuit:

Memoriæ Serenissimi Principis

Ernesti Archiducis Austriæ Maximiliani II Imp. filii ex Maria Caroli V Imp. F. Ferdinandi I nep. Maximil. I abn. Rudolphi 2ⁱ fratris, qui cum regnum Hungariæ et finitima loca per annos XVII fortiter feliciterque administrasset, ad Belgii gubernacula a Philippo 2º rege avunculo vocatus, easdem provincias etsi brevi XIII mensium spatio cum æterna sua laude et gratiâ rexit in avita religione, in pace, in imperio reducendo intentus, in iisque curis mortuus anno CIƆIƆXCV, X Kal. Mart. cum vixisset XLI. M. VIII. D. V.

Posuit Albertus Archidux Austriæ, Belgii Princeps singulari in fratrem affectu, ejusque corpus ex adverso in tumulo Ducum Brabantiæ reliquit monumentum hic voluit extare.

Antea enim visebatur in medio chori S. Gudulæ et effigies ipsius Ernesti marmorea in modum dormientis, nunc ad aspidem dextram translata, et Leo Belgicus ex ære fuso superimpositus monumento Ducum Brabantiæ.

Petro Henriquez fontium Comiti provinciarum Belgarum

demandatur a rege gubernatio, et a Deo datus est Belgio salvator, sub ipsius enim regimine inimici nostri nec Franci nec Hollandi prævaluerunt super nos sed ipse multas urbes et victorias obtinuit benequæ de domo nostra meritus ut insignia ipsius in fenestris sacelli fidem faciunt.

Hollandi per insidias occupant Huyum sed paulo post ope et subsidio Comitis Fontani, et industria Mottæi summi bellatoris urbs cingitur tantaque vi concutitur ut per murorum prærupta ab Hispanis occuparetur cæsis præsidiariis et qui arcem tuebantur incolumitatem pacti hanc seque dederent.

Carolus Mansfeldius ob insignem fortitudinis bellicæ gloriam, qua apud omnes orbis Christiani monarchas innotuerat a Rudolpho Cæsare in Germaniam adversus Christiani sanguinis hostem evocatus eodem tempore abiit.

6a librantia 840 florenorum

Et quandoquidem incœpi pecunias et librantias commemorare pro fabrica receptas pergam.

Igitur 15 Februarii anni 1595 expedita fuit altera librantia super eundem Pagadorem generalem ubi continebantur 75 personæ ejusdem regiminis (puto Allonsi de Mendoça) quæ obtulerunt 1000 florenos, sed est notandum quod ibidem includitur quædam summa 60 scutorum quam summam ego (Petrus de Leon) dederam antea mutuo ex pecuniis præcedentibus Gubernatori Dixmudæ, Balthasari de Ortigosa, et quia non poterat mihi restituere in prompta pecunia dedit schedulam ut ex suo stipendio recuperaretur inter eleemosynas. Itaque defalcatis istis 60 scutis, quæ faciunt 150 florenos, et etiam defalcatis 10 florenis quos ego exposui in recuperatione remanserunt pro fabrica 840 floreni.

7a librantia 922 florenorum 10

Item die 9 mensis Martii expedita fuit altera librantia super novum Pagadorem generalem D. Jeronimum, ubi continebantur 97 personæ ejusdem regiminis quæ obtulerunt 1000 florenos;

et ad recuperandam istam summam, fuit necesse mittere ad confines Franciæ, ubi tunc erat Comes de Fontibus nuntium proprium cum diversis litteris ad Commissarios qui ibidem colligebant pecunias et faciebant solutiones, et tandem post multos labores et expensas quia erant novi et incogniti ministri recepi assignationem ut irem Antuerpiam ad ministros ejusdem novi Pagadoris, unde exposui in recuperatione hujus librantiæ 40 florenos, et est notandum quod in ista librantia annotantur 50 scuta cuidam vexilifero Petro de Salazar, cui ego dederam antea 15 scuta mutuo, quæ faciunt 37 florenos cum dimidio, quibus defalcatis cum 40 expositis in recuperatione remanserunt pro fabrica 920 floreni cum dimidio.

Secundum historiam Comes Fontanus erat in obsidione Huensi, nam civitas 13 Martii arx vero 20 ejusdem mensis recuperata fuit, postquam expeditionem ~~expeditionem~~ Comes de Fontibus non ignorans quantum a Gallis discriminis immineret Hannoniæ et Artesiæ (cum jam Carolus Mansfeldius Imperatori contra Sultanum Turcicum opem adferret catholicorum suique regis annuens votis) ipse versus Picardiæ agros habito Principum virorum consilio cum expedita manu, quæ jam toties de ea gente triumpharat, tendit; Havrechio Marchione imperium Belgicum obtinere jusso.

Pastranus Dux Bruxellas venit.

Dux Pastranus cum jam pridem maximo cum desiderio expectaretur tandem 13 Aprilis Bruxellas cum lectissimis equitum copiis venit. Ei Fontanus cum tota aula omnesque proceres tam externi quam Belgici obviam prodiere, magnificentissimeque exceptum in urbem deduxerunt.

Obitus R^mi D. Joannis a Stryen episcopi 2^i Middelburgi. Obiit anno 1594 8 Julii.

Circa hoc tempus obiit R^mus D. Joannes a Stryen secundus episcopus Middelburgensis S. T. Licentiatus, cui in ecclesia sua

nunquam residere permissum fuit ab hostibus, quippe qui civitate a Geusis capta, coactus est propter zelum catholicæ religionis partim Coloniæ, partim Ruræmundæ apud Lindanum exulare, tandemque Lovanii ex parte catholicæ regis Majestatis, præses seminarii theologici, eorum qui curis animarum præficiendi sunt, quod ibidem rex catholicus erexit constitutus est vir certe perquam insignis optimo ingenio excellentique doctrina præditus. Et in carta Capituli hujus anni commendatur tanquam amicus Ordinis. Sepultus in D. Quintini parochiali æde.

Obiit D. Bartholomeus Sextoris professus et antiquior domus Avinionis alias Prior Montis rivi, Petræ castri et Vernæ qui 63 annos laudabiliter vixit in Ordine.

Obierunt circiter 41 monachi, 23 Conversi, 2 Moniales, 7 Donati: 73 personæ.

Michael de Mora gubernator Lusitaniæ.

Injungitur Missa de Domina pro Illmo et R^mo D. D. Georgio (ab Attayde) episcopo Visensi sacellano majore regis catholici nec non pro Illustri D. Michaele de Mora gubernatore regni Portugaliæ præcipuis promotoribus novarum plantationum Ordinis in urbe Ulyssiponensi.

Priori domus Lyræ non fit misericordia et volumus ut juxta ordinationem Capituli præteriti anni administratio bonorum domus Hollandiæ sit penes eundem. Et monachi domus Hollandiæ professi ad dictam domum per Visitatores missi tractentur et habeantur ut ejusdem domus professi, et hoc per modum provisionis donec pax reddita fuerit patriæ; et quia domus Hollandiæ non indiget alio Priore D. Nicolaus ultimus Prior dictæ domus resideat in domo Capellæ suæ professionis quem ab officio Prioris absolvimus.

Priori domus Leodii (D. Everardo Valentino) fit misericordia,

et præficimus in Priorem dictæ domus D. Arnoldum Havensium propterea a Prioratu domus Sophiæ absolutum.

Et præficimus in Priorem domus S. Sophiæ D. Michaelem (Jensema) professum et procuratorem domus Lovanii.

Monita et ordinationes

Ut quæ de cetero fient per Capitulum generale ordinationes cum majori consideratione et circumspectione per Capitulum sequens confirmentur vel infirmentur, et semel confirmatæ stabilius et efficacius observentur monemus et hortamur omnes et singulos Priores, et alias personas Ordinis ut si existimaverint ordinationem recenter factam esse minus utilem mittant ad Cartusiam ante sequens Capitulum in scriptis rationes quibus ad hoc putandum moventur offerendas Diffinitoribus ejusdem sequentis Capituli quatenus ex earum consideratione rectum judicium super his ferre possint. Et quia hactenus id non fuit observatum in ordinationibus post Novam Collectionem Statutorum confirmatis, similiter monemus omnes personas Ordinis ut si aliquam vel aliquas ex illis minus utiles putaverint suas ad hoc rationes ante Capitulum sequens ad Cartusiam mittant offerendas Diffinitoribus, ut pariter super his maturius deliberetur. Insuper declaramus, ordinationes quæ sequenti anno non fuerint expressé confirmatæ nullius roboris esse etiamsi expresse non infirmentur.

Ordinationem anni præteriti quæ incipit Quoniam ex bona receptione, etc. confirmamus duntaxat quantum ad hoc quod Novitii non recipiantur de cætero in parvis domibus, in quibus divinum officium diurnum pariter

et nocturnum cum cantu non persolvitur. Et ordinamus ac volumus omnes monachos in eisdem parvis domibus per Ordinis obedientiam habitantes habere in omnibus tractatibus vocem perinde ac si essent earum professi, veruntamen non poterunt eligere Priorem, sed per Capitulum generale aut R. P. Cartusiæ providebitur dictis parvis domibus de Priore quotiés opus fuerit.

Ordinationem de fugitivis et apostatis post quartam fugam non recipiendis nisi ad perpetuos carceres confirmamus. Si tamen tales in carcere positi post aliquod tempus certa veræ pœnitentiæ et emendationis signa ostenderint, de quibus Prior et officiales cum discretioribus domus in qua morabantur, et Visitator provinciæ fidem fecerint poterit Capitulum generale aut R. Pater Cartusiæ super annum illos relaxare, ita tamen ut ad officia Ordinis nunquam assumantur.

Ut occurramus et provideamus frequentissimis justisque querelis quorumdam monachorum in domibus non suæ professionis per obedientiam Ordinis commorantium, quibus vestimenta et alia necessaria juxta formam Ordinis non ministrantur, sed tanquam extranei et hospites a quibusdam negliguntur, statuimus et ordinamus ut Visitatores singularum provinciarum præscribant certum numerum monachorum, quem singulæ domus suæ provinciæ possunt absque gravamine et penuria sustentare ex annuis proventibus earum. Quos proventus ut ipsi Visitatores integre et veraciter agnoscant, præcipimus sub pœna inobedientiæ Prioribus et officiariis singularum domorum ut illos prout secundum conscientiam cognoverint dictis Visitatoribus revelent, et eis exhibeant libros computorum et receptarum ad horum notitiam

necessarios. In domibus autem Visitatorum praescribetur hic numerus per Commissarios ad id deputandos quibus sub eadem poena Priores et officiales declarabunt in veritate proventus domus suae. Postquam autem fuerit praescriptus certus numerus monachorum in singulis domibus sustentandus singulae domus ex integro provideant de necessariis juxta Statutum et intentionem Ordinis omnibus tam hospitibus quam professis, qui in eis per obedientiam morabuntur infra numerum sibi assignatum. Quod si Priores facere neglexerint, ubi primum id legitime probatum fuerit ab officio suspendantur. Si vero aliqui injuste conquesti fuerint puniantur juxta exigentiam suae murmurationis.

Ut etiam sopiantur innumerae quaestiones de fardellis et de detrimento seu deteriatione vestimentorum quae quilibet Religiosus extra suae professionis domum ad aliam missus secum defert arbitramur hoc unicum remedium esse convenientissimum et justissimum videlicet ut servando Statutum de fardellis non portandis de cetero quoties aliquis monachus ad aliquam domum mittetur infra numerum sibi assignatum pretium vestimentorum quae secum delaturus est aestimetur secundum conscientiam peritorum et solvatur a domo ad quam mittetur domui a qua eadem vestimenta accepit. Similiter si idem Religiosus postea ab hac domo ad quam mittetur. Sic quaelibet domus ex integro providebit de victu et vestitu monachis omnibus ad eam missis infra numerum sibi assignatum et nulla remanebit quaestio de fardellis. Sic etiam providebitur indemnitati domorum conventualium a quibus multi professi emittuntur ad subsidium parvarum domorum, quae nimis gravarentur amissione

vestimentorum ab his qui emittuntur delatorum, nisi eorum pretium illis restitueretur. Verumtamen si quis aliud remedium commodius pro sedandis prædictis quæstionibus de Jardellis et detrimento vestium noverit, significet illud R. Patri ante sequens Capitulum ut maturius super hac re provideatur.

Instabilitati et discursibus variis personarum Ordinis cum detrimento salutis earum et Ordinis dedecore, sæcularimumque scandalo hactenus factis providere et remedium adhibere cupientes statuimus et ordinamus ut de cetero nulla persona Ordinis ab ea domo, in qua per obedientiam Ordinis residet emittatur nisi pro alterius domus necessario subsidio; in quo casu concedimus Visitatoribus principalibus provinciarum dare ad hoc licentiam, aut pro alia necessaria et justa causa de qua Prior cum discretioribus domus in qua emittendus moratur, et alter ex Visitatoribus provinciæ fidem facient Capitulo generali aut R. Patri Cartusiæ. Verumtamen Visitatores in actu Visitationis utentur potestate sibi data per Statuta, et similiter in casibus in quibus non potest commode expectari responsum R. Patris.

Mandamus omnibus et singulis Prioribus et Rectoribus domorum Ordinis ut anno sequenti simul cum statu suarum domorum mittant descripta nomina et cognomina omnium monachorum, Conversorum et Donatorum, et Novitiorum in eis habitantium exprimendo cujus sunt ætatis, quot annos in Ordine egerint, cujus domus sint professi, et si quod Ordinis officium exerceant, sequentibus vero annis mittendo statum suarum domorum exprimant duntaxat personas Ordinis quæ ab anno proxime præterito exierint a suis domibus vel ad eas accesserint.

Compatientes cineribus domus Majoris Cartusiæ communis

nostræ omnium matris et miserandam illius egestatem sublevare cupientes hortamur in Domino omnes Ordinis nostri domos ut se ad aliquod pecuniæ subsidium pro attollendis et resarciendis dictæ communis omnium domus incendio collapsæ ruinis conferendum faciles et liberales adhibere velint, et proinde omnes dictarum domorum Priores obnixe in visceribus D. N. Jesu Christi rogamus, ut quam quisque eleemosynam pro modo facultatis suæ domus piæque caritatis affectu erogandam et largiendam ad præmissos usus de consensu suorum conventualium judicaverit eam quam primum poterit ad Visitatores provinciarum transmittat, quos rogamus ut sedulam curam et studium efficax adhibentes ad tam pium et necessarium opus promovendum, pecuniasque a dictis suarum provinciarum Prioribus exactas et collectas ad Cartusiam transmittere studeant.

Ordinatio pro Monialibus

Sicut propter Ordinis nostri majorem austeritatem et perfectionem prudenter sancitum est ne in domibus monachorum Novitii ad habitum ejusdem Ordinis recipiantur nisi vigesimum annum attigerint aut saltem octavum decimum cum aliis qualitatibus defectum ætatis supplentibus. Sic declaramus intentionem Ordinis semper fuisse ut in domibus etiam Monialium nulla Novitia ad habitum admittatur nisi saltem attigerit sextum decimum annum, ut sic finito anno probationis possit professionem facere, quam ex Sacri Concilii Tridentini decreto nulla Monialis potest facere ante sextum decimum annum suæ ætatis completum. Aliter igitur recepta, et ante quintum decimum annum expletum induta habeatur tanquam non recepta, sed contra voluntatem et intentionem Ordinis intrusa, nec super hoc possit

etiam R. Pater Cartusiæ dispensare. Et quia Statuta nostra conformiter ad constitutionem Bonifacii VIII Papæ per Sacrum Concilium Tridentinum innovatam et bullis Pii V et Gregorii XIII Summorum Pontificum confirmatam nulla Monialis in domibus non mendicantium recipi debet ultra quam suppetant facultates illius domus, in qua recipitur pro illius et ceterarum sustentatione sive penuria. Et si aliqua aliter fuerit recepta, talis receptio nulla et penitus invalida per eamdem Constitutionem Bonifacii declaratur, et per Statuta nostra cassatur et irritatur. Atque Vicarii et Priorissæ, qui tali receptioni consensum, auxilium vel favorem præbuerint, a suis obedientiis absolvuntur. Ideo inhærentes dictæ Constitutioni et Statutis nostris districte prohibemus ne in dictis domibus ulla recipiatur donec quæ jam receptæ sunt ad eum numerum redigantur qui possit integre sustentari et vestiri ex annuis redditibus monasterii. Quem numerum jubemus Visitatoribus earum singulis domibus (considerata diligenter earum facultate) præscribere quamprimum poterunt, et saltem ante Capitulum sequens R. Patri Cartusiæ significare et mittere.

Fr. Petrus Serval, scriba Capituli generalis.

Non possum omittere Epitaphium D. Lævini Torrentii episcopi Antuerpiensis ob lyrici carminis elegantiam, et merita in rempublicam celebris

Lævinus Torrentius patria Gandavensis litteris et legationibus domi forisque spectatus ex archidiacono et Leodiensis Principis vicario generali II Antuerpiensium episcopus III Mechliniensis archiepiscopus designatus Coll. Societatis Jesu apud Lovanienses fundator. Ad rerum status Belgi concilium adscitus, dum præcipitantem rempublicam fractus viribus animo infracto consiliis

sustentat. Bruxellæ decessit VI Kal. Maias CIƆIƆXCV. Vixit ann. LXX, Mens. I, Dies XVIII.

8ª librantia 885 florenorum. Primo die mensis Junii hujus anni 1595 expedita fuit altera librantia super D. Jeronymum Pagadorem generalem, ubi includebantur 66 personæ, quæ obtulerunt 1000 florenos, et ad subscribendam et expediendam istam librantiam fuit necessarium ire Cambracum ad D. Comitem de Fontibus cum duabus equitaturis et famulis, et expectando expeditionem quasi per duos menses exposui 100 florenos, et solvi cuidam ministro Pagadoris, qui postea numeravit Antuerpiæ prædictam summam 15 florenos, quibus cum centum supradictis defalcatis remanserunt pro fabrica 885 floreni.

Castilletum occupat Fontanus. Cum regius miles Juodium in agro Lucemburgensi aliaque duo vicina loca nuper a Gallis et Belgis confœderatis capta recuperasset de bello in Picardiam transferendo cogitatum est. 10 Junii Comes Fontanus in castra venit, leges militares præscribit atque eodem die Castilletum quod Cameraco distat quatuor Gallicis milliaribus obsedit atque 25 ejusdem mensis Junii deditione obtinet.

Deinde Dorlanus expugnat. Deinde Dorlanum Picardiæ civitatem adoritur ultimaque Julii cum frustra Bironius succurrere obsessis conatus muris terebratis eam militum insolentiæ permisit, quod ad colloquium venire cunctarentur qui illi præerant.

Mauritiani cæduntur. Interea Mauritius in Frisia Grollam obsidere aggressus, verum Christophorus Mondragonius veteranorum adscitis 7 millibus advolat hostemque persequitur, qui urbe obsidione soluta dum incautius explorat vires Mondragonii in valle arcta cæditur, et Philippus Mauritii frater equitum Magister Noviomagensis gubernator læthaliter saucius captus

est et Borcam ductus ibi paulo post animam exhalavit, item Comes Solmensis et alii nobiles capti.

Carolus Mansfeldius moritur.

Carolus Princeps et Comes Mansfeldius rebus apud Belgas et Hungaros bello gestis clarissimus quinque Turcarum millibus ad Strigonium 4 Augusti prælio cæsis, 14 ejusdem mensis dyssenteria Comaræ extinguitur annus natus 52; sepultus Luxemburgi.

Strigonium christianis deditur.

Strigonium autem Mathiæ Archiduci Austriæ Calendis Septembris a Turcis deditur.

Cardinalis a Borbonio nepos fundatoris Cartusiæ Gallionis obiit.

14 Augusti Ill^mus et R^mus Princeps Cardinalis a Borbonio fautor et benefactor domus Gallionis fundatoris nepos 14 Augusti excessit e vivis.

Rex Navarræus ab excommunicatione absolvitur.

Augusti 30 Clemens VIII pontifex Navarræ et Galliæ regem Henricum IV post multas preces in publico Cardinalium consessu absolutum pronuntiat magna omnium per urbem lætitia.

Cameracum Comiti Fontano deditum.

Cameracum urbs apud Belgas archiepiscopalis a Petro Comite Fontano Belgarum gubernatore Ludovici Barlaymontii archiepiscopi nec non ordinum Hannoniæ et Artesiæ instantia et supplicatione obsessa 7 Idus Octobris deditur Balignio Gallo qui eam annos 14 tenuerat expulso.

Ordines diœcesis Cameracensis regis Hispaniarum imperio se subjiciunt, modo ipsi iisdem legibus, immunitatibus et privilegiis fruerentur quibus sub episcoporum imperio uti prius consueverant.

Comiti autem Fontano ob res prospere gestas decretus est ab Artesiæ ordinibus pretiosus aureo capulo gladius cum hac inscriptione chronographica:

ArX CaMeraCensIs FVenteIo sVbsIta gaVdet
OCtobrIs nona LVCe eXCedente tIranno.

Per hos dies Harangierus gubernator Bredanus alio stratagemate quam Hoyum Lyram oppidulum natura

munitissimum occupare parat, ductis eo copiis, quæ inter 4 et 5 horas mane portæ Mechliniensi ejusdem oppidi instant, nemineque defendente fossas tranant, muros ascendunt, intrant, paucos occubantes occidunt, portas aperiunt, copias equestres pedestresque inducunt. Gubernator* oppidi re cognita milites civesque armat, forum occupat, hostem quinies repellit, sed nimia tandem aggressorum multitudine superatus cedit ordine composito, portamque* Lisperensem occupat ac defendit, Mechliniensibus deinde ac Antuerpiensibus vicinis rei seriem significat. Hollandi hoste contempto ad prædas divertunt, in templa domosque convolant, omnia vastant et diripiunt. Interea Antuerpienses et Mechlinienses cives pariter ac præsidiarii in vicinorum auxilium adsunt, et a Gubernatore per portam servatam introducuntur, ibi mox trucidantur Hollandi, alii per muros in fossas se præcipitant, pauci vix forte 200 evadunt, alii Antuerpiam Mechliniamque captivi ducuntur. Harangierus princeps factionis simul cum proditore Hoyensi Gonesio ibi periit. Fuit ea insignis fœderatorum clades, insignis civium Mechliniensium Antuerpiensiumque pro fide et patria defendenda ardor. Turpem hunc Hollandorum astum quidam hoc chronographico notavit:

*Alphonsus de Luna.

*Hæc porta Cartusiæ domui vicina est.

Vt tVrpe est CIthara M tardVs sI pVLset aseLLVs
SIC te HoLLande LIra LVdere tVrpe fVIt.

Hoc notatu dignum quemdam Joannem Molitorem, cujus pater Ægidius Molitor erat proditor P. Antonium a fine Priorem Cartusianorum et Melchiorem Corthondanum Consulem oppidanum vinctos hos duos voluisse secum abducere (ne vacuus abiret) atque religatis ad ferocissimum equum duobus his captivis contendisse ad portam civitatis, quæ clausa

Quidam volunt Herengarium fuisse.

erat excepta foricula per quam adhuc exitus patebat. Sed ut eam subiret necesse habuit ex equo desilire, cataphractes ipse cataphracta manu ducens equum primus ostiolum ingressus est, Consul occasioni fugæ semper invigilans, videns hominem antegressum pulcherrimo stratagemate clausit post eum foriculam illi vires et ingenium conferente Deo, tantum adhuc in ejus pectore viguit astutia civilis et reverentia Prioris, quem ut salvum reduceret anxie laborabat, nihilque prius habuerat, quam ut fortunis ejus unius et capiti consuleretur. Salvatus est igitur uterque in illa die. Cumque gratiarum actiones actæ sunt in commune Deo, qui salvos facit sperantes in se.

Prior Cartusianorum cum consule mirabiliter liberatur

Optime autem in ipsos Hollandos qui ex correptis spoliis farciebant sarcinas suas sed nesciebant sese mittere in sacculum pertusum merces, et spreto hoste indulgebant mensis et acrioribus vinis illud Proverbiorum: Vacantes potibus et dantes symbola consumentur.

Non possum negligere memoriam clarissimi Verdugi bene de Belgio meriti, cujus legionis pater meus fuit vicarius in obsidione Trajectensi ac in novissima expeditione ad Francos expellendos e territorio Luxemburgensi gnavem operam navaverat prout Historia Luxemburgensis testatur, qui Verdugus hoc tempore Luxemburgi degens e vivis excessit atque sepultus in monasterio S. Spiritus cui præerat Francisca de Wal amita mea, et nunc etiam soror mea ejusdem nominis vicarias vices agit.

D. O. M. S. Dein Manibus

Ill^mi et invicta virtute memorabilis D. Francisci Verdugo propriis meritis gradatim omnibus militiæ honoribus inaugurati, Harlemensibus apud Batavos Præfecti regiæ

Colonellus Verdugo Luxemburgi moritur ibique sepultus

maritimæ classis, post captum Bossuti Comitem Archithalassi, totius exercitus catholici Castrorum Magistri. Et Farnesio Parmæ Principe Galliis suppetiatum eunte cum vicario imperio generalis Præpositi, provinciarum denique Frisiæ Transissulanæ, dominationum Drenti, Twenti, et Lingen supremi Gubernatoris volente sic et favente Philippo II Hispaniarum rege, cui cum XLIV continuos annos, multis contra perduelles victoriis clarus meruisset ac Romandinos vi gallica pressos gloriosis et perquam arduis eventibus liberasset, tandem palmaris miles post tot exantlatos labores deinceps Regi regum cœlo militaturus, rudeque donandus, et immortali laurea in hac augusta animam corporis sui LXIV annis sociam consignavit anno CIƆIƆLXXXXV, XX Septembris.

Huic amabo, Viator, bene precare

Tanti viri exuvias sibi natalitio jure debitas poposcit Hiberia, Romandini vero suas esse, neque urbis patriæque suæ tutelarem quondam Umbonem cuiquam cedere posse neque debere asseruerunt.

Diremit lis, dum contentionis arbiter Ill^mus Dominus Guilielmus Verdugo Comes S. Rom. Imp. Baro Maschaviæ et Toeppaw, Toparcha in Neprovitz S. Cæs. Regiæque Catholicæ Majest. a supremis belli consiliis, resp. Camerarius ac equest. pedestrisque legion. supremus Præfectus in Belgio, Italia, Bohemia, Hungaria, Germania castrorum Magister, et gravissimarum victoriarum hujus sæculi magnam partem adeptus, rebusque bellicis etiamnum intentus in nomine suarum Majestatum in Palatinatu inferiori generalis gubernator primo otio Romandinis postulatum

et jam possessum pignus addixit. Cantique parentis memoriæ debitum mæsti filii pietas hoc marmore persolvit anno MDCXXVIII.

Fridericus Boromæus Cardinalis, archiepiscopus Mediolanensis consecratus a Clemente VIII in ecclesia S. Mariæ in thermis Diocletianis apud Cartusianos 1595.

Rex Franciæ mense Novembri Feram obsidere cœpit.

9a librantia 945 florenorum. Ultima Novembris expedita fuit nona librantia super D. Jeronymum Pagadorem generalem, ubi includebantur 75 personæ, quæ obtulerunt 1000 florenos, quam summam recepi, inquit P. de Leon diversis vicibus Antuerpiæ, et exposui in recuperatione 25 florenos. Et est notandum, quod in ista librantia annotantur 32 scuta cuidam vexilifero Hieronymo Couar, ex quibus viginti pertinent tantum ad fabricam, nam duodecim acceperat mutuo a quodam amico nostro, et illi restitui id est 30 florenos quibus defalcatis cum 25 in expeditionibus remanserunt pro fabrica 945 floreni.

Hoc anno receptus fuit Lovanii apud nostros D. Mechior Caroli Lewardiensis filius Consiliarii Mechliniensis qui etiam patebat locum cum filio in Cartusia Lovaniensi, sed quia jam affecta erat ætate tulit repulsam, quare Mechliniæ apud Minoritas benigne et honorifice receptus fuit qui cum supplicatione ~~cum~~ in propriis ædibus juxta palatium archiepiscopi eum requisierunt, verum ipso anno probationis vita defunctus est.

Obitus D. Joannis de Montmorency Dominus de Hellemes. D. Joannes a Montmorency Dominus de Hellemes quondam gubernator Steenbergensis et Capitaneus in obsidione Antverpiensi sub Duce Parmensi devotione tactus cingulum et balteum deposuit atque in Cartusiam Valencenarum se recepit anno 1592. Ibi anno sequenti ædificavit cellam littera B notatam atque dotavit, habitumque sumpsisset nisi belli laboribus fractus et podagra vexatus impar fuisset

Ordinis oneribus, quare R. Patri et ipsi consultum magis fuit ut ibidem viveret sacerdos et prœbendarius quam habitum monachalem assumeret, cellamque inhabitavit duos circiter annos. Sed cum ejus nepotes de Montmorency ex quibus duo facti sunt Jesuitæ, tertius Principis de Rubecque titulo est sublimatus ad studia se conferrent, cum eis pariter profectus est aeris mutandi causa, ibi vivendi finem fecit 12 Octobris anno 1595 velut persona Ordinis, nam peccata sua confessus est Priori Cartusianorum D. Guilielmo Beyeren, sepultus in habitu nostro juxta lectorium Evangelii in choro Cartusiæ Lovaniensis cui legavit semel 400 florenos, Nullum hucusque habuit monumentum. Sed quod ei posuerunt Cartusiani Valencennenses in cella quam ædificavit ædificio. Nobilissimo ac pietate præstantissimo D. D. Joanni a Montmorency sacerdoti, hujus domus præbendario et benefactori Carmen hoc fratres ejusdem domus Epitaphii et memoriæ ergo posuerunt

Stirpe Ducum genitus, proavum quoque nomine clarus
    Regis ad imperium, Martia castra sequor.
Hostiles inter gladios securus et hastas
    Prælia pro sacra relligione gero
Ast ubi marcescunt languenti in corpore vires
    Sera fit ad belli fortia facta manus. (Sequuntur 12 disticha)

Jam quater Octobri ternos confecerat axes
    Stelligeri Phœbus luce nitente poli
Imminet ecce meis mors faucibus atra sagittis
    Confodiens podagra languida membra suis
QVID generIs spLendor, qVID opVM, qVID fLorIda seCLI
    gLorIa? qVID beLLI CLara tropHæa IVVant
Marcida jam tenues vanescunt cuncta per auras
    Inclyta sed virtus præmia digna feret.

Albertus Cardinalis in Belgium venit.

Albertus Cardinalis Austriacus princeps domi militiæque clarus sub finem Januarii anni 1596 Lucemburgum venit toto exercitu quem adducebat se moderatis itineribus subsequente, magnoque nobilitatis Belgicæ, cui Ernestus Elector Coloniensis et Fontanus Comes se junxerant applausu excipitur, Philippo Aurangiæ Principe illum ab Hispaniis in has ditiones comitante. Undecima demum Februarii Bruxellas sedem Principum ingreditur, regioque cultu ac frequenti panegyri salutatur:

Vndenos febrVo DVM sol ConCLVderet ortVs
BrVXeLLæ ALbertVs regIa teCta tenet.

Hora antequam Lucemburgum Cardinalis appulisset Dux Pastranus cum diu afflicta fuisset valetudine, quem et in lectica jacentem ad prædictam urbem deduci vidisse me recordor, placida morte quievit, filio Bruxellis relicto decennali.

Christophori Mondragonii obitus.

Mortuus præterea fuerat 4 Januarii Christophorus Mondragonius arcis Antuerpiensis præfectus, multis tropæis clarus, utpote qui ab Albani Ducis adventu expeditionibus omnibus majoris momenti interfuerat, ac regi præclaram operam cum insigni gloria navarat, produxerat ætatem ad annos 89 sine labe nominis (et quod mirum dictu est usque ad illum annum arma tractans) justitiæ ac pietatis cultor summus. Conditus est in arcis ejusdem sacello, quod suis opibus etiam magnifice ditavit deditque in sacello nostro anteriori fenestram.

Hos autem suos duces Verdugo et Mondragonium, quibus vicariam navaverat operam pater meus Mathæus de Wal mense Augusto subsecutus est tunc temporis gubernator Arluniensis et Chavanciensis consiliarius status Lucemburg.

Memoriæ ergo et honoris erga parentem alias de patria bene meritum appono Epitaphium: Cy gist tres noble et tres honoré Messire Mathieu de Wal Sr de Viller le rond, Landrezejecourt, Wibrouck, S. Pancrey Conseillère

du roy, gouverneur d'Arlon, capitaine et Prevost de Luxembourg et de Chavancy, chef et capitaine du chasteau de Gand, qui de son jeune âge se trouva à cette grande bataille de la Lepante, et d'aultres, ayent eu plusieurs belles charges au service de Sa Majesté, auquel il achera ses jours le 22 d'Aoust 1596. Priez pour son âme. Dictum ipsius: Dur à passer.

In Ordine nostro obiit 19 Januarii D. Archangelus..... professus et antiquior domus Mediolani alias Prior Domorum Montis brachii, Casularum, bis Mediolani, ter Mantuæ, Genuæ, Astensis et Montis S. Petri ac Convisitator provinciæ Lombardiæ propinquioris qui ultra 63 annos laudabiliter vixit in Ordine.

D. Stephanus Salazar scriptor celeberrimus nostri Ordinis in Hispania moritur.

Item 28 Januarii ejusdem anni 1596 vita defunctus est D. Stephanus Salazar professus domorum Portæ cæli et Xeritii, olim Prior Xeritii, Portæ cæli et Aniago. Vir fuit insigniter doctus, utpote tam hebraicæ, quam græcæ ac latinæ linguæ peritissimus et S. theologiæ Doctor. Qui et anno Domini 1584 in Majori Cartusia sedente Capitulo generali eruditam non minus quam piam ad Patres conscriptos orationem habuit impressam nimirum Lugduni Galliarum apud Theobaldum Ancelinum. Qui et genealogiam Jesu Christi Redemptoris nostri secundum Matthæum accuratissime explicavit, cui adjunctæ sunt morales quædam synopses in usum concionatorum. Accessit etiam Commentariolus in caput Matthæi 2 de Magorum adventu Lugduni apud Carolum Pesnot anno 1584 in forma 8. Scripsit etiam in Pentateuchum Moysis nec non et 20 Commentationes sive ut vocant Discursus idiomate hispanico admodum eruditos, quibus impia Novatorum commenta insigniter perstringit licet eos haudquaquam hæreticos nuncupet. Qui quidem Granatæ apud Hugonem a Mena et Lugduni apud Carolum Pesnotum prodierunt. Quin et Possevinus autor est eum occiden-

T. III Apparatus sacri.

talibus quoque Indis concionatum fuisse.

Circa hunc annum pariter obiit Venerabilis Soror Ludovica Veldie olim Priorissa Carmelitissarum Brugis quæ 70 annis exemplariter vixit in Ordine prædicto et anno 1586 Moniales nostras Cartusianas exules perbenigne hospitio excepit, habens ea de causa Missam de SS. Trinitate in provincia Teuthonica.

Paucis diebus post adventum Alberti Cardinalis 18 Februarii Mathias Hovius consecratus III Archiepiscopus Mechliniensis in loco residentiæ suæ.

Albertus cum frustra pacem fœderatis obtulisset, militem conscribit non alio classico quam advecti æris quod belli nervus, pulsato, quatuor namque auri milliones ex Hispaniis detulisse fama erat, quibus omnes nationes promiscue inhiantes nomen militiæ dabant; ita ut brevi ingentes copiæ in Austriacis castris conspicerentur, cum quibus Caletum, Ardeam, Hulstum multo cum hostium sanguine expugnavit.

Caletum, inquam, maritimum Galliæ oppidum, quod Eduardus Anglorum rex undecim mensium spatio (anno 1347) vix expugnavit, quod Philippus Bonus Burgundiæ Brabantiæ Dux potentissimus cum quadraginta millium exercitu (anno 1436) nec expugnavit, aggressus cum modicis copiis in paucis diebus mense Martio clausit, oppugnavit et cepit. Unde chronicon:

VIrtVte AVstrIaCI LVget prostrata CaLetes
LaVs sVperIs regI LaVrea paLMa DVCI.

De ære advecto et in milites distributo fidem faciunt tres sequentes librantiæ unius mensis spatio expeditæ.

10a librantia 793 florenorum. Itaque 24 mensis Martii anni 1596 expedita fuit librantia 1000 florenorum ubi includebantur 82 personæ

super D. Hieronymum Pagadorem generalem, sed est notandum quod in ista summa sunt inclusa 24 scuta sub nomine Jacobi Bijns, quæ non pertinent ad fabricam, sed ad Commissarium qui expedivit librantiam, et etiam sunt inclusa 30 scuta quæ pertinebant ad Franciscum Cantoral cognatum meum defunctum. Ac item sunt annotata 24 scuta, quæ pertinebant ad Commissarium Petrum de Basaneta, et ideo non sunt de fabrica. Unde defalcatis omnibus istis 78 scutis suis Dominis restitutis quæ faciunt 195 florenos, et etiam defalcatis 12 florenis quos exposui in recuperatione eundo Antuerpiam, remanserunt pro fabrica 793 floreni.

11a librantia 960 florenorum. Item 25 ejusdem mensis et anni 96 expedita fuit altera librantia 1000 florenorum super eundem Pagadorem generalem, ubi includebantur 38 personæ, quæ obtulerunt prædictam summam, sed in recuperatione istius librantiæ multum laboravi, quia minister Pagadoris, qui solvere tenebatur, erat in confinibus Franciæ, et fuit necessarium mittere bis nuntium proprium cum litteris commendatitiis, quatenus reportaret ex pecuniis sibi commissis dictos 1000 florenos, et tandem cum magna difficultate recuperavi dimidiam partem semel, et iterum alteram partem, unde exposui mittendo bis famulum in Franciam, et eundo Antuerpiam, expectandoque ibidem quasi per quindenam expeditionem 40 florenos. Quibus defalcatis remanserunt pro fabrica 960 floreni.

12a librantia 970 florenorum. Item 26 die mensis Martii ejusdem anni 96 expedita fuit altera librantia 1000 florenorum ubi includebantur 82 personæ quæ obtulerunt prædictam summam, quam recepi hic Bruxellis, sed dedi cuidam ministro Pagadoris, qui portaverat ex confinibus Franciæ dictas pecunias pro suis expensis et laboribus, quia

ipse collegerat hanc eleemosynam 30 florenos, quibus defalcatis remanserunt pro fabrica 970 floreni.

Victor exercitus (capto Caleto) præter ingentem prædam belli jure partam, stipendium ab Alberto in aliquot menses accepit, quod animorum alacritatem mirum in modum auxit.

13 Maii celebratum est Capitulum generale.

Obierunt 37 monachi, 11 Conversi, 5 Moniales, 11 Donati: 64 personæ.

D. Christianus Nouts Prior hujus domus absolvitur et instituitur D. Petrus de Leon.

Per hanc chartam domus nostra novum adepta est Priorem D. Petrum de Leon hic morantem et Procuratorem negotiorum Ordinis in aula regia. Dominus autem Christianus Nouts a Prioratu hujus domus quam 31 annis rexerat, ac ab officio Visitatoris hujus provinciæ, cui etiam præfuerat viginti et amplius annis absolvitur, et instituitur Prior domus Lyræ suæ professionis. Prior autem Antonius a fine remansit Procurator ibidem

Frequentes mutationes Priorum hujus domus tempore Alberti Archiducis.

Animadverto ab hoc anno 1596, qui fuit primus adventus et regiminis Alberti Archiducis usque ad annum 1621 quo obiit domum hanc frequentissime mutasse Priores, et isto parvo annorum plures quam retro lapso tempore a condito monasterio habuisse et jam resumpsisse stabilitatem pristinam prædicto Principe defuncto, (qui tamen causam non dedit, aut se immiscuit) modernus enim Prior D. Bruno nobis anno 1621 datus perseverat integra autoritate in officio Prioratus jam annos 10 diutius quam aliquis prædictorum sub Alberto Pio.

Unde miror quid fatale huic domui acciderit, diceret aliquis propter peccata populi plures Principes ejus, unde alii qui ausi sunt nostram id est Religiosorum culpare inquietudinem, scio pariter nonnullos quorumdam præcipuorum calumniatos fuisse ambitionem, verum pru-

dentiores et magis timorati agnoscunt et prædicant peculiarem Ordinis sollicitudinem erga hanc domum in regia urbe sitam et peculiaris Domini præsentiâ decoratam. Semper enim a Capitulo generali (cui Spiritus Sanctus semper assistere pie creditur) Priores accepimus et fere optimos, alias domos suis propriis prælatis viduante, ut huic provideret et statutum fuisse aliqui asserere voluerunt nos alia via Priores non habituros, diverso prorsus modo et privilegio quam Parisienses qui nisi ex gremio suo Priores vel etiam personas suscipiunt

D. Petrus de Leon promotus ad officium Prioratus, nova hac dignitate quasi calcari incitatus hoc anno multum promovit ecclesiæ ædificationem ex eleemosynis Hispanorum quibus stipendia solvebantur ex allato thesauro ex Hispaniis per Albertum, qui et optimis insuper spoliis ditabantur ex devictis civitatibus supra memoratis, insuper creditam sibi domum P. de Leon non modica suppellectile instruxit.

Absolvamus cartam, in cujus fine sic habetur: Priorissæ domus Monialium Brugis non fit misericordia.

Domus provinciæ contribuere habent pro domo Monialium Brugis tanquam membro suæ provinciæ.

Hortamur Priores provinciæ hujus ut aliquid suis necessitatibus subtrahant et istis bonis virginibus in extrema penuria constitutis (sicut omnibus notum est) adjuvare dignentur mercedem a Domino Deo qui omnibus dat affluenter percepturi, quia cum domus ista sit membrum provinciæ Teuthonicæ justum judicamus ut uno membro dolente reliqua compatiantur. Ordinamus igitur et præcipimus ut domus subscriptæ persolvant taxam pro auxilio dictarum virginum, prout sequitur dimidietatem statim recepta carta, et alteram dimidietatem ad festum Omnium Sanctorum proxime futurum

Prior Capellæ solvet 24 florenos;

Prior Brugis .... 18 florenos;
Prior Lyræ et Hollandiæ .... 36 florenos;
Prior Gandavi .... 36 florenos;
Prior Leodii .... 50 florenos;
Prior Distensis .... 40 florenos;
Rector Trajecti .... 24 florenos;
Prior Bruxellæ .... 36 florenos;
Prior Sophiæ .... 30 florenos.

Domus Lovaniensis et domus Sylvæ S. Martini cum domo Anglorum sunt exceptæ. Receptorem hujus taxæ constituimus Priorem domus Leodii (D. Havensium) Visitatorem provinciæ Teuthoniæ.

Dictæ Moniales regularem observantiam recepisse et servare testantur et interim penuria premi, pro quibus eleemosynæ ab Ordine petuntur.

Insuper penultima ordinatione universali Ordini recommendantur his verbis: Cum Moniales domus Brugensis receperint et servent realiter regularem observantiam sub spe quod juxta promissum eis factum per cartam Capituli anni 1590 esset a nostro Ordine sufficienter sustendendæ et nunc tanta penuria premantur ut nisi eis prompte succurratur dictam observantiam diutius servare non valeant plurimum hortamur et obsecramus in Domino singulos Visitatores ut aliquam a domibus suarum provinciarum ditioribus eleemosynam requirant et recipiant eamque ad R. Patrem Cartusiæ dirigant, qui fideliter dictis Monialibus illam subministrabit.

Monita et Ordinationes

Præteritorum annorum ordinationes ad trutinam revocantur.

Quia necdum plane satisfactum est ordinationi anno præterito factæ (quæ incipit Ut quæ de cetero fiant per Capitulum ordinationes). Ideo eamdem rursus repetentes monemus ut si qui voluerint quasdam animadversiones super præteritis ordinationibus Capituli mittere.... sic mature ante Capitulum mittant ad R. Patrem Cartusiæ ut eas diligentius considerare et Capitulo

sequenti breviter proponere valeat, quatenus super his deliberare possit.

Declarationem quæ incipit Insuper declaramus, confirmamus.

Parvæ domus quæ intelligendæ sint.

Confirmamus etiam appendicem adjunctam anno præterito ordinationi de Novitiis in parvis domibus non recipiendis, declarantes per parvas domos intelligendas in quibus pauciores quam octo monachi actu resident, qui divinum officium conventualiter non persolvunt.

Ordinationem de fugitivis post 4 fugam cum sua moderatione confirmamus addentes sufficere testimonium Prioris et Vicarii et alterius Visitatorum provinciæ ad educendum aliquem ex carcere per Capitulum aut R. Patrem.

Calamitosum tempus hoc.

Ordinationem de certo numero monachorum singulis domibus assignando suspendimus postea quod hoc calamitoso tempore id commode fieri non possit.

Ordinationem vero de fardellis quæ incipit Ut sopiantur innumeri, confirmamus declarantes eam intelligi de omnibus monachis non inutilibus qui mittuntur ad aliquam domum in ejus subsidium vel pro divino officio celebrando vel pro aliquo officio Ordinis administrando. Et ceteræ confirmationes.

Præcipuum munus Prioris, (2 Part. Stat. c. 3, n. 1.) de quo admoniti fuerunt per Clementem VIII Superiores Ordinis.

Cum ex Statutis nostris præcipuum munus Prioris sit seipsum præbere subditis vivum exemplum in divino officio et ceteris Religionis nostræ exercitiis declaramus juxta mentem Summi Pontificis nobis per litteras speciales significatam de eis qui non solent vel non possunt vivere juxta regularem observantiam præsertim in victu et vestitu communi et uniformi, ac in conveniendo in choro cum aliis ad agenda divina officia non posse eligi vel promoveri in Superiores monasteriorum. Et si qui tales jam sunt promoti, debere absolvi, nisi suis subditis exemplum in prædictorum observantia dare velint et possint. Et volumus et præcipi-

mus ut omnes Ordinis nostri Superiores nisi legitime et actualiter fuerint impediti conveniant cum aliis in choro pro divinis officiis.

Uniformitas in victu et vestitu, etc., in Ordine servanda. (2 Part. Stat. c.12, n.1.)

Insuper cum omnes Cartusiani eamdem professionem eademque vota emittant, Ordinamus juxta Summi Pontificis rescriptum ut ab omnibus uniformitas servetur tam in vestitu quam in victu quam in utensilibus cellæ, ac propterea mandamus Visitatoribus provinciarum ut infra semestre constituant ac declarent quæ sit in prædictis uniformitas et quantitas ac qualitas servanda, eamdem R. Patri mittant tam tempestive ut ante Capitulum sequens eam considerare et examinare possit per idem Capitulum approbandam vel reformandam.

Extat Bulla Clementis de munerum largitione.

Ex ejusdem Summi Pontificis mandato ordinamus ut inviolabiliter ab omnibus personis nostri Ordinis servetur ejus constitutio facta circa munerum largitionem, et modum ac formam servandi hospitalitatem, ita ut cum caritate frugalitas religiosa relucent.

Officiales vocem habent in tractatibus.

Cum quilibet habilitatus ad officia censeatur etiam quoque consequenter habilitatus ad vocem, ad tollendam inutiles quorumdam disceptationes declaramus omnes officiales legitime institutos in qualibet domo vocem habere in tractatibus quamvis non sint ipsius domus professi.

Contributio pro reparatione Cartusiæ Majoris exigitur.

Et si Cartusia mater hoc anno pro sui restauratione aliquas pecunias a domibus Ordinis receperit, quia tamen exceptis tribus Italiæ provinciis reliquæ aut nihil aut certe modicum eidem Cartusiæ contulerint, et receptæ pecuniæ non sufficiunt ad solvenda debita quæ pro reparationibus jam factis ipsa mater Cartusia contraxit, et tamen plurima adhuc restant reparanda, quæ sine aliarum domorum contributione

Quanta sit obligatio domorum Ordinis erga Cartusiam.

non possunt refici. Ideo cum non sola pietas sed etiam justitiæ æquitas exigat ut filiæ matri egenti subveniant et ceteræ domus Ordinis contribuant in reparatione Cartusiæ Majoris, quæ ceterarum domorum est mater, caput et origo, in qua etiam singulis annis generale Capitulum tenetur, et ad quam supra annum ab omnibus domibus recursum pro negotiis habetur. Quod Summus Pontifex se approbare et gratum habere significavit. Ordinamus ut Visitatores singularum provinciarum taxas pro reparatione ejusdem Cartusiæ per nos ante nostrum discessum a Cartusiâ singulis provinciis assignandas per domos earumdem suarum provinciarum dividant sicut solet taxa Capituli generalis dividi et ab eis illas repetant atque receptas statim ad Cartusiam mittant. Priores vero vel officiales qui taxam domui suæ assignatam solvere Visitatori recusaverint aut ultra tres menses post ordinationis notitiam habitam mittere distulerint ipso facto .... ab officiis et domorum exercitio suspendantur.

Taxa provinciæ in quinquennium et amplius.

Taxa hujus provinciæ per Diffinitores Capituli assignata pro reparatione Cartusiæ est 46 scutorum singulis annis solvendorum usque quinquennium inclusive

Fr. Petrus Serval, Scriba.

Albertus Ardeam oppidum Franciæ situ, opere militarique præsidio munitissimum ad deditionem compulit. Unde Chronicon:

AVspICIIs DVCIs AVstrIaCI doMIta Ardea sVppLeX
TradIdIt hesperIo CoLLa terenda JVgo.

Rmus D. Joannes Leslæus episcopus Rosensis Bruxellis moritur.

Rmus in Christo Pater ac Illustris D.D. Joannes Leslæus episcopus Rosensis (alii scribunt Roffensem et puto male) vitæ periodum absolvit Bruxellæ pridie Calendas Junii. Qui et in charta sequentis Capituli recommendatus invenitur, qua vero de causa pos-

sumus ex vita ipsius quam describit frater Balduinus Junius in Chronico mor. colligere. Natione Scotus erat ex nobili et antiqua Comitum et Baronum Leslæorum familia ortus. Junior Academias Franciæ Parisiensem, Pictaviensem frequentavit. Inde in Scotiam revocatus per Mariam Lotharingam reginam viduam Scotiæ ad dignitates promotus fuit; sed ipsa defuncta, et item filia ejus Maria regina carceri contra jus gentium ab Angliæ regina tradita, ipse quoque Londini in carcere detentus fuit donec intercessione regis Franciæ inde eductus et Romæ aliquandiu moratus, et deinde in Franciam reversus anno 1579 dum frustra expectat occasionem in patriam revertendi Rothomagensis ecclesiæ et archiepiscopatus suffraganeus et Vicarius generalis per Ill^mum^ quemdam Principem inclytæ memoriæ Carolum Borbonium cardinalem et archiepiscopum Rothomagensem (fundatorem Cartusiæ Gallionis) postea regem christianissimum designatum, electus et constitutus (1580) curam et administrationem et regimen cleri et populi regens non solum Pontificalia munia exercendo, verum etiam totam diœcesim singulis annis perlustrando, monasteria quoque Religiosos et Moniales et totum clerum visitando, corrigendo, et in officio continendo 14 continuis annis summa cum diligentia, judicio et discretione consumpsit, etiam post obitum dicti Cardinalis (1590) quo in officio subeundo per hæreticos interceptus tria millia aureorum pro sua redemptione persolvere coactus est, ne in potestatem Elizabethæ Angliæ traderetur. Quo quidem tempore civitate Rothomagensi hostibus cincta, et obsessa, idem Rosensis consilio, experientia et facultatibus gubernatori, civibus et militum ducibus astitit, et illos pro posse juvit (1591). Clerum interea ad sacrificia quotidie pie et devote offerenda, et populum

Fuit suffraganeus Ill^mi^ Cardinalis Caroli Borbonii fundatoris Cartusiæ Gallionis.

ad preces tam publicas quam privatas, nocte dieque sæpissime suo etiam exemplo et præsentia instantissime hortabatur, et incitabat pro conservatione religionis catholicæ et pro liberatione civitatis obsessæ, qua soluta pro meritis episcopus Constantiensis (cujus erat tunc Generalis noster Michel) constituitur in eadem Normaniæ provincia, sed eo non pervenit. Providens tandem seditiones in civitatibus Parisiensi et Rothomagensi, aliisque plerisque oppidis munitis excitari, et cum gubernatoribus tractari, pro illis dedendis in manus Navarræi licet excommunicati declarati et relapsi necdum autoritate Sedis Apostolicæ a censuris absoluti, primum secretis colloquiis deinde publice cum gubernatore civitatis Rothomagensis Domino de Villars et ejus consiliariis instanter egit ut illorum animos ab hac deditione averteret. Cumque non proficeret omnibus palam denunciavit se nolle neque posse diutius apud illos tuta conscientia residere, et minus solitum exercere. Itaque omnibus facultatibus, officiis et beneficiis et suppellectili relictis mense Martio in Belgium ad Archiducem Ernestum profectus est.

Vindicta in eos qui receperunt Regem Navarræum excommunicatum.

Dominus autem Villarius qui Rothomagum anno 1592 magna cum laude Confœderatis servarat, quod tamen ut diximus postea pro innata Gallorum levitate Navarræo prodidit præterito anno 1594 dum Dorlantianis opem ferre conatur 23 Julii capitur, et mox ab Hispanis supervenientibus confoditur, cecidit et Senechevalius Villarianæ perfidiæ levitatisque socius, ut pote qui a duobus annis deserto Duce Aumalis Ambianis autor fuerat, ut Navarræum in urbem reciperent. Hæc postrema ex Gallo-Belgico quia quamvis Navarræus ad fidem catholicam inclinaretur tamen servanda erat adhuc autoritas apostolica, Deus qui in sui dispositione non fallitur omnia adduxit in bonum finem, et reddidit illis secundum

fructum adinventionum suarum.

13ª librantia 845 florenorum. Item 15 Junii ejusdem anni 96 expedita fuit altera librantia 1000 florenorum, ubi recludebantur 54 personæ; sed est notandum, quod Christophorus Ras officialis Computatoris, qui expedivit istam librantiam assignavit in ea 50 scuta pro quodam sororio suo defuncto, quæ non pertinebant ad fabricam, et ideo restitui illi, quando recuperavi prædictam summam, etiam inde solvi Ludovico de Madda altero officiali Computatoris 30 florenos, quos quidam ex assignatis in prædicta librantia illi debebat, et ea conditione ibidem assignaverat, ut illi restituerem, unde defalcatis supradictis 50 scutis, quæ faciunt 125 florenos, et his 30 florenis, remanserunt pro fabrica 845 floreni.

14ª librantia 935 florenorum. Item eodem die et anno expedita fuit altera librantia 1000 florenorum ubi includebantur 51 personæ, quæ obtulerunt prædictam summam, sed est notandum quod idem Christophorus Ras, qui expediebat librantias nostras inclusit in prædicta librantia 16 scuta pro quodam amico suo, quæ non pertinebant ad fabricam, et etiam sunt ibidem inclusa 10 scuta quæ pertinebant ad Stephanum de Salcedo officialem Domini Pagadoris, quæ simul computata faciunt 65 florenos, quibus defalcatis remanent pro fabrica 935 floreni.

Cum istis duabus librantiis fuit necessarium ire Caletum ad Ser^mum Cardinalem ut subscriberentur a Sua Celsitudine et adduxi mecum Procuratorem conventus Patrum Anglorum, multumque ibidem et in itinere exposui ut alibi sic refert.

Decreveramus curru illud iter agere, propterea emi alterum equum, qui constitit 120 florenis, iste equus infirmabatur prope Ardres, et ideo vendidi illum, et pro illo emi mulum album, qui assignatus est inter expensas fabricæ, pro reparatione currus exposui 5 florenos. Tunc accepi Maximilianum famulum nos-

trum pro auriga, et quia non fuit consultum ducere currum ivimus equestres; emeram tamen præparamenta et collaria pro equis ad trahendum currum pro quibus exposui 20 florenos cum dimidio.

Quanto honore D. Petrus de Leon exceptus a Prioribus Gallo-Belgicis.

Exposui eundo et redeundo in itinere Caletano ultra 150 florenos, quia erat mecum Procurator Patrum Anglorum, et unus famulus equester, et duo pedestres, comittabanturque me de domo in domum, Priores et Procuratores domorum Angiæ, Tornacensis, Gosnay, et Vicarius Monialium atque Prior S. Audomari ivit mecum Caletum cum laico suo, quibus omnibus in itinere ego debui facere expensas propter honestatem, eramque tunc liberalior quia liberaliter recipiebam pecunias a ministris regis unde meipsum et personas Ordinis honeste poteram tractare.

15a librantia 872 florenorum 10 stuferorum

Notandum quod sexta decima (quæ præsens est secundum nostrum computum) librantia, quæ expedita fuit sub titulo fabricæ est posita inter particularia recepta Patris de Leon; quia major pars pertinebat ad Ludovicum de Olivera et hæredes cognati ipsius defuncti (hic sepulti) et ad duos Commissarios ibidem assignatos.

Item 15 mensis Julii ejusdem anni 1596 expedita fuit altera librantia 1000 florenorum, ubi includebantur 85 personæ, sed est notandum quod ibidem assignantur 30 scuta cuidam Commissario Francisco Vasques et 13 scuta Francisco Contoral nepoti meo, quæ non pertinent ad fabricam et restitui illis quando recuperavi pecunias hujus librantiæ. Itaque defalcatis 43 scutis quæ faciunt 107 florenos cum dimidio et etiam defalcatis 20 florenis, quos ego exposui in recuperatione eundo bis ad oppidum S. Nicolai in Wasia ubi erat Ill^mus Cardinalis, remanserunt pro fabrica 872 floreni et 10 stuferi.

Albertus enim ex Francia in Flandriam veniens prædicto mense Hulstum non oppidum nec insulam modo, sed propugnaculis variis magnisque id est vera æstimatione totidem oppidis insessam invasit, pulsisque Batavis ac Mattiacis mense Augusto occupavit.

AlbertVs sVperat CVstodIt BIChIVs HVLstVM
FLandrIa seCVrIs oCIa rebVs agat.

V. P. D. Christianus Noutz nuper a Prioratu hujus domus absolutus statum domus in scriptis redegit atque reddidit successori suo V. P. D. Petro de Leon in præsentia V. P. Visitatoris et conventualium omnium dictæ domus die 2 Augusti 1596.

Antiquum hospitium quanti venditum.

Cum antiquo hospitio nostro non indigeremus amplius de consensu R. Patris vendidimus illud pro 3.500 florenis sub conditione quod 100 floreni ex dicta summa applicari deberent ad ornatum sacelli B. Mariæ de gratia, et 1.600 floreni pro annuo reditu 100 florenorum super dicta domo remanerent qui poterit redimi denario decimo sexto. Ergo recepimus adhuc in pecuniis duabus vicibus, et centum recepti sunt pro sacello prædicto .... 1800 florenos.

Summa alienationum 6.293 florenorum 7 stuferorum.

Summa totalis omnium venditionum alienationum et permutationum ascendit ad summam 6.293 florenorum 7 stuferorum.

Joannes de Mey alias Ghys singularis benefactor tempore D. Christiani.

Domus hæc debuit annuum redditum 18 florenorum cuidam honesto viro Joanni de Mey alias Ghys (piæ memoriæ) qui circa finem vitæ suæ memor caritatis ipsi a domo et monasterio exhibitæ, ad se V. P. Priorem D. Christianum vocavit in lecto mortis decumbens, et dictum annuum redditum 18 florenorum remisit, qui redimibilis erat denario 18. Sic capitalis summa valet 324 florenorum.

Status domus redactus in scriptis a D. Christiano post suam absolutionem.

Acquisitorum summam numero 6.507 florenorum comprehensa prædicta donatione, nam fundus hujus domus constitit 5.300 florenis et amplius.

Secundum hanc computationem plura acquisivisset quam alienasset D. Christianus.

Summa summarum omnium debitorum tam antiquorum quam novorum hoc contractorum tempore exilii quam

post reductionem civitatis ad obedientiam regis Hispaniarum videlicet ab anno 1585 usque ad annum 1596; 2.590 floreni 3 stuferi.

Summa debitorum quæ debentur nobis: 6.425 floreni 9 stuferi

Unde si detrahatur summa eorum quæ domus aliis debet, videlicet 2.590 floreni 3 stuferi, manent domui recipienda ultra ea quæ debet 3.835 floreni 5 stuferi.

Subsignaverunt

Ita est. Fr. Arnoldus Havens Prior Leodii (et Visitator provinciæ).

Ita se res habet. D. P. de Leon (recenter institutus Prior hujus domus).

Officiales hujus domus. Fr. Christianus Noutz nuper Prior hujus domus nunc S. Catharinæ in Lyra.

Fr. Philibertus Cooman, Vicarius hujus domus.

Fr. Petrus (Bets), senior domus.

Fr. Franciscus (Caveener) sacrista des. (quæ ultima syllaba designat destinatus.

Ibi fuerunt officiales hujus domus prout synochrapha ipsorum testantur ex quibus ipsos descripsi. Non tamen Elenchum officialium mutavi, eo quod nesciam quo anno D. Philibertus fuerit institutus Vicarius, et post paucas septimanas invenio eum functum officio Procuratoris.

20 enim Septembris elocatus est hortus cum domo a Beginagio nuper emptus Joanni Vander Belen Broickois, in cujus elocationis littera conventuales recensentur:

Fr. Petrus de Leon, Prior.

Fr. Philibertus Cooman, Fr. Joannes Broeyers, Procuratores.

Fr. Franciscus de Cavenere, Vicarius, Fr. Petrus, senior.

Fr. Judocus Abs, sacrista, cum fratre Wilhelmo Adriani Bronwershaniero (professo Majoris Cartusiæ) repræsentantes integrum conventum.

Dictus Fr. Guilielmus Adriani erat professus Majoris Cartusiæ et fuerat Procurator bonorum Cartusiæ, habitavitque

aliquandiu in domo Lyrana, hoc tempore huc transmigraverat incœpitque etiam agere Procuratorem, nam vidi manuale ejus sic intitulatum: Recepta Fratris Guilielmi Adriani ex bonis domus Cartusiæ nostræ Dominæ de Gratia jam noviter Brusellæ constructæ, incœpta primo Decembris 1596.

In Septembri ædificatum fuit stabulum equorum ex luto et paleis juxta plateam ubi nunc est cella notata littera Q, quod vidi et destruere juvi.

[Margin: Est nunc littera P, quod notandum in ceteris dum fuerunt depicta hostia litteræ mutatæ.]

Gandenses Cartusiani antiqua domus suæ ædificia aptarunt ad formam oratorii, ac per episcopum curant consecrari; unde Chronographicum

[Margin: 1596, 30 junii.]

IVnIVs Labens ter Deno soLe refVLget
CartVsIæ CœtVs noVa ConseCrat atrIa DIVIs.

[Margin: Gubernator Artesiæ capitur et patria devastatur.]

5 Septembris Marchio Warembonius Artesiæ præfectus ab Gallis Bironio Duce cæsis fusisque copiis non procul S. Pauli Fano (quod direptioni hostium statim patuit) signa generose ut miscet capitur atque Lutetiam abducitur.

Incredibile quantum id temporis calamitatum abs Gallis illatarum Artesia sustinuerit. Pagi, vici, agri, templa turres, arces vastata et incensa; pecora abacta, agricultura deserta, ubique cædes, pestis, fames et ilias malorum.

[Margin: Moniales Ordinis nostri divinitus servantur.]

Dum sic Limitanei Galli hostes infestarent Artesiam, penetrarunt Bethunium usque et in suburbanum ejus (quod propterea hoc anno ut notat Locrius firmis operibus contra hostem munitur) ac inde devolvebantur Gosnayum, ac in domum Monialium Ordinis nostri impetus et insidias suas effuderunt, sed quia assultus parum proderant insidiis rem tentarunt, appensaque ad portam pila tormentaria conati sunt viam vi aperire, sed sicut imprecatur eis psalmus, ita contigit eis:

gladius eorum intravit in corda eorum, et tormentum resiliit in autores suos, unde in effusam fugam conversi, confessi sunt, occultam quamdam virtutem pro foribus, focis et aris pugnare, seque non semel aorasia percussos circuivisse domum, et aditum diu prolixeque quæsivisse, sed nequaquam reperire potuisse, im-per illis obsistente præside loci virtute. Quin etiam viderunt vigiles aliquot Religiosæ velut sepimentum et antemurale quoddam domui circumfusum quo destinerentur hostes earum.

Prior domus Lovaniensis absolvitur.

Hoc anno D. Guilielmus Beyeren professus et prior domus Lovaniensis tactus apoplexia absolvitur, mittiturque Leodium ad recuperandam valetudinem et in locum ejus electus fuit a Conventualibus D. Arnoldus Havens professus Domus et Prior Leodiensis nec non Visitator provinciæ.

Dominus autem Philippus Van Belle professus et Procurator Lovanii ordinatur in Rectorem domus Leodiensis, et sequenti Capitulo confirmatur in Priorem qui diu non permansit in ista dignitate.

Cardinalis Cajetanus protector noster celebrem obit legationem in Poloniam.

In Poloniam celebrem missurus legationem Pontifex Cajetanum Cardinalem (protectorem Ordinis nostri) eo munere dignissimum decernit, qui centum nobilibus comitatus iter ingressus est menstruo in opus familiæ 1500 ducatorum assignato.

Scipio du Plaix in Vita Henrici IV.

Henricus IV Franciæ rex adhuc hæreticus cum Hollandis hæreticis societatem inchoaverat et eorum auxilia ter mille peditum et quadraginta quinque navium per vice-Comitem de Turenne hæreticæ factionis in Francia ductorem, impetraverat. Hinc jam catholicus et fidelis hominibus gratus esse maluit quam Deo, qui eum quasi manu ducens in throno collocaverat. Nam hoc anno 1596, 31 octobris, cum ordinibus confederatarum provinciarum Duce illo de Bouillon hæreticorum antesignano,

qui ante dictus est Vice-Comes de Turenne.

mediatore fœdus percussit, quo quater mille pedites et mille equites se Ordinibus subsidio missurum pactus est. Hæc est origo fœderum Francicorum cum hæreticis Batavis, quæ cum hæresis in hæretico cum hæreticis auspicata sit, nihil novum si in religionis perniciem sub catholico patre et filio continuata erant.

Origo fœdorum Francicorum cum hæreticis Batavis.

Acies regiorum cæditur.

Anni 1597 infelix habuimus initium, nam Comes Mauritius prope Turnhoutum in Campinia acies regiorum fudit cæso etiam Comite Verrasio qui eas ducebat, a quibus ducenta vexilla militaria sustulit, et duodequadringenta ac milites circiter bis mille intercepit. Filius dicti Comitis Baro de Balençon nunc gubernator Bredæ existit.

Ambianum dolo a nostris capitur.

Felicior nobis fuit fortuna adversus Francos, nam paulo post, 11 Martii, Ambianum Picardiæ metropolis stratagemate militari a nostris intercipitur quod post gravem 5 mensium obsidionem Henricus IV Galliæ rex Septembris 25 demum recepit.

Atrebatum a Gallis frustra tentatum.

Martii 27 Ambiano recens a nostris occupato Galli talionis avidissimi, oppidum Atrebatense veteremque civitatem nocturno tuborum seu petartiorum duabus portis applicitorum impetu aperire satagunt. Aderat ipse Henricus IV rex victoriam spe devorans. Verum præstanti Illmi herois Caroli de Longueval Busquoii Comitis et civium virtute (ut ad Sandomarum contigerat) viribus animoque fracti, in fines suos inglorii pedem referunt.

4 Maii Capitulum generale nostri Ordinis in Cartusia celebratum. Obierunt 49 monachi; 29 Conversi, 9 Moniales, 11 Donati; 98 personæ.

D. Martinus Moor 2° professus domus Bruxellæ mortuus denuntiatur.

Inter quas recensetur D. Martinus Moor monachus professus domorum Sylvæ S. Martini et Bruxellæ hospes et quondam Vicarius domus S. Salvatoris prope Erfordiam qui ultra 40 annos laudabiliter vixit in Ordine.

D. Antonius Menna in vivis existens in charta inter mortuos recensetur.

In eadem charta habetur quoque D. Antonius Menna ex Capuccino professus domus Rutilæ cum non esset mortuus sed 14 annos aut amplius supervixit. Cum autem non habitaret in domo Ordinis sed apud quemdam Nobilem Lotharingum Dominum de Commercy avunculum Comitis de Fontaine nunc gubernatoris in Daems prope Brugas ex indulgentia R. Patris, voluit forte videre an agnosceretur ab Ordine. Sed Ordo non irridetur: post ejus enim obitum non fuit in charta iterato positus cum jam etiam habuisset suum debitum suffragium. Sunt in eadem patria, qui sibi adhuc viventibus exequias celebrare faciunt.

Ordinatio Provinciæ

D. Philibertus Cooman professus hujus domus et quondam Prior Leodii instituitur Prior Brugis.

Priori domus Brugis (D. Herculi) alibi magis necessario fit misericordia, et præficimus in Priorem dictæ domus D. Philibertum Cooman professum domus Bruxellæ.

Priori domus Lyræ non fit misericordia, et D. Antonius (a fine) ibidem Procurator vadat ad domum Gandavi, et ibi exerceat officium Procuratoris. Ejus loco D. Joannem Cooman (prædicti Philiberti Germanum) Procuratorem Lovanii instituimus Procuratorem domus Lyræ, eique committimus administrationem bonorum domus Hollandiæ, de quibus reddet rationem Visitatori Provinciæ, cujus consilio dictorum bonorum proventus convertantur in solutionem debitorum ejusdem domus, deducta tamen prius pensione trium professorum ejusdem domus Hollandiæ in domo Lyræ commorantium, quam idem Visitator taxabit moderatam, si ex annuis proventibus ejusdem domus Lyræ non possint sustentari, sicut merito deberent, cum sint ei utiles.

Priori domus Sylvæ S. Martini (D. Ægidio Van Haut) alibi

necessario fit misericordia, et D. Nicolaus professus domus Gandavi ibidem hospes eat ad domum suæ professionis. Duo autem monachi, et duo Donati, qui ibi supersunt eant ad domum Lovanii cujus domus Priori administrationem bonorum dictæ domus committimus sicut et omnium domorum destructarum, et habitatore carentium.

Incorporatio domus Sylvæ S. Martini cum domo Lovaniensi non succedit.

Intelligit lector D. Arnoldum Havens Priorem domus Lovaniensis et Visitatorem provinciæ voluisse per hoc decretum Capituli domum Sylvæ S. Martini incorporare domui Lovaniensi verum D. Martinus M. professus Sylvæ S. Martini scripsit ad abbatem Geraldimontensem, (prælatum et deputatum a Statibus Flandriæ) asserens hanc unionem cum domo Lovaniensi quæ est in Brabantia fieri contra privilegia Comitatus Flandriæ. Certe in hoc casu non tantum hoc ei licuisse sed optime fecisse crediderim, cum etiam sequenti anno hoc decretum revocatum fuerit et nunc temporis domus reflorescat et habeat competentem numerum personarum divinum officium persolvendum.

Cartusiani Zeelemenses habitarunt Distemii.

Priori domus Diestensis (D. Joanni Saro qui ab anno 1572 domui præerat) non fit misericordia, quem hortamur ut det operam habere plures monachos, et donec licebit ad monasterium redire curet ampliorem et commodiorem locum ad habitandum invenire, in quo divinum officium decentius peragatur, singulisque monachis suum cubiculum distincte attribuatur, et cetera secundum formam Ordinis melius accommodentur.

Circa annum 1582 exustum fuit monasterium ab Hollandis hæreticis quamvis in territorio Leodiensi situm, quare Cartusiani 20 annos habitaverunt in urbe Distensi.

D. Joannes Barba Prior Gandavi absolvitur.

Priori domus Gandavi (D. Joanni Barba propter senium et articularem morbum quo frequentissime laborat, fit mise-

ricordia, et præficimus in Priorem dictæ domus D. Ægidium propterea a Prioratu domus Sylvæ S. Martini absolutum, et Prior absolutus eligat sibi domum ad formam Statuti; et D. Joannes Nannignius ibidem Vicarius revertatur ad domum Leodiensem suæ professionis, et ibi exerceat officium Vicarii, et D. Joannes ..... ibidem Procurator eat ad domum Monialium Brugis ibidemque exerceat officium Procuratoris.

D. Philippus Van Belle confirmatur Prior domus Leodii sed mox revocatur.

Rectorem domus Leodii super annum a Visitatore institutum præficimus in Priorem (erat is D. Philippus Van Belle, verum eodem anno in festo beatæ Catharinæ ob certas causas revocatur a Visitatoribus, et constituitur in domo Sylvæ S. Martini, et sequenti Capitulo absolvitur a Prioratu Leodiensi). Et D. Guilielmus absolutus Prior Lovanii ibidem maneat hospes donec aliter fuerit a Capitulo vel R. Patre ordinatum, et D. Everardus (nuper ibidem Prior) eat ad domum Ruræmundæ ad Ordinis voluntatem.

D. Petrus de Leon absolvitur a Prioratu domus Bruxellensis, permanens Procurator Generalis et D. Hercules Prior instituitur.

Priori domus Bruxellæ (D. Petro de Leon) fit misericordia tum ad maximam suam instantiam, tum etiam quia in officio Procuratoris Generalis cui illum restituimus, erit utilior ad promovendam ecclesiæ et monasterii fabricam, quam sicut bene cœpit, sic hortamur ut studiose perficiat facturus rem Deo gratam, et Ordini utilem, præficimus autem in Priorem dictæ domus Bruxellæ D. Herculem, propterea a Prioratu domus Monachorum Brugis absolutum. Quem ideo ipsemet D. Petrus de Leon (de quo erant etiam aliquæ querelæ) R. Patri et Capitulo commendaverat quia erat domus hujus professus et natione Bruxellensis, quemque ob morum gravitatem, doctrinam et probitatem præ ceteris dicto officio dignum judicabat, dignus quidem

sed non ipsi, nec domui idoneus postea repertus est, unde Lovanium post biennium translatus ibidem plus profuit, nec scivit D. Petrus de Leon quid peteret, nam sibi nimis gravem et acerbum ac perpetuo adversantem pædagogum poposcit. Sed Dei justa sunt judicia.

P. Hercules etiam Convisitatoris officio auctus quasi lumen super candelabrum positum fuit.

Locus Buscoduci ineptus pro Cartusianis.

Priori Domus Sophiæ non fit misericordia, qui curet emere vicinas ædes, ut sui monachi melius solitudinem servent, et excludatur ab eis prospectus hominum secularium maxime mulierum.

Patientia et longanimitas D. Theod. Stumpwickii.

Vicario domus Monialium Brugis non fit misericordia. Et D. Theodoricus (Stumpwickius) ibidem Procurator revertatur ad domum Diestensem suæ professionis ibidemque exerceat officium Vicarii. Habitaverat 12 annis in prædicta Cartusia sed contemptus, nec ad officium Procuratoris usquam adhibitus, cum tamen esset maxime œconomus et idoneus prout restaurando propriam domum postea patuit. Utebantur autem Moniales opera cujusdam viri secularis. Quod sentiens ille continuit se et convertit ad transferendum Statuta in flandricam linguam, et Hymnaria scribenda, quorum duos libros circa annum 1592 conscriptos ipsius dono in choro habemus, et alia quibus nunc utuntur Moniales. Ipsius imo et prædicti P. Herculis exemplo etiam qui maxime idonei sunt ad majora addiscant in silentio præstolari salutare Dei.

Ordinationes

Nova Collectio Statutorum laudatur.

Quoniam experientia docente animadvertimus multiplicationem ordinationum earum maxime quæ a Capitulo emanarunt post Novam Collectionem Statutorum in quibus omnia magis expressa et moderata sunt, venire potius in contemptum quam aliquid conferre ad veram reformationem, ideo omnes

ordinationes post dictam Novam Collectionem factas revocamus, exceptis his, quas ad partem R. Pater singulis provinciis mittet juxta formam in hoc Capitulo præscriptam et conclusam, hortantes et obsecrantes Patres in sequentibus Capitulis præfuturos, ut a multiplicatione ordinationum abstineant, et R. Patri committant, quatenus emergentibus causis quæ aliquid statuendum vel prohibendum suaserint in singulis domibus vel provinciis statuat vel prohibeat, quod judicabit statuendum, transgressoresque curet puniri per Visitatores juxta qualitatem culpæ.

2 Part. Stat. cap. 22 n. 30.

Ordinationem anno superiori factam, quæ incipit Etsi Cartusia mater pro subventione et restauratione Cartusiæ confirmamus et hortamur omnes Patres Ordinis ut voluntarios sese exhibeant ad solvendas suas taxas.

Annonæ caritas major hoc anno in Cartusia quam superioribus.

Status Capituli generalis hujus anni 1597 talis est: Capitulum generale deductis redditibus ejus nomine a Cartusia hoc anno receptis remanet debens domui Cartusiæ summam mille novemdecim scutorum et viginti solidorum pro expensis factis in dicto Capitulo, quæ ideo excedunt expensas annorum præcedentium, quia pretium frumenti, vini, avenæ et fœni et aliorum necessariorum hoc anno longe superavit pretium annorum præcedentium. Pro quarum expensarum solutione taxam suam juxta distributionem per auditores Computorum factam, sedente Capitulo, quæ in carta singulis provinciis dirigenda exprimetur: in fine Cartæ: Taxam autem hujus provinciæ secundum peræquationem factam affirmamus ascendere ad summam ∇ 24.

Fr. Deodatus du Tillet
Vicarius Cartusiæ

Sequuntur ordinationes, quas solas ex his quæ post ulti-

mam Statutorum Collectionem fuerunt per Capitulum generale promulgatæ usque ad præsentem annum 1597 Patres Diffinitores ejusdem anni, visis multorum Patrum scriptis et sententiis judicarunt debere retineri et servari.

Quibus de causis multiplicatio festorum in Ordine moderanda.

Atque imprimis festorum de novo in Ordine nostro institutorum nimiam multiplicationem moderandam esse plures et graves ejusdem nostri Ordinis personæ scripserunt et multis rationibus ostenderunt: tum quia per festorum Capituli (in quibus colloquia habentur) multiplicationem, nostræ vocationis præcipuum propositum (quod est cellæ solitudini et silentio vacare) notabiliter impeditur, et monachi magis gravantur tum etiam quia per qualibet festa duodecim lectionum minuuntur Agendæ, et Missæ quæ pro defunctis dicerentur nisi ea festa occurrerent. Propterea Diffinitores Capituli hujus anni 97 judicarunt nova festa sic esse moderanda.

1. Solemnitas Sanctissimi Nominis Jesu servetur quidem, sed (ne festa multiplicentur) celebretur (accedente Sedis Apostolicæ consensu) Dominica prima post Octavas Epiphaniæ nisi tunc propter inchoationem Responsoriorum fuerit in feriam secundam transferenda.

2. Solemnitas S. Jachim (quæ occurrens in Quadragesima continue cum solemnitatibus SS. Benedicti et Joseph gravat monachos) reducatur, ut prius ad festum trium lectionum cum Missa propria. Nunc est 12 lectionum ex decreto Gregorii XV.

3. Festa SS. Hugonis Gratianopolitani, Dominici, Francisci, Dionysii et Nicolai (quæ de novo sunt in festa Capituli erecta et instituta) reducantur ad festa 12 lectionum.

4. Festa vero SS. Francisci de Paula, Petri Martyris, Antonii de Padua, Bonaventuræ, Nicolai de Tolentino, Januarii et sociorum ejus a Sixto V instituta et præcepta ita dumtaxat

in nostro Ordine retineantur, si constiterit ad eorum observationem eas etiam ecclesias, quæ non utuntur breviario et officio Romano obligari; super quo consulemus Sedem Apostolicam ante sequens Capitulum.

Verumtamen ista festorum moderatio et reductio locum non habeat nec observetur donec per duo Capitula immediate sequentia confirmetur; ne aliquid de jam recepto et per plura Capitula approbato Sanctorum cultu sine magna deliberatione et unanimi multorum Capitulorum consensu minuatur.

Orationi Dominicali subjungenda Salutatio Angelica prout ordinatum est annis 1589, 90, 97, 98.

In omnibus divinis officiis ex debito dicendis quoties dicitur sub silentio Oratio Dominicalis, toties subjungatur Salutatio Angelica tam a monachis quam a Conversis in suo divino officio tam de tempore quam de B. Maria et pro defunctis.

Cum certo constet ex bona vel mala receptione et institutione Novitiorum profectum vel defectum Ordinis nostri tam in numero quam in merito personarum præcipue pendere, et in parvis domibus in quibus pauciores quam octo monachi utiles resident qui divinum officium cum nota integre non persolvunt non possint Novitii sufficienter ad omnia quæ sunt Ordinis institui, confirmantes ordinationem factam annis 94 et 95 statuimus ut in dictis parvis domibus non recipiantur nec retineantur Novitii, sed in his duntaxat in quibus divinum officium etiam nocturnum cum nota cantatur, et regularis observantia perfectius custoditur.

In parvis domibus non recipiantur Novitii.

In eisdem monachi etiam alibi professi habent vocem.

Quando autem professi in domibus hujusmodi conventualibus mittantur ad parvas domos sic omnino in illis suscipiantur, et necessariis foveantur ac si illarum essent professi, habeantque vocem in omnibus tractatibus non tamen in electione novi Prioris, quam non facient habitatores parvarum domorum, sed per Capitulum aut R. Patrem Cartusiæ illis providebitur de Superiore.

Negotium uniendarum parvarum domorum urgetur, quod tamen sequenti anno suspensum fuit.

Et quia experientia docente in dictis parvis domibus observantia regularis vix ex integro potest custodiri (ut multa alia taceantur) propterea confirmantes ordinationes factas annis 92 et 93 (94 de uniendis parvis domibus juxta Breve apostolicum super hoc concessum, et moderni Summi Pontificis sanctum desiderium et intentionem) committimus et injungimus Visitatoribus provinciarum ut cum auxilio eorum quos ad id idoneos judicaverint omnem operam impendant, omnique sollicitudine laborent in promovenda unione parvarum suæ provinciæ domorum vel inter se vel cum aliis ejusdem provinciæ domibus, prout magis expedire judicaverint, et in sequenti Capitulo aut super annum R. Patri Cartusiæ denuntient quid promoverint circa hujusmodi uniones, vel quas difficultates repererint. Quod negotium diligenter procurando suum zelum et fidem in Ordinem maxime testata facient. Expensæ autem ad hoc requisitæ per ipsos Visitatores fiant et postea repetantur vel a domibus uniendis vel a tota sua provincia (D. Meldeman professus Cartusiæ narravit in hac domo circa annum 1620 parvas domos hac via fuisse quasdam in pristinum statum restitutas dum se mutuo juvant.)

2 Part. Stat. cap. 21 no. 3.

3 Part. Stat. cap. 24. Ordinationem de Monialibus ante decimum quintum annum impletum non recipiendis ad habitum seu probationem, nec ultra numerum quem domus potest sustentare, factam anno 1594 et 96 iterum confirmamus.

2 Part. Stat. cap. 22. Ordinationes per Capitulum generale uno anno factæ, si anno immediate sequenti per idem Capitulum non confirmentur expresse pro revocatis habeantur.

Cum quilibet habilitatus ad officia censeatur, etiam habilitatus ad vocem; ordinamus ad tollendas inutiles quorumdam

disceptationes, omnes cujuslibet domus legitime institutos Priores, Vicarios, Procuratores aut sacristas quamdiu dicta officia exercuerint habere in omnibus tractatibus etiam in electionibus Priorum vocem proinde ac si earumdem domorum essent professi, licet in alia domo professionem fecerint.

Subscriptum:

In prædictorum fidem Ego Prior Cartusiæ hic subscripsi sub capitularibus negotiis anni 1597. Fr. Joannes, Prior Cartusiæ.

Joannes Lamberti Donatus hujus domus moritur

Obiit 10 Maii Fr. Joannes Lamberti Donatus antiquæ domus, cujus servitio se addixit anno 1573 valde diligens et obsequiosus portarius, sutor et piscator, primus sepultus in magna ecclesia ante altare S. Laurentii, cum solus esset incœpta sine tecto et testitudine.

Fr. Judocus Migro Alostanus primus Conversus in nova domo.

Deus statim domui providit de alio alumno æque obsequioso et fideli, nam in profesto Venerabilis Sacramenti frater Judocus Migro Alostanus ex honestis parentibus natus qui uno die obierunt et sepulti sunt in ecclesia primaria, ibidem primus religioso habitu Conversorum donatus est a D. Petro de Leon in sacello B. Virginis anteriori, antequam carta Capituli allata esset, et sequenti anno sub P. Hercule professus est, paucas pecunias quas habebat resignavit in manus Superiorum; habitaverat Gandavi apud sororium suum, qui principes aliquot patriæ a tumultuante populo carceri datos relaxavit, unde immerito supplicio in quartitas partes tractus fuit. Cujus caput cum cernisset Judocus animo deliquit. Soror vidua Leonem habuit in custodia pro recompensa.

Petræ altarium emptæ.

26 Junii emptæ sunt petræ seu lapides pro summo altari et reliquis quatuor ecclesiæ majoris altaribus. De quibus

facit mentionem Pater de Leon in suo Computu.

Pro lapide altaris capellæ S. Joseph (quod est secundum) et pro lapide majoris altaris ego solvi 21 florenos, reliquum solvit Procurator.

Puteus in medio areæ effossus qui nunc repletus est.

In Julio fodimus puteum in anteriori area cujus aqua fuit satis turbida. Nec mirum, nam locus iste ante paucos annos stagnum erat, turris enim major circumdabatur aqua, postea repletæ sunt fossæ ruderibus et terra congesta, ex puteo autem facta est anthia quæ excurrebat prope braxatorium, deinde lapides eruti fuerunt et puteus repletus, ex quibus lapidibus utpote albis sectis factus est puteus in ipsa turri et cubiculo secundario hospitum sed nec ibi valet aqua. Pater de Leon scribit pro primo puteo dedisse cuidam Sebastiano murario 55 florenos vel circiter

Idem Pater de Leon in Computu suo hæc habet non reticenda de nostro chirurgo, qui fere a restauratione domus nostris inservivit estque industrius et benevolus ac gratus domui.

Laurentius Van Beken cognatus Patris Vicarii (D. Francisci de Caveneer) servivit mihi fideliter ultra quatuor annos, (anno autem 1592 vel 93 incæpit prædicto Patri famulari) cum quo singulis annis exposui in suis vestimentis et calceamentis 25 florenos, quorum summa spatio quatuor annorum ascendit ad 100 florenos.

Intuitu pietatis et remunerationis, ac in favorem Patris Vicarii collocavi hunc Laurentium apud tonsorem quemdam Antuerpiæ ut addisceret artem et solvi pro eo 100 florenos.

Etiam dedi indumenta fratri suo Petro, qui aliquot dies serviebat mihi, et propter Patrem Vicarium cupiebam bene-

facere istis juvenibus, exposuique pro isto Petro diversis vicibus per modum eleemosynæ 30 florenos.

V. P. Hercules Prior hujus domus concessit sacellum Dominæ nostræ de gratia in Schuet tribus eremitis inhabitandum, qui non permanserunt.

Sequitur Epistola D. Prioris ad Ill^mum^ Archiepiscopum continens conditiones facultatis prædictæ.

Conceditur sacellum in Schuet tribus eremitis inhabitandum.

Ill^me^ et R^me^ Domine paucis abhinc diebus ad me venerunt tres Eremitæ, unus Gandavensis et alii duo Leodienses, qui hactenus in quodam heremitagio prope monasterium Lobbiense juxta oppidum Buyn diœcesis Leodiensis vixerunt et propter Grassatorum quotidianas excursiones et impedimenta residentiam suam deserere sunt coacti me rogantes, ut sibi partem aliquam nostri per hereticos desolati, et solo fere adæquati monasterii de Schuet extra oppidum Bruxellense sibi inhabitandam vellem concedere. In hunc finem mihi exhibentes tam Vicarii generalis Leodiensis quam episcopi Gandavensis testimonia ipsorum tamen retroactæ vitæ probitatem et integritatem comprobantia. Ego desiderans in loco dicti monasterii (quondam pluribus miraculis claro et devotissimo) priscæ religionis vestigia aliqua remanere, et populi vicini devotionem promovere communicato prius consilio cum Priore Conventus nostri Lovaniensis (D. Arnoldo Havens) hujus provinciæ mecum Visitatore generale, meoque Conventu ipsorum petitioni inclinatus ipsis usum sacelli B. Mariæ Virginis de gratia nuncupati cum nonnullis ædificiis et horto ipsis designatis sub beneplacito Ill^mæ^ et R^mæ^ P. V. et cum consensu Dominorum de-

cani et Capituli ecclesiæ collegiatæ S. Petri Anderlacensis sub quorum patronatu dictum monasterium situm est ipsorum jure in omnibus salvo annuendum et concedendum putavimus, mediantibus tamen conditionibus subjunctis.
Imprimis poterunt ipsi Eremitæ dictum sacellum aliaque ædificia eis concessa Christifidelium largitionibus et aliis quibus poterunt mediis reparare et ipsorum usui appropriare.

Item debebunt vitam suæ professioni conformem ducere, moresque suos ita componere ut omnium in se oculos ad pietatem et devotionem excitent manente semper penes Priorem monasterii de Schuet potestate et facultate eos inde ejiciendi si contrarium fecerint.

Item non licebit dictis Eremitis numerum suum augere seu alios sibi socios assumere sine dicti Prioris consensu.

Item tenebuntur sacramenta ecclesiastica et sepulturam a pastore Anderlacensi, cui jure pastorali subsunt, recipere.
Item obligabuntur ecclesiam Anderlacensem seu aliam Missam aliaque divina officia auditum frequentare, quamdiu sacerdotem, qui id muneris ei domi præstet non habebunt.

Item dictus Prior per hanc concessionem non intendit juri sibi in fundo dictis eremitis concesso seu alterius præjudicare, intendens ejusdem fundi hac concessione non obstante Dominus manere.

Concessio Archiepiscopi Mechliniensis

Per nos licet ut hoc sacello utantur hi anachoretæ quamdiu se gerent sic ut ædificent. Actum Mechli-

niæ, anno 1597, augusti 26.

Subsignavit: Matthias, archiepiscopus Mechliniensis
et Fr. Hercules Van Winckele, Prior Cart. Bruxellensis.

Quamdiu ibidem permanserint nondum compertum habeo, sed tamen patefecerunt se esse nebulones et fures, qui postea ultimo in aliis civitatibus supplicio affecti sunt. Ex eleemosynis quas recipiebant, non sarta tecta sacelli restaurabant sed optima vina emebant et non parvum detrimentum nostris vicinis sylvis inferebant, multumque displicebat canonicis et probis viris, nullum inter se caput habere cui alii subessent, cum nec privata domus absque patrefamilias subsistere possit.

Ingens victoria Hollandorum.

Mauricius adulta jam æstate exercitum educit, eo securius quod videret Archiducem Albertum lectissimas copias suas contra Francos ducere ad solutionem obsidionis Ambianensis. Interim ipse Bergam ad Rhenum diœcesis Coloniensis, Moeurs oppidum Comitatus ejusdem nominis, et Alpen Dominii peculiaris urbeculam cepit necnon Grollam et Bedefortium in Zutphania, in Transisulania vero Oldesaliam Eentiam, Ensehedam Lingamque oppidum cum Castro.

Insignis fuit hæc victoria et apud exteros etiam multorum sermonibus celebrata, qua Mauritius brevi temporis spatio novem oppida, arces quinque, comitatus tres ac totidem dynastias ordinum imperio adjecit: Frisiam et Twentiam ab omni hostium metu liberavit; septem fluvios, quatuor pontibus, tres vado trajecit. Non legatos tantum multorum regum et principum, verum etiam præter magnum nobilitatis numerum quæ ex vicinis locis undique confluxerat duos Duces, novem Comites ad castra visenda profectos tantæ victoriæ velut testes habuit atque inspectores. Aucti sunt insuper hac victoria in singulos menses ordines

octuaginta millibus florenorum, quibus accessionibus bellum ipsis deinceps levius, e contra Hispanis tanto erit difficilius.

Verumtamen postea idem Albertus nonnulla ex his oppida recuperavit duce Spinola.

Albertus frustra obsidionem Ambianensem solvere conatus est atque de nuptiis suis cum Isabella certior redditur.

Adparabat interea Albertus Ambiano per Galliæ regem obsesso succurrere dum Franciscus Mendoza Admirantius Arragonius in Belgium venit, qui ad Albertum refert quæ de nuptiis cum Isabella Clara Eugenia regis filia ejusque dote cum regni sui proceribus rex concluserat, quibus Principis animum variis tum sollicitudinibus occupatum mirifice exhilaravit, Occultata interim ad tempus nuncia quæ inde (5 die Decembris) publicata in consessu ordinum Belgium singulariter affecerunt, jam enim spes certa futuræ pacis affulgere credebatur, quod alioqui rex potentissimus filiam suam unice amatam in tantos tumultus non esset dimissurus.

Albertus dum cum toto exercitu ad castra prope Ambianum venisset, tum periclitari fortuna Gallica cœpit, pluresque Martis aleam fuga antevertere ni eam rex cohibuisset. Quo comperto Albertus ne temere suos in discrimen adduceret receptui cavit, et extremum agmen catenatis plaustris summoque militum robore communit, rex 16 millibus recedentes insecutus est, sed non est data ei pugnandi copia.

Res domesticas satis etiam turbulentas ex isto scripto D. Petri de Leon referamus. Notandum, inquit, quod habebam medium et certissimam spem colligendi adhuc ultra triginta millia florenorum modo supra dicto ex stipendiis personarum exercitus Suæ Majestatis pro fabrica totius monasterii sicuti mihi promiserat Dominus Magister de Campo Ludovicus de Villar et Dominus Alphonsus de Mendoça gubernator Cam-

D. Hercules designatus Prior Bruxellensis à D. Petro de Leon.

bracensis, sed Venerandus P. D. Hercules, quem ego R. Patri Cartusiæ et Capitulo generali summopere commendavi et designavi ut nostro loco huic domui præficeretur, quatenus ego liberatus a curis domesticis facilius fabricam promoverem, sua nimia intelligentia promotionem hanc impedivit, nam cum illi meam ad Suæ Celsitudinis profectionem fortassis futuram proponerem ad confines Franciæ, ut librantiæ quædam ibidem expedirentur, et prædictæ eleemosynæ colligerentur,

Obedientia D. Petri de Leon

cœpit renuere, et nescio sub qua specie justitiæ contradicere quasi mea res, et non domus hujus ageretur; unde magis volui domi manendo illam occasionem colligendi supra dictam summam amittere, quam illo renuente discedendo tantam summam impetrare ut illi satisfacerem, qui sua magna industria per aliam viam sine nostra et amicorum nostrorum opera domum suam fortassis poterit multo melius promovere.

Eædum ipsius; commendat se orationibus posteritatis.

Hinc est quod jam ego potero domum hanc ubi debita fabricæ, quæ nostro tempore fuerunt contracta, fuerint persoluta, in bona pace relinquere et omnibus Patribus hujus domus tam præsentibus quam futuris valefacere humiliter et obnixè propter Deum petendo quatenus mei maximi peccatoris in suis sanctissimis sacrificiis et orationibus dignentur meminisse, ut si quid inter tantas evagationes et sollicitationes pro ipsorum utilitate factas delictum est illorum etiam intercessione apud Deum misericorditer condonetur. Amen.

Ad hæc respondet V. P. Hercules ad marginem computus.

P. Herculis rationes.

Contrarium hujus ex eo manifestum erit, quia nunquam constabit hunc D. Procuratorem vocatum ab istis Capitaneis hic nominatis pro collectione harum eleemosynarum, quia

tunc in obsidione Ambianensis civitatis nunquam castra regis catholici fixere tentoria, sed semper ad aspectum hostis obambulantia se mutuo in aciem expectabant, unde importunum et scandalosum tunc fuisset Religiosos discurrere et mendicare per castra in tanto periculo versantia veluti hostis memorati, pestis et famis, ita quod nulla civitas etiam sub ditione regis, pateret ad ingressum militis.

Ad haec quid dicam, horum judex esse nolo; sed quandoquidem D. Petrus de Leon percipiebat stipendium a rege ut exercitibus inserviret poterat sequi castra, nec P. Hercules (qui ex suo ingenio semper illi adversatus est) sciebat eventum belli, ratione tamen non caruit.

Ultima librantia 804 florenorum.

Pergit Pater de Leon: summam ultimæ librantiæ post multos labores et expensas recepi (puto 15 septembris hujus anni 1597) coram Patre Priore D. Hercule a quodam Commissario qui revertebatur ex castris, et numeravit nobis in primis 750 florenos, et postea diversis vicibus solvit mihi quod reliquum erat ad complementum dictorum millium florenorum, sed est notandum quod inde defalcata sunt prædicta 50 scuta, quæ pertinebant ad Joannem Guerram, [puto Guevaram apud nos postea sepultum] quæ faciunt 125 florenos, et etiam defalcantur 20 floreni quos dederam Christophoro Raes, quia ipse collegerat eleemosynas inter illos milites equestres, et multum laborat semper pro nobis. Item defalcantur 3 floreni quos dedimus pro eleemosyna et sacco si bene memini, etiam defalcantur alii 3 floreni, quos minus accepi a prædicto Commissario in ultima solutione, et etiam defalcandi sunt ultra 45 floreni, quos exposui

D. Joannes de Guerra, forte Guevara, dedit schedulam ut ex suis stipendiis recuperaret Pater de Leon 250 florenos pro his 150 florenis.

Christophorus Raes fautor hujus domus.

diversis vicibus invitando Commissarios et ministros regis sine quorum ope et favore nihil unquam recepissem. Itaque defalcatis 196 florenis ex prædicta librantia. remanserunt 804 floreni.

Albertus Archidux dedit 900 florenos pro fenestris ecclesiæ.

Item impetravi, inquit Pater de Leon, 900 florenos ex ordinatione Serᵐⁱ Cardinalis pro fenestris vitreis ecclesiæ conventualis, qui fuerunt assignati per viam financiarum super Receptorem generalem Christophorum Godinum. Scribit ad imaginem P. Hercules constat auditoribus scilicet computus, et vere quia ipsemet prædictam summam receperat Antuerpiæ a Receptore Beruguen ut nomine Patris de Leon satisfaceret vitriario et fabro ferrario. Hanc summam existimo hoc anno ab Alberto datam si non receptam cum non constaret adhuc de ejus matrimonio futuro, nam in eidem fuerat depictus in habitu Cardinalis, cujus fenestræ fragmenta adhuc postea vidi.

Conclusio rationum de eleemosynis acceptis pro ecclesia 17.749 flor.

Constat ergo ex supra dictis quod recepi ratione eleemosynarum fabricæ defalcatis defalcandis 17.749 florenos, a tertia die mensis Martii anni 1591 usque ad ultimum Aprilis anni 1598.

6.950 flor. D. Petrus de Leon Confessarius Hispanorum

Constat præterea me recepisse spatio septem annorum tam ex parte pensionis nostræ regiæ quam a Domino Pagadore singulari amico meo, quam etiam ab aliis amicis meis pro expensis meis particularibus, et pro hæredibus Capitanei Christophori Perez cognati mei defuncti (et hic sepulti) summam 6.950 florenorum et nonnullas alias eleemosynas parvi momenti a filiis confessionum et ab aliis amicis, de quibus non possum bene recordari, quas exposui cum eisdem amicis meis et cum personis ordinis.

Pater de Leon spatio 7 annorum recepit 24.699 florenos.

Qui simul computati ascendunt ad summam 24.699 florenorum.

Hæc excerpsi ex computu quem reddidit sequenti anno 1598 coram Patribus commissariis ad hoc deputatis.

Campana ecclesiæ fusa est Mechliniæ.

In mense Augusti fusa est campana ecclesiæ in civitate Mechliniensi.

Fr. Jacobus Laurens recipitur pro Donato et dat calicem.

In Septembri receptus est Jacobus Laurens Hannonius de Conte-le-Brain ad statum Donati, qui sequenti anno in festo S. Huberti fecit promissionem suam diligens et industrius cocus, ante ingressum Ordinis in dicto officio Nuntio Apostolico et Patribus societatis qui castra sequebantur; dedit autem ecclesiæ 40 florenos qui pro calice expositi fuerunt.

Dux Ferrariæ moritur.

Ferrariæ mense Octobri Alphonsus Estensis Dux maturus et sine hærede moritur postquam principatum illum 27 annos administrasset, hinc ea ditio ut Romanæ Ecclesiæ feudum ad Clementem VIII est devoluta, post breve bellum inter ipsum Pontificem et Cæsarem Estensem nothum et nepotem defuncti Principis, qui pace composita 31 januarii sequentis anni Regium Lepidi, Mutinam et alia oppida retinuit. Estque a Rudolpho II Imperatore Dux Regii, Mutinæ et Carpi creatus, habuitque filiam Ducis Sabaudiæ uxorem.

Et Ser^ma^ Princeps Catharina Ducissa Sabaudiæ filia regis Hispaniarum.

Occubuit etiam mense Novembri subsequente Ser^ma^ Catharina Allabrogum Ducis uxor Philippi II Hispaniarum regis filia partus doloribus oppressa postquam filios quatuor filias pene totidem superstites marito reliquisset, qui permansit viduus 33 annos usque ad annum 1630 quo intelleximus obiisse.

Sicut pater sui similes generat, sic Pater Arnoldus Havens Prior domus Lovaniensis qui jam provecta ætate ex societate ad Ordinem maturos viros sui similes desinente hoc anno suscepit ac in Christo genuit:

27 Octobris D. Ægidium Bommelensem jam calvum.

D. Joannes de Steelant et D. Joannes Emmechovius se Ordini addicunt.

Et prima Novembris in insigni die solemnitatis Omnium Sanctorum duos viros nobiles non infimi nominis D. Joannem de Steelant Hulstensem et D. Joannem ab Emmechoven ex territorio Bommelensi prope Husden. Sic quoque S. Franciscus Nobilibus nolebat ad suam Societatem præcludi aditum quorum animus ad magna pro Deo obeunda communiter nobilior, vocatio sincerior, et transitus a locupleta substantia ad summam rerum egestatem laudabilior, quis et conversio ad alios trahendos efficacior, imo et aliquando necessario nobilium parentum favore et subsidiis utilior sed hoc monebat ut non tam nobilitati carnis quam spiritus attenderent. D. Joannes de Steelant vir erat litteratus specie decorus fueratque e familia Principis Leodiensis Ernesti a Bavaria cujus nomine ad Cæsarem legatione functus fuerat, sed non tam intrepido animo quin ibidem salubriter confusus fuerit ut quidam dicunt, alias præterea regiones paragratus fuit. Et ut audivi ex ore Venerabilis viri et senis Quæstoris Marchionum de Baden in tractu Luxemburgensi, Compostellæ in Gallitia et in templo reliquiis S. Jacobi majoris famoso et ex tota Europa peregrinatione frequentato cum esset et forte ex fatigatione obdormivisset vidit in visione B. Virginem habentem in manu habitum Ordinis nostri et dicentem sibi: Si vis salvus fieri suscipe hunc habitum; quod cum amicis referret, illum admonuerunt ut non negligeret gratiam et vocationem Dei.

Nobilium sæpius sincerior conversio.

Dominus autem ab Emmechoven non quidem tantæ litteraturæ fuit sed magni et acris judicii, et quidem verebatur ad statum clericalem ascendere contentus humili

statu Conversorum, sed tamen quia non erat linguæ latinæ penitus ignarus persuasus fuit ut habitum monachorum peteret nonnihilque laboravit in cantu addiscendo (sicut et socius ipsius) imo dixit quibusdam se vi precum a Deo et B. Virgine peritiam cantus adeptum fuisse, fueratque miles vulneribus potius quam venustate faciei decorus, perveneratque ad dignitatem Capitanei et locum-tenentis Domini du Bois Gubernatoris Werdensis, baltheum ad summam aram deposuit, inservit etiam nunc loco populi D. M. Magdalenæ et postea in Ordine supremum officium totius provinciæ scilicet Visitatoris adeptus est et ex duce equestrium copiarum dux et Pater monachorum effectus.

Gisbertus Bauhusius quartus Novitius domus Lovaniensis.

Et 20 die ejusdem mensis accessit quartus Novitius D. Gisbertus Bauhusius Antuerpiensis filius mercatoris sed religiose magnanimus qui etiam mercaturam exercuerat. Sed tandem exemplo S. Ignatii fundatoris Societatis Jesu, in qua habebat Germanum poetam et Ecclesiasten disertum, ipse annorum circiter 25 aut 26 litteris humanioribus addiscendis animum applicuit et studia theologiæ labiis extremis degustavit sicut exteras linguas hispaniam et italicam antea fecerat.

Pater Arnoldus horum receptione non tantum domui suæ subvenit, sed etiam toti provinciæ, quæ sicut domibus etiam personis deserta manebat et plus profuisset si in hac domo (Lovaniensem puto) se stabilivisset.

Hoc anno ad cælum migravit R. P. Canisius contubernalis quondam nostri Surii et Cartusianis Coloniensibus familiaris qui catechismum evidenti Ecclesiæ bono concinnavit. Appono Epitaphium: D. O. M. Venerandus in Christo Pater Petrus Canisius Noviomagi natus, Societatem Jesu tertio a confirma-

tione illius anno ingressus, ac sacerdotio insignitus, ob magni simul et placidi animi præstantiam a Coloniensi ecclesia ad Carolum V Imperatorem ab Othone Card. Augustano ad Concil. Trid. a Carolo V Imp. Wormatiam contra Melanc-thonem hæreticum, a Pio V Pontif. Max. ad Principes Germaniæ in fide confirmandos missus. Postquam Romæ in Siciliæ et Germaniæ Academiis docuisset diu apud Ferdin. Imp. et passim summa cum laude verbum Dei prædicasset, primus Provincialis Societ. ejusdem in Germania ab ipso societ. Auth. R. P. Ignatio datus fuisset, scriptisque fidem catholicam egregie illustrasset auspiciis R. D. Joan. Francisci Episcopi Vercellensis Nuntii apost. Friburgum sexagenarius venit collegii societ. fundamenta fecit, multa præclara documenta dedit. Et quasi quidam Friburgensium patronus ecclesiæ per Helvetiam Patriarcha, Religionis Catholicæ sui temporis columna toto christiano orbe notissimus, fide, prudentia, indefesso scribendi labore, abstinentia, perenni gravitate, animi puritate, flagrantissimo Dei amore multaque sanctitate clarissimus migravit ad Christum festo S. Thomæ Apostoli MDXCVII, anno ætatis LXXVII.

Batavi primo in Indiam navigant.

Hoc anno 1597 classis quam Amstelrodamenses mercatores itinere Lusitanis usitato anno 1595 versus Indiam orientalem miserant redut Idibus Augusti. Annis deinde subsequentibus variæ Batavorum classes, adeoque cincta perpetuis armis commercia ad Indos navigarunt et porro navigant. (Morianus in Chronico)

Anno 1598 Martii tertia expiravit Joannes Saracenus Ca-

meracensis Ecclesiæ archiepiscopus atque Vedastini monasterii antistes. Vir litterarum amantissimus atque de iis optime meritus habuit in carta anni 1600 Missam de Domina in provincia Picardiæ.

Præmittemus quæ habemus de domo nostra scribenda postea externa paucis attingemus. Reverendus Dominus Ovando Hispanus Dominicanus et concionator aulæ redemit 100 florenos annui census 16 denario redimibiles quos recipiebamus super antiquum hospitium, quod ipse emerat ut dictum est supra anno....

Exactio pecuniarum pro alendis militibus.

A nostris vicissim et verisimile ex prædicta pecunia redempti sunt 31 floreni et 5 asses denario 16 redimibiles, quos recipiebat Joannes Martens super bona monasterii, nam ab eodem D. Philibertus Procurator existens anno 1578 receperat 600 florenos D. Priore latitante apud Sylvam S. Martini, quia premebatur ad solvendas brevi temporis spatio graves exactiones pro militibus alendis, una vice 200 florenos, aliis vicibus 150, et ex proventibus domus quasi nihil recipiebatur.

Redempta quoque sunt decem sextaria siliginis irredimibilia ex bonis fundationis in Sterbecke quæ recipiebat annuatim super tria bonaria terræ Dominus Antonius Gottines, ut patet per litteras scabinales hujus oppidi.

Redempti sunt insuper aliquot census irredimibiles videlicet 7 stuferorum denario 27 a Capitulo D. Gudulæ.

Redimimus sextarium cum fertello avenæ et 12 nummos Lovanienses irridimibiles census quos annue recipiebat D. Leonardus Van Hecke ex bonis te Berpberge.

Emimus unum jornale terræ a Conventu Viridis Vallis

Ordinis Canonicorum Regularium situm inter bona nostra Opheerdebeeck in curti S. Annæ Pede, et est cum altero jornali conjunctum, inde solvebamus annue pro elocatione duo sextaria siliginis vel tria.

Emimus ab Anna Loys duos reditus redimibiles 18 denario quemlibet 24 stuferorum hipothecatos super quamdam domum te Begpumborre in Itterbeeck sitam juxta bona monasterii ibidem ut patet per litteras scabinales.

Transtulit monasterio eadem vidua adhuc reditum 18 stuferorum hipothecatum super quamdam domum Anderlaci in Palude e regione domorum monasterii ibidem.

Emit D. Hercules Prior tunc hujus domus, Brugis molendinum tornatile quod collocavit loco valde incongruo inter sacellum et ecclesiam, juxta portam; quæ res plurimum displicuit D. Petro de Leon promotori hujus novæ domus, eo quod se statim offerret obtutibus intrantium, cum tunc temporis multi Principes ipsius causa hanc frequentarent domum, plurimumque suo strepitu ecclesiæ et sacello incommodaret, ut illud postea amoveret ædificavit parvum ambitum circumcirca ecclesiam et ædificium quo nunc utimur Capitulo intra prædictam ecclesiam et sacellum.

Duæ primæ cellæ A et B ædificatæ; nunc X et A primæ a parte meridionali et culinæ proximæ

V. P. Hercules curavit ædificari duas primas cellas simul conjunctas sub uno tecto signatas litteris A (X) et B (A) quæ nunc sunt P. Prioris et P. Procuratoris.

Capitulum generale celebratum est 20 aprilis et sequentibus.

P. Ludovicus Goudays Prior Divionensis scriptor. Ludovicus Gaudez Prior Cartusiæ Divionensis obiit 1598 virtutis et doctrinæ commendatione clarus de quo Posservinus in Apparatu sacro meminit.

Obierunt imprimis D. Ludovicus Goudais professus et Prior domus Divionensis, patria Andegavensis, græce, latine, hebraice doctus D. Dionysii Areopagitæ librum De mystica theologia a se latine versum e græco scholiis illustravit.

D. Petrus Babolatus professus et alias Prior Domus Portarum qui 60 annis vixit in Ordine,

D. Pacificus professus et alias Prior Vallis Pisii qui 65 annos in Ordine Cartusiensi egit,

51 monachi, 22 Conversi, 3 Moniales, Soror Lerina de Provenne vixit in Ordine 60 annis, 9 Donati: personæ 75. Nullus fuit injunctus Monachatus.

Ordinatio Provinciæ

Priori domus Capellæ non fit misericordia et D. Martinus professus domus Sylvæ S. Martini revertatur ad domum suæ professionis. Qui, ut diximus, superiori anno laboravit pro manutenentia suæ dictæ domus.

Priori Philiberto domus Brugis non fit misericordia, et dabit operam ut Novitios aliquos recipiat instituendos in domo Lovanii. Quod executioni non est mandatum, nam hoc anno 1631 nulli supersunt monachi professi istius Domus.

Priori domus Lyræ non fit misericordia. Et curabit Novitios recipere ut habeat illa domus professos suos, ad quorum adventum D. Guilielmus Leond ibidem hospes migrabit hospitatum ad domum Sylvæ S. Martini.

Domui Sylvæ S. Martini restituimus Priorem suum D. Ægidium (Van Haut) propterea a Prioratu Gandavensi absolutum, quod spes aliqua restaurationis illius domus

esse videatur, et propterea curet Prior statim aptari locum pro tribus monachis præter se aliquam ad formam statuti, simul vivere et divinum officium pariter si non cantando saltem legendo persolvere possint.

Domus Hollandiæ (quæ penitus eversa est) bonorum administrationem relinquimus Procuratori domus Lyræ ex directione Visitatoris, cui reddet rationem sicut et administrationem bonorum Cartusiæ nostræ Majoris.

Priori domus Distensis non fit misericordia, et D. Nicolaum ibidem Procuratorem absolventes instituimus loco ejus Procuratorem D. Theodoricum ibidem Vicarium, qui etiam dictam domum restauravit.

Priori domus Gandavi alibi necessario fit misericordia (ut mox dictum est); et præficimus in Priorem D. Antonium a fine ibidem Procuratorem (qui erat professus domus Lyræ et ibidem diu Prior).

Priori domus Leodii (D. Philippo Van Belle de quo diximus anno superiori eratque suspensus ab officio et manebat in Sylva S. Martini) fit misericordia et vadat ad domum Capellæ, et ibidem fungatur officio Vicarii. Præficimus autem eidem domui Leodii in Priorem D. Arnoldum (Havens Visitatorem) propterea a Prioratu domus Lovanii absolutum (crebra certe mutatio).

Priori domus Bruxellæ non fit misericordia. Declaramus officium Procuratoris generalis non eximere ab obedientia et dependentia Prioris domus in qua moratur. Et hæc fuit humilitio D. Petri de Leon qui cum D. Hercule Priore non adeo conveniebat ut superius tetigimus.

Priori domus Sophiæ (D. Michaeli Jensema) fit miseri-

cordia, et præficimus dictæ domui in Priorem D. Antonium (Van Loo Zichemium) professum domus Hollandiæ, nunc Vicarium domus Lyræ, qui introductus fuit ipso die S. Mauritii.

Priori domus Lovanii alibi (scilicet Leodii) magis necessario fit misericordia, et præficimus eidem domui in Priorem D. Michaelem (Jensema professum ejusdem domus et quondam Procuratorem) propterea absolutum a Prioratu domus Sophiæ.

Audio Conventuales vix illum voluisse admittere, aut illi promittere obedientiam, verum cognoscens causam tenacitatem suam esse promisit demisse se rationabiliter Conventum tractaturum, et ea quæ sunt Ordinis servaturum, et sic installatus fuit.

Et D. Godefridus (Hamael ibidem professus) vadat ad domum Lyræ, ibique exerceat officium Vicarii (et hæc est prima promotio ipsius post unde trigesimum annum peractum in Ordine quod sciam) et D. Bartholomæus eat ad domum Brugis ibique fungatur officio sacristæ; hic non est reversus ad gremium matris suæ.

Ordinationes.

Ordinationem anno 1596 factam et 1597 confirmatam, quæ incipit Etsi Cartusia mater pro subventione et restauratione Cartusiæ iterum confirmamus, et exhortamur omnes Patres Ordinis ut voluntarios sese exhibeant ad solvandas taxas suas.

Difficultas saltem fuit in domo Sylvæ S. Martini.

Ordinationem de uniendis parvis domibus propter difficultates quæ in executione hujusmodi unionum occurrere visæ sunt suspendimus, verumtamen domus quæ poterunt commode et sine nimia contradictione univi uniantur. In hac provincia nullæ unitæ fuerunt.

1598

Exercitia R. P. Michel promulgantur.

Ut indemnitati consulatur honorabilis viri Domini Buisson Lugdunensis bibliopolæ, qui suis expensis typis mandavit libellum Exercitiorum spiritualium a R. Patre Cartusiæ editum, mandamus universis Ordinis personis, ut nullus præsumat emere prædictum libellum, nec alios a dicto R. Patre edendos nisi ex iis quos dictus Dominus Buisson excusserit et excudet. Et hoc eidem Domino Buisson per decennium concedimus. Et tamen sequenti anno 1599 eumdem recudit Coloniæ Joannes Gymnicus. Intellexi omnes omnino libros a cellulis monachorum in Cartusia fuisse sublatos, ut prædictis dumtaxat Exercitiis R. Patris uterentur et certum est multos iisdem in vita spirituali fuisse adjutos dignaque sunt tanto Patri et Generali.

Circa hoc tempus hospitabatur in hac domo D. Conrardus professus domus Capellæ qui hinc recedens institutus est Procurator in domo professionis suæ vir pius et zelator Ordinis.

Maii secunda Vervirii in Veromanduis pax inter Philippum II Hispaniarum et Henricum IV Galliarum reges potentissimos conclusa est, ac in Flandria et Brabantia 7 Julii incredibili omnium provinciarum applausu promulgata est.

Alias 22 Augusti. Mense Julio, Albertus Comitiis Bruxellis habitis petit per organum archiepiscopi Mechliniensis juramentum fidelitatis sibi Ser^mæ Hispaniarum Infantis futuræ conjugis nomine a subditis præstari, quod benigne annuerunt sartis tectis suis privilegiis.

Ut autem Albertus in Hispanias matrimonii contrahendi ergo proficiscitur, Ill^mus Andreas Austriæ Cardinalis episcopus Constantiæ Ferdinandi Archiducis filius interim ad regendas provincias Belgicas constituitur.

Res domesticas repetamus, ipsumque D. Petrum de Leon loquentem audiamus. Quodam tempore cum ivissem Mechlineam ad Patres Anglos, ut darem illis aliquam provisionem pecuniarum ex parte suæ pensionis, inveni ibidem unum regimen militum Hispanorum, proposuique Colonello ipsorum amico meo, ut colligeret eleemosynas inter milites suos, tam pro conventu Patrum Anglorum, quam pro fabrica domus Brusellæ, et statim propter meam personam ad computum stipendiorum suorum me manente in monasterio obtulerunt mihi in scriptis ultra quindecim millia florenorum ~~quorum~~ dimidiam partem applicavi de ipsorum consensu et devotione pro Patribus Anglis, aliam dimidiam partem pro fabrica domus Brusellensis. De qua re feci certiorem Priorem hujus domus Brusellensis, qui pro gratiarum actione rescripsit mihi litteras ingratissimas et indignas qui mihi scriberentur, quibus humiliter respondi ut consideraret quam bonum esset reddere malum pro bono et odium pro dilectione mea. Hinc est quod ex illa dimidia parte prædictarum eleemosynarum quæ ascenderet ad septem millia et ultra florenorum quam decreveramus assignare pro domo Brusellensi assignavimus dimidiam partem pro perfectione claustri domus Lovaniensis, ut intelligeret ille bonus Pater Prior me non solum Brusellensibus natum esse.

Nova collectio eleemosynarum, scilicet quindecim millia florenorum.

Pater de Leon abalienat se ab Hercule Priore hujus domus.

Quid agis, bone Pater, etiam sic thesaurizas Patri Herculi, qui ad istam domum post annum translatus perfecit claustrum ex his pecuniis, ni fallor. Collecta igitur Mechliniæ in cartis prædicta summa eleemosynarum ad computum stipendiorum militum reversus Brusellas non sine magnis molestiis a sollicitationibus atque expensis tandem egrediens cum Ser.mo Archiduce Alberto in suo discessu apud Dominam de Halis

Albertus Archidux Hispaniam ad sponsam suam cogitans 14 septembris Brusella discessit.

(nam Albertus dispensationis pontificiæ certior factus, voti ergo ad ædem D. Virginis Hallensis toto orbe miraculis, quæ in ea per suam Matrem operatur Deus celebrem profectus, purpuram et galerum deposuit, ensequé ac baltheo accinctus clericali militiæ renuntiavit, et in Hispaniam ad inaugurationem conjugii abiit) impetravi a Sua Celsitudine ordinationem et mandatum, ut prædictæ eleemosynæ paulatim mihi solverentur, ut ex illis inde darem dimidiam partem Patribus Anglis, et aliam dimidiam partem applicarem ad meam dispositionem pro fabrica ecclesiæ domus Bruxellensis, et pro perfectione claustri domus Lovaniensis uti ego postulaveram, et sic jam circa medium mensis Octobris præsentis anni 1598 expedita fuit una librantia generalis totius exercitus pro tertia parte solutionis stipendii unius mensis cuilibet militi, et per singularem favorem Domini Computatoris generalis totius exercitus regis, qui est meus filius Confessionis, et per intercessionem Domini Pagadoris generalis Gabrielis de S. Stephano fuerunt mihi assignata in prædicta librantia generali 133 scuta et 15 stuferi quæ faciunt 333 florenos, de quibus dedi quitantiam meam ut ex partibus Frisiæ ubi milites accipient solutiones per quemdam Commissarium mihi remittantur, sed est notandum quod Franciscus de Sagasticavala minister Pagadoris generalis Antverpiæ dedit mihi mutuo prædictam summam, quam debeo illi restituere quando recepero a prædicto Commissario, qui venturus est ex Frisia. Et etiam est notandum, quod hæc summa assignatur mihi sicut ego petivi sub titulo Conventus Patrum Anglorum, domus Lovaniensis et Bruxellensis ut inter illos dividam secundum portiones illis per me assignatas ad meam dispositionem. Sed

Albertus habitu cardinalitio se exuit.

quia debita fabricæ domus Bruxellensis nondum sunt ex integro soluta. Ideo Patres Angli et conventus Lovaniensis habebunt patientiam donec ex primis solutionibus totum istud debitum diluatur, postea vero ex sequentibus restituam illis integras suas portiones absque defraudatione, desumptis tamen nostris expensis quæ necessario debent fieri magnæ et justum est quia qui altari deservit de altare vivere debet itaque recepi ex istis novis eleemosynis ut supra dictum est 333 florenos et 16 stuferos de quibus debeo reddere novam rationem.

Repetitæ quærelæ D. Petri de Leon. Prior modernus hujus domus Bruxellensis, quem ego commendavi, et nostro loco subrogari feci, ut me ad promovendam hanc domum juvaret e contrario propter suam cautelosam defidentiam et temerarias atque falsissimas suspiciones intulit damnum huic domui plusquam quadraginta millium florenorum, quos ego collegissem inter ministros regis et nostros amicos, qui ædificare totam domum cupiebant si meæ dispositioni et conscientiæ fuisset commissum. R. Pater Cartusiæ male informatus a meis æmulis fecit mutationes et ordinavit, quæ non ordinasset si propriis oculis vidisset nostram conversationem; sed quidquid illud est valde bene factum est a Domino, qui mortificat et vivificat, humiliat et sublevat, suscitat de pulvere egenum, et de stercore elevat pauperem, utinam in alio sæculo dignetur nobis concedere mansiones paratas, ut ibidem sedeamus cum Principibus gloriæ æternæ. Amen. Et hic est finis computus ipsius quem habui et videtur circa hunc annum coram Patribus Commissariis reddidisse. Inter cetera hæc numerat: Procuratori Cartusiæ pro suo viatico dedi 15 florenos. Pro vestimentis ejusdem Procuratoris et Fratris Georgii exposui 40 florenos.

D. Didaco Maldonato professo conventus Patrum Anglorum, dum proficisceretur in Hispaniam dedi 10 florenos. Erat etiam natione Hispanus et fuerat ex familia Comitis de Fontibus, habuit autem locum apud Anglos quia alebantur stipendio regio.

D. Ludovico (Corrio) professo domus Leodiensis quando ibat ad Cartusiam dedi 15 florenos. P. Arnoldus Visitator commendaverat illum propter doctrinam, percensuitque carmine numerali omnes ex ordine nostri Instituti Generales quotquot ab ipso D. Brunone ad sua usque tempora extitere fuitque primo impressum Coloniæ 1597, verum nescio an post discessum ipsius a Cartusia vel ante, quia nescio quonam anno præcise iverit.

Philippus II moritur.

Idibus Septembris quinta matutina Ser^mus Princeps D. Philippus II Hispaniarum et Indiarum rex potentissimus S. R. Ecclesiæ subditus filius et catholicæ Fidei defensor acerrimus (prout habet carta Capituli sequentis) placide in Domino obdormivit in Scoriaco S. Laurentii cœnobio, quod est sodalium Hieronymiarum ætatis anno 71. Et certe a tua morte

OrtVs et OCCasVs Boreas et CærVLVs aVster
PLanXerVnt CIneres Magne PhILippe tVos.

D. Ludovicus Belmus initiator domorum in Portugallia moritur.

In Hispaniis quoque ad meliorem vitam transivit D. Ludovicus Belmus Catalanus Ilerdenensis professus Scalæ Dei et quondam ibidem Prior postea institutus primus Rector Scalæ cœli in civitate Eborensi in Portugallia anno 1587, deinde etiam primus Rector domus Ulyssiponensis anno 1592, tandem in principio mensis Junii anno 1598 profectus est ad domum de Caçalla una cum V. P. D. Petro Serval commissa-

rio generali provinciarum Hispaniæ ad visitandam dictam domum, et ibi mortuus est 8 Augusti anno præsenti 1598 habens Monachatum.

Primo Septembris in Italia obiit D. Stephanus Barreguis Prior domus Neapolis et Visitator Lombardiæ remotioris sicut et propinquioris fuerat et Prior Papiæ.

In Septembri incæpta est ecclesia hujus domus cooperiri tegulis.

Arcus triumphales pro ecclesia.

Et Magistratus dedit portam trifariam et aliquot columnas quæ inservierant pro triumphali ingressu Archiducis Ernesti, nunc appropiatæ sunt pro ornatu majoris altaris et doxalis, et melius et convenientius depictæ. Pro quibus dedit Pater de Leon Magistro operum civitatis 10 florenos 14 Septembris sequentis anni.

Muersa et Alpa neutralis

Sub hoc tempus Muersensis Comitis vidua, quæ primo Hornano Comiti quem perduellionis reum Albanus capite plecti mandaverat, nupserat, ab Alberto et Confœderatis Hollandis sibi ac Muersensi principatui, uti et Palatini vidua Alpæ dominio neutralitatis beneficium impetravit: quæ loca a Mauritio superiori anno intercepta fuerant.

Franciscus Mendoza Admiralius Aragoniæ, qui copiis regiis in Belgio nunc præerat ingentem exercitum trajecto Mosa in Cliviam adduxit. Ubi potitus variis arcibus tandem iterato Berkam ad Rhenum recepit et Doetecomum Zutphaniensis Comitatus oppidum.

Vesalienses ex itinere aureorum centum millibus frumenti modiis mille multat, quod auxilium tulissent Hollandis.

Conventuales domus Gandensis scribunt ad P. Petrum de Leon, quem abalienatum a D. Priore et domo hac forte intellexerant, atque benigne ad se invitant, litteræ talis tenor est:

Conventus Gandensis scribit ad D. de Leon ipsumque ad se invitant.

A. V. P. D. Procuratori generali Ordinis Cartusiensis

Amplissimorum tuorum erga nos beneficiorum magnitudini, quibus nos Cartusiamque nostram Gandensem in dies singulos onerare non desinis, Venerande in Christo Pater, quia nullis mutuis officiis respondere valemus hoc unum tamen optime curamus, ut eorum perpetuam memoriam retineamus, et gratiarum actiones quas possumus, non autem quas debemus lubenti lætoque animo referamus. Rationis fuerat (ut rebamur) ulteriori importunitate tuam Reverentiam minime gravare, nisi ingenuus animi tui candor, proferendæ liberalitatis percupidus diffidentiam hujusmodi nobis sustulisset, et ad tuam Reverendam Paternitatem tanquam ad sacram anchoram confugere persuasisset. Eidem qua par est animi submissione supplicantes ut antiquæ suæ Cartusiæ per se assurgere non valenti manum ~~suam~~ adjutricem toties expertam iterato porrigere non dedignetur. Quod fiet si singularem suam industriam (qua plurimum valet) in restitutionem aliquot cellarum (quæ sui Promotoris industriæ dicabuntur) intenderit, in quo plurimum nostræ Cartusiæ consultum fuerit (quæ se jampridem tua unius industria de novo et a fundamentis in integrum restitutam gauderet si prudentia moderatoris id temporis ejus reliquias colligentis accessisset) et Deo ter Optimo Maximo non frustra famulatum erit. Qui

tuam R. P. Cartusiæ Belgicæ restituendæ (ut facis semper) quamdiutissime conservet incolumem. Si te loci nostri videndi fabricæque promovendæ tenet desiderium venienti obviis procurrimus ulnis. Ex Cartusia Gandensi pridie D. Brunonis 1598.

Subscripserunt:

Fr. Antonius a Fine, Prior,

Fr. Henricus Amelius, Vicarius, qui epistolam scripsit,

Fr. Philippus Verdebant,

Fr. Nicolaus Andreas,

Fr. Arnoldus Caeye,

Fr. Joannes a Duvenee,

Fr. Gislenus Hammius, Procurator,

Fr. Lævinus Jaghere, Sacrista.

Prima Missa celebratur in ecclesia nostra.

In festo Omnium Sanctorum D. Hercules Winckelius Prior hujus domus primam Missam eamque solemnissimam cantavit in ecclesia nostra majori quæ ad perfectum usque pervenerat, Domno autem Petro de Leon Promotori ejus carmine congratulatus D. Procurator Gandensis.

Venerando admodum in Christo Patri ac Domino, D. Petro Leoni Generali Procuratori Ordinis Cartusiensis in Curia Bruxellensi templo suo consummato congratulabatur Fr. Gislenus Hammius ejusdem Ordinis monachus.

Forte tuos olim meliori carmine mores
Et quæcumque gravi gessisti digna cothurno
Unguibus a teneris, primaque ætate retexam
Scilicet ut mundi fastu, carisque propinquis
Carnis et illecebris et opum prædivite gaza.
Despectis, tiro Christi vexilla secutus

Egeris illustrem victo plutone triumphum,
Et morum gravitate puer transcenderis annos.
Interea tenui salientia carmina vena
Excipe, et oblatos non averseris honores
Prima suo socero Babylone Semiramis ædem
Condidit, hinc Hecate triviæ paricida Dianæ,
Mox et lucifugo gens Philistæa Dagoni,
Atque alii plures aliis statuere vel aras
Vel delubra Diis Erebi: sed qui tamen omnes
Præmia nulla suo retulerunt digna labore
At tu magne Leo melius ducentibus astris
Et meliore Deo cœli struis, omine templa,
Quæ prius in cineres (heu quid non improba tentat
Hæresis, at Bellona furens) collapsa jacebant.
Cur (equidem credo) nostras sarcire ruinas
Te Deus Hisperia nobis accivit ab ora:
Credo equidem, nec fallor enim. Namque altera quæ te
Causa coegisset patriosque relinquere fines
Et perferre graves pelago terraque labores
Et pro deliciis quibus affluit optima tellus
Semirutas habitare casas, et paupere cultu
Ducere tranquillam per amica silentia vitam?
At quia sub tenebris virtus oppressa latere
Vera nequit, tua te nolentem gloria cœlo
Tollet, et æthereis clarum caput inseret astris.
Macte animo, feret hæc magnum tibi fabrica nomen.
Aurea nam quamvis fuerint Carthagine Phœbi
Et quæ belligeræ Graii posuere Minervæ
Phana, licet fulvo rutilarint eminus ære
Haud tamen his tua sunt ignobiliora, sed illa

(Luna velut stellas, et lunam lumine Titan)
Exuperant. Quia non tantum congesta metalli
Pondera fulgentis ornant altaria Divum;
Quantum pura fides nec non sincera voluntas
Hostiaque a casto superis oblata ministro.
His equidem solum titulis Salomonis (opinor)
Grata fuere Deo, quamvis preciore vel arte
Nulla magis toto pateat se fabrica mundo:
Namque pavimentum pario de marmore sculptum
Aurataque trabes, aurataque janua, et ara
Et paries claro fulgebat lucidus auro.
Ergo hoc ut late proles Davidica facto
Extendit celebrem nostra hæc ad tempora famam;
Sic tua (præsagam nisi fallat opinio mentem)
In sublime ferent seri monumenta nepotes.
Quin prius auroram, cum jam descensus in undas
Fertur, et obscuras oriens sol adferret umbras
Et pecora in fluviis pascentur in aere pisces
Quam lux ulla tuum memori decus eximat ævo
Quid? tibi nunc etiam magnos largitur honores
Orbis, et in tot concilio Cartusia Patrum
Admirata tuos evexit ad astra labores
Perque tot Europæ sparsit præconia gentes.
Sume animos, magis atque magis tua gloria gliscet.
Tu modo suscepto Leo ne desiste labori,
Donec in antiquam Christo Duce, et auspice formam
Restituas quæcumque feros delubra tuorum
Æquavitque solo Mars, in cineresque redegit.
Quod si perficias ingens opus. En erit olim

Illa dies tibi, cum sedes ingressus Olympi
Sideraque et solem pedibus substrata videbis
Obviaque hospiciis cælestibus agmina Divum
Excipient, strepituque hilari, plausuque frequenti
Et formosa sui sistant te regis ad ora.
Vos tamen interea quos vexit ad æthera virtus
Inclyta quos flagrans castis alit ignibus ardor
Cælicolæ, queis templa dicat Leo vester et aras
Ferte pedem celeresque aditis succedite vestris.
Tuque adeo imprimis nostri sacer Ordinis autor
(Si tua rite tui sequimur vestigia nati
Et tibi grata pio colimus solennia ritu)
Bruno Parens, tua dexter adi pede tecta secunda
At tu, Summe Parens, Petro post fata Leoni
Præmia perpetuam dona fælicia vitam.

(Typis Joannis Mommartii.)

D. Joannes l'Apostole Ordinem nostrum ingreditur.

In prædicto festo Omnium Sanctorum quando prima fuit celebrata Missa in nostra ecclesia, etiam qui fuit postea primus professus novæ domus D. Joannes l'Apostole Mechliniensis habitum Ordinis nostri suscepit in Cartusia Lovaniensi, quando prædicti nobiles de quibus egi anno superiore omittebant professionem, fuerat Carmelita sed nondum promotus sacerdos, multumque in priore ordine delectabatur piis opusculis nostri Lanspergii quorum lectione et bono exemplo Patrum Anglorum qui Mechliniæ degebant puto attractum ad nostrum Ordinem, Paterque Havens qui fuerat etiam alterius Religionis eum voti compotem fecit quamvis non vestierit egregia erat forma, et bene compositus ad gravitatem et modestiam religiosam et bonam habens vocem.

Albertus Archidux Austriæ et Margareta Caroli Archiducis Austriæ filia Philippi III Hispaniarum regis sponsa 13 Novembris incredibili pompa Ferrariæ a Clemente VIII Pontifice Maximo excipiuntur. Die 15 Novembris ipse Pontifex matrimonium inter Philippum regem per Albertum avunculum suum, ut loquuntur comparentem, et inter Margaritam reginam præsentem celebravit. Post ipsi Alberto Isabellam Claram Eugeniam per Legatum suum Sessæ Ducem comparentem desponsavit. Peracta re divina Pontifex reginæ rosam auream ipsa nocte Natalis Dominici consecrari solitam dedit: quæ sacra inter dona eodem apud Principes ejus sexus est loco, quo ensis et galerus ad Principes viros a Pontifice mitti solitus.

6 Decembris obiit D. Petrus Aquilo professus Scalæ Dei, et ejusdem Domus 30 annorum spatio Prior necnon Visitator Cathaloniæ.

Decembris 23 die Tiberis extra alveum elatus tantam urbi stragem dedit ut nullam post hominum memoriam, majorem: Pontifice jam triduo Ferraria quam receperat reduce et sano.

Hæc Margareta Austriaca Philippi III Regis Hispaniarum sponsa cum per Insubriam transiret audita Ticinensis Cartusiæ amœnitate cum magnificentia certante tametsi erant qui ingressum suaderent, maluit ea oculis suis amœnitate negata exemplum Principibus feminis reprimendæ sanctæ in speciem curiositatis statuere quam pascere insolito spectaculo visum, usu indulgentiæ qui in sanctarum Legum labefactationem gliscente facile abusione verteretur. Quod sancte ac prudenter optimam reginam monuerat conscientiæ in sacro tribunali arbiter Richardus Societatis Jesu sacerdos sententiam rogatus inquit Theophilus Raynaudi

Isabella Clara Eugenia, quæ avo nostro Hedviges Elizabethas reduxit eadem ex causa quæ sororiam permoverat renuit hanc Papiensem et ceteras imo Belgii Cartusias subire, quamvis jure fundatæ domus et supremæ dominationis posset.

Anno 1599 Cardinalis Andreas exercitum in Cliviam ducit, et Embricæ præsidium imponit cui insidias struxerunt Mauriciani, et Comes Busquoius in eorum manus saucius venit.

Item opera Labourlottii et Lanslei Angli propugnaculum ab Hollandis Crevecœur nuncupatum non procul a Sylva ducis situm rursus eripuit.

Mendoza Bommeliam infæliciter obsidet propter simultates inter regios vicinaque castra hostium, qui totis viribus nullisque sumptibus parcentes urbem servabant, canit receptui.

Cardinalis Andreas propugnaculum S. Andreæ excitat in manus hostium mox venturum. Doetecomium occupant Nassovii.

Hæc miseria Belgicæ provinciæ pro cujus statu solliciti nostri Principes Albertus et Isabella post celebratas nuptias 7 Idus Junias Barcinone solvunt. Pro quibus primum oratur in carta.

8 Martii inceptum est sterni pavimentum majoris ecclesiæ.

Capitulum generale celebratum 10 Maii et sequentibus.
Obierunt monachi 57 (inter eos Prioris officio functi 16, et D. Germanus Marchant professus domus Montis Dei qui 60 annis laudabiliter vixit in Ordine) Conversi 23, Monialis 1, Donati 10: personæ 91.

Ad 8 Kalendas Martii Compluti obiit Garsias Loaysa

novus Archiepiscopus Toletanus (qui Alberto archiduci successerat) et cum eo spes evanuerunt, quas ingenii nobilitas, et aliæ præclaræ dotes pollicebantur. Recommendatus in carta.

Ordinatio Provinciæ

Religiosi domus Capellæ D. Adrianum a Prioratu absolutum rursus sibi præficiunt.

Priori Capellæ (D. Adriano Dorpio) alibi necessario fit misericordia et committimus Visitatoribus ut provideant dictæ domui de alio pastore aut per viam electionis, vel ut ipsis videbitur expedire. Conventuales jus electionis habentes novo exemplo suum absolutum Priorem D. Adrianum rursus eligunt et installant canticumque Te Deum laudamus intonant et decantant, quibus facile consenserunt Patres Visitatores cum res patriæ non pro voto succederent.

Nam subjungebatur in Carta domui monachorum brevi ut speramus restituendæ Ordini præficimus in Priorem D. Adrianum propterea a domo Capellæ absolutum sed residentiam habebit in domo Leodii nec quidquam agere sine consilio Patris Visitatoris præsumat.

Spes inde concepta erat, quod Mendoza, ut diximus, præterita hyeme aliquot Cliviæ oppida scilicet Embricam Rhees Hispanorum præsidio firmaverat, eaque in hunc modum locis ejusmodi adhibita præcautione Duisberg oppidum sed nonnihil majus Rhenoque adjacens securus de necessariis ad vitam Admiralius brevi tempore occupare se posse credebat, et exercitum subinde ad Velavios hyeme trajicere, ita ut non difficilis ipsi ad Ultrajectum reliquaque Hollandorum adjacentia loca videretur expeditio. Sed præpropera nimia fuit ista spes.

Priori domus Diestensis non fit misericordia, et D. Theodoricus (Hampwickius) ibidem Procurator vadat ad domum Sophiæ et exerceat ibidem officium Procuratoris cum administratione

bonorum domus Hollandiæ (ipse est qui in domo Monialium fuerat neglectus, nec ad administrationem bonorum dictæ domus admissus, nunc ipsius industria agnoscitur). Et Visitatores provideant de alio Procuratore et similiter de alio Vicario in locum D. Nicolai quem tali officio indignum declaramus.

Priori domus Leodii (D. Arnoldo Havens qui singulis annis fere mutabatur) propter majus bonum fit misericordia, et præficimus in Priorem dictæ domus D. Michaelem (Jensema) propterea a Prioratu domus Lovaniensis absolutum, diuturnior illi obvenit Prioratus quam Buscoduci aut Lovanii, nam Leodii septem integris resedit annis fecissetque domum Flandricam si forte diutius permansisset, nam plerosque Flandros eo tempore recepit.

D. Arnoldus Havens instituitur Prior Domus Bruxellæ.

Priori domus Bruxellæ (D. Herculi) alibi necessario fit misericordia, et præficimus in Priorem dictæ domus D. Arnoldum (Havens) propterea a domo Leodiensi absolutum: et D. Petrus de Leon pergat in eadem domo exercere officium Procuratoris generalis in Curia Bruxellensi in omnibus sequendo consilium Patris Visitatoris qui erat ipse D. Arnoldus Havens, nam ut ex superioribus potuit addiscere Lector non bene conveniebat cum P. Hercule.

Priori domus Sophiæ non fit misericordia, et D. Ludovicus professus domus Leodii ibidem hospes exerceat officium Vicarii. Domnum autem Ægidium ..... ibidem Procuratorem designamus Administratorem bonorum domus Capensis cujus multis annis fuit Procurator, sed morabitur semper in aliqua domo Ordinis quam Visitatores provinciæ designabunt sine quorum consilio nihil aget.

Priori domus Lovanii (supradicto Jensema) alteri domui

necessario fit misericordia, et præficimus in Priorem dictæ domus D. Herculem propterea a domo Bruxellensi absolutum, et poterunt ex professis illius domus (si nimis gravetur) ad alias domos mitti, ubi magis utiles a Visitatoribus judicabuntur. Invenerat ibi P. Hercules nidum ubi poneret pullos, atque si in eodem nidulo moratus et mortuus fuisset potuisset sicut palma multiplicare dies suos, nunquam alibi fuit felicior ac majori in honore habitus, cum enim esset morum gravitate præditus et sufficienti doctrina ornatus Ordinis Zelator filios non paucos suscepit aut erudivit in disciplina atque ad officia promovit cum domum insuper ad hæc aptam et ad formam Ordinis sortitus fuisset, unde non modice diligebatur a suis.

Ordinatio.

Moderationem festorum de novo in Ordine nostro institutorum factam per Capitulum anno 97 et confirmatam sequenti anno, nunc iterum pro tertia vice confirmamus et observari volumus, declarantes festa SS. Francisci de Paula, Petri Martyris, Antonii de Padua, Bonaventuræ, Nicolai de Tolentino, Januarii et sociorum ejus juxta intentionem Summorum Pontificum qui ea de novo instituerunt debere celebrari cum 12 lectionibus.

Subscripsit Fr. Petrus Serval, scriba Capituli.

Dignum judicavi ad rei memoriam subjungere petitiones V. P. D. Petri de Leon R. Patri in Capitulo propositas et subscriptas, quibus nonnihil consolatus fuit.

Admodum Reverende Pater,

Ego P. Petrus de Leon humilis filius V. R. P. post debitam salutationem et obedientiam humiliter peto, ut dignemini mihi concedere infrascriptas licentias et petitiones.

In primis humiliter peto, ut per litteras patentes aut in charta

Capituli generalis declaretis me esse incorporatum in domo Bruxellensi; sicut jam semel concessistis et quod deinceps non me habeant tanquam extraneum sed sicut professum et filium ejusdem domus, denturque mihi ibidem omnia necessaria more Ordinis, avenam et fœnum pro una equitatura, et ligna necessaria pro cubiculo nostro, ut ego magis afficiar ad promovendam fabricam ejusdem domus, et expensas particulares evitare possem applicando pecunias ad prædictam fabricam.

Consentiente Priore et Conventu domus concedimus et approbamus.

Item peto ut si contingat fieri in eadem domo vel alicubi electio canonica de mea persona, quod non obstante absolutione facta ab officio Prioratus ejusdem domus possim eligi et confirmari ad beneplacitum V. R. P.

Concedimus.

Et quia diligentius debeo incumbere fabricæ ejusdem domus Bruxellensis peto ut Provincia restituat pro fabrica pretium unius equi, quem mutuo dederam V. Patri Visitatori qui nomine Provinciæ anno præterito venit ad Capitulum, et perdidit prædictum equum valoris ad minus 100 florenorum.

Æquum et justum ducimus expensas viatici V. P. Visitatoris ad Capitulum hujus anni et pretium equi deperditi solvi a domibus provinciæ et restitui pro fabrica.

Etiam peto ut eadem Provincia restituat pro fabrica expensas quas hoc anno exposui adducendo et reducendo V. P. Visitatorem, qui etiam venit nomine Provinciæ ad Capitulum generale.

Conceditur ut supra.

Etiam peto ut fiat liber arcæ et constituatur unus Arcarius qui scribat in eodem libro quidquid Procurator domesticus recipit ex proventibus domus, et quidquid ego recepero ex eleemosynis, ut non solum ex eleemosynis ædificemus sed etiam ex his quæ supererunt (dempta sustentatione Conventus) ex proventibus domus.

Committimus executionem hujus articuli V. P. Visitatori.

Sunt quidam qui frustra scandalizantur de nostra equitatione allegantes quod Abbates et alii prælati in illis partibus non equitant in Curia. Sed non est eadem ratio de illis et mea persona. Illi vero non tam longe distant, et raro egrediuntur, ac aliquando in curribus pomposis. Ego autem pedibus a domo nostra montes illos ascendere non possum, et si aliter ambularem Nostrates cum quibus habeo negotia potius, scandalizarentur. Nos tenemur servare honestatem religiosam et debitam gravitatem Ordinis, et non præbere sæcularibus occasionem vilipensionis, quando vident Priores et Procuratores solos per plateas incedentes, et aliquando tabernas intrantes, et titubantes egredientes, quod frequentius superioribus annis contingebat.

Humilis equitatura D. Petri de Leon.

Ideo peto ut equitatura mihi sicut hactenus quamdiu fuero in officio concedatur cum coopertura ex coreo usque ad stapedas sicut moris est.

Concedimus.

Ex hac humili equitatura sæculares bene ædificabantur prout mihi retulit Dominus Cymon Magister Computus regii in hac civitate vir probus et pius ac honoratus. Et ex corde doleo et deploro mores Priorum et officialium hujus temporis qui per civitatem ambulant passim ocreati

cum calcaribus velut nobiles.

Et quia frequentius exirem pedester per civitatem si haberem unum honestum Conversum, qui me comitaretur, peto a V. R. P. ut commendet V. Patri Visitatori Famulum nostrum Guilielmum, qui anhelat ad habitum Conversorum, ut si viderit illum aptum recipiat ad probationem, ut domui et mihi inserviat.

Committimus hoc prudentiæ Patris Visitatoris.

Iste Guilielmus inservivit fideliter prædicto Patri de Leon usque ad mortem, sed non moribus Converso aptis præditus quod et in Cartusia animadversum quoque est fuit postea braxator aulæ, et habuit uxores et proles, mortuus est in vicinia donatus beneficio Missæ de Domina. Alibi etiam conqueritur D. Petrus de Leon se frequenter petiisse et quæsivisse Donatum Ordinis, qui ipsi inserviret et nunquam potuisse invenire.

Etiam peto ut possim venire ad Capitulum generale si mihi videbitur expedire ut semper me exhibeam humilem filium et servum V. R. P. et matris Cartusiæ.

Priusquam accedatis significate nobis per litteras et expectate nostrum responsum.

Item peto ut pro tribus Agendis aut officiis defunctorum possim satisfacere celebrando unam Missam

Concedimus.

Missa una conceditur pro tribus Agendis.

Et quia aliquando propter multas occupationes et varios discursus meos non potui ex integro persolvere omnia officia defunctorum ex Ordine debita peto misericorditer ut pro præteritis omissionibus injungatis mihi aliquas

Missas celebrandas quibus satisfaciam.

Dicite Missas decem pro præteritis omissis.

Etiam peto pro consolatione et conservatione conventus Anglorum ut quotiescumque indiguerint nostra opera possim illis adesse et illos juvare in suis necessitatibus.

Consulto et consentiente P. Visitatore cum præsens fuerit.

Data est mihi facultas a Legato Summi Pontificis ad instantiam quorumdam Principum et ministrorum regis audiendi illorum confessiones, quod tamen raro contingit. Sed quando veniunt ad me non possum illos recusare. Ideo peto a V. R. P. ut gratam et ratam habeat istam facultatem, quæ cum timore Dei exercetur ad salutem animarum, et eo magis quo pauciores sunt sacerdotes in illis partibus nostræ nationis Hispanicæ, qui possint supra dictas personas audire.

Quanto rarius id fiet tanto melius.

In omnibus me humiliter committo et commendo dispositioni V. R. P. et spero quod nullas deinceps recipietis querelas de nostra conversatione Deo juvante per merita orationum vestrarum.

Item declaro V. R. P. quod diebus festivis consuevi celebrare post Missam conventualem propter devotionem quorumdam benefactorum nostrorum qui sero veniunt ad nos ut audiant Missam, et sic non possum interesse Refectorio.

Quando id fuerit necessarium concedimus.

Cartusiæ, 17 Maii 1599.

Subscripsit: Fr. Joannes, Prior Cartusiæ.

In Scheut domus abbatis conflagravit.

Domus abbatis quæ integra remanserat in antiquo monasterio post multas reparationes in vigilia B. Mariæ Magdalenæ fulmine tacta conflagravit cum villicus mane ibidem et pridie 19 plaustra

fœni reposuisset, et tertio die ibidem repertus est adhuc ignis, et mansit cella ubi habitat villicus illæsa licet esset conexa.

Albertus et Isabella Belgarum Principes.

Albertus Austriacus et Isabella Clara Eugenia optimi Belgarum Principes Nonis Septembris magno spectaculorum apparatu Bruxellis sunt excepti. Quo principes totius Belgii urbes per Legatos advenere adventum suorum Principum exultantibus animis exosculantes. Concurrebant ad eos cuncti et velut ad gemellos illos castores respiciebant in diuturna hac bellorum tempestate, postea Lovanii, Antuerpiæ, Gandavi, simili pompa et congratulatione excepti sunt, inter alios et D. Gislenus Hamme professus et Procurator Cartusiæ Gandensis composuit carmina congratulatoria impressa Gandavi in-4°.

D. Christianus Noetz qui fuit ultimus Prior in Scheut moritur.

20 Septembris Antuerpiæ obiit V. P. D. Christianus Noetz primus professus et Prior Lyræ ibique sepultus qui prius fuerat Prior domus Ziriczeæ deinde hujus domus Bruxellensis annis 31 et longo tempore Visitator provinciæ.

Ipsius loco institutus est D. Godefridus Halmael professus domus Lovaniensis Vicarius Lyræ in Rectorem dictæ domus Lyranæ, qui non diu post absolvit comprofessum suum D. Joannem Cooman ab officio Procuratoris et alter datus est ei D. Joannes Nanningius.

D. Joannes l'Apostole primus professus in nova domo Bruxellensi.

D. Joannes l'Apostole Mechliniensis, de quo superiori anno egimus, Novitius in Cartusia Lovaniensi ad instantiam D. Arnoldi Havens Prioris hujus domus permissus et præmissus est ut primus in hac nova domo professionem sub prædicto Patre emitteret sicut factum est in Vigilia S. Martini 10 Novembris quod felix faustumque sit. Juvenis erat 22 annorum egregia et procera statura; Nostri solverunt expensas ipsius Novitiatus domui Lovaniensi 100 florenos sicut justum et æquum erat.

Zacharias Lippelous scriptor moritur. Zacharias Lippelous Antuerpiensis ante Ordinis ingressum IV Baccalaureus Christo Coloniæ dare nomen cœpit anno 1587 qui cum felicis esset ingenii atque elegantioris stili nitore

Stilum ipsius elegantem fatentur et extranei. polleret prolixiores illos Laurentii Surii Sanctorum tomos in compendium redegit. Quod deinde revidere atque historiis aliquot augere serio dum moliretur continuis exhaustus studiis in phtisim incidit, quæ paulatim ita confecit hominem, ut licet florenti esset ætate ac corpore bene compacto fato tamen ante tempus concesserit inambulando namque ac scribendo propemodum occubuit hoc anno 20 Novembris ætatis 33.

D. Dionysius Rousseau professus domus Parisiensis 57 annos vixit in Ordine. In antiquitatibus Parisiensibus notatur hoc anno 1599 obiisse D. Dionysius Rousseau qui 57 annis vixit in Ordine neque unquam domum aut cellam mutavit, propterea autor D. Jacobus Bruel religiosus S. Germani Ordinis S. Benedicti, ipsum comparat aut præfert antiquis eremitis.

Cardinalis Cajetanus protector nostri Ordinis fato concedit. Ill^mus^ et R^mus^ D. D. Henricus S. R. E. Cardinalis Cajetanus, S. D. N. P. P. Camerarius et nostri Ordinis protector amplissimus morbo correptus in medio vitæ et immaturæ adhuc gloriæ cursu Romæ interimitur, et in D. Pudentianæ sacello a se restaurato sepelitur. Qui supremum tumuli honorem procurarunt, eidem hæc etiam adscribi perennis memoriæ ergo voluerunt.

Ejus Epitaphium. Henricus Cajetanus tit. S. Pudentianæ Presb. Card. S. R. E. Camerarius, Legatus apostolicus, primum Bononiæ, secundo in Gallia in obsid. Parisien. tertium in Polonia contra Turcas sanctæ hujus Ecclesiæ, et sacelli a fundamentis instaurator hic quiescit. Vir pietate, candore, magnitudine et fortitudine animi memorabilis. Ecclesiæ inservivit summa domi forisque auctoritate, et apud omnes Ordines gratia. Obiit annum agens L. an. Dom. MD. IC. IV. Decemb.

Longius latiusque ingenii ipsius famam protulerunt egregia ejus opera ob industriam et spectatam eruditionem laudata.

Non alium prætεrea sub Clemente VIII sortiti sumus protectorem; sicuti nec modo sub Urbano VIII habemus.

An expediat habere singularem protectorem.

Post mortem primi protectoris Societatis Jesu consultandum visum est Patribus essetne supplicandum Pontifici ut novum sufficeret Patronum nec ne. Pro erat exemplum aliarum Religionum; Ex parte tamen altera deterrebant exempla perversitatis humanæ paratis ad salutem præsidiis in perniciem abutentis. Cum satis appareat levissimos quosque religiosorum hac illac non raro extra disciplinæ cancellos per umbram Patronorum effluere, et aulicorum interdum quosdam inferre religiosorum negotiis, et minime expertos ea tractare quæ prudentiam usus requirunt. Quidquid laxando imperio minuendæque unius propositi autoritati ac remittendo Ordini sit plane constat esse ei maxime periculosum. Satius videbatur omnes Patronorum numerare loco, omnesque pro tempore causaque appellare, quam uni nominatim esse affixos, per cujus tutelam ceteri se quodammodo cura exemptos rati minore studio cum opus foret causam susciperent.

Sic censerunt et sancerunt longe ante Patres Ordinis nostri 3 Compil. Statut. cap. 13, §7, et in Nova Statut. Collect. cap. 22, num. 68.

Cum Ordo noster sit sub speciali protectione Sedis Apostolicæ inhibetur omnibus et singulis personis Ordinis ne sine scitu et speciali commissione Capituli generalis aliquem

sive aliquos ex Dominis Cardinalibus per Breve Apostolicum aut alias in protectores speciales impetrare vel sibi procurare præsumant, omnium enim auxilio et protectione indigemus, unde cum speciales aliquos impetrare volumus ceteris quodammodo derogamus.

Pontifex cum vehementer probasset ne quis unus nominatim Patronus assumeretur a Societate, clementer adjecit patrocinium vestrum ipsi nos recipimus nos erimus vester Protector, quod hoc tempore Clementem clementer nostris dixisse fertur.

Verumenimvero propensionem eam Pii IV (si bene recordor) gravissimæ mox obtrectationes quemadmodum concusserint nec modice immutaverit narrat historicus, et quomodo alienatus a Societate fuerit Pontifex, atque ita experientia docuit necessarium esse protectorem seu mediatorem apud supremum illum protectorem.

Hoc anno 1599, 2 Junii impliciter duello decertavit D. Philippus frater notus Ducis Sabaudiæ contra D. Crequi l'Esdigieres generum, a quo occisus fuit. Exitus pugnantium mors est (Seneca). Cartusiani Petri Castri eum sepulturæ ecclesiasticæ mandare recusarunt. Non enim satis putarunt majores eas pœnas constituere, quas possit aliquis excipere in vita; multos tangit sepultura: ad cogitationem post se futurorum plerique gravius moventur. (Quintil. Declar. 274.)

Formula precum quæ hoc tempore recitabantur a Præsidente* diebus Dominicis in Capitulo.

Orabimus, dilectissimi Patres, pro omni statu Sanctæ matris Ecclesiæ. Pro Sanctissimo Patre nostro Clemente Summo Pontifice, pro suis Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis,

* Intelligo V. P. Petrum de Leon Hispanum.

Episcopis, et aliis ejusdem Ecclesiæ Prælatis. Pro Reverendo Patre nostro N. Priore Majoris Cartusiæ, ac aliis Prioribus et personis Ordinis nostri, pro nobismet ipsis, et pro nostra Congregatione, et bona directione, et promotione domus nostræ et omnium negotiorum nostrorum tam spiritualium quam temporalium, ut omnis nostra actio et operatio dirigatur ad honorem Dei et salutem animarum nostrarum.

Orabimus etiam pro Serenissimo Imperatore Rudolpho, pro catholico Rege nostro Philippo, pro serenissimis et pientissimis Principibus nostris Alberto et Elizabeth, ac aliis regibus et Principibus christianis, ut Deus super illos et super omnes populos illis commissos unionis gratiam clementer infundat quatenus divisione rejecta vero Pastori Ecclesiæ se unientes illi digne valeant famulari.

Orabimus præterea pro omnibus Benefactoribus nostris amicis, recommendatis, afflictis, captivis, existentibus in peccato mortali, et in quacumque tribulatione animæ aut corporis constitutis, et præcipue pro Senatoribus hujus civitatis primis fundatoribus antiqui monasterii nostri, et pro ministris regis ac præfectis militum. Pro militibus exercitus catholicæ Majestatis qui conferunt eleemosynas ad ejusdem monasterii restaurationem.

Orabimus denique pro omnibus istis, et pro aliis omnibus quibus tenemur, et pro quibus debemus, et assueti sumus orare tam vivis quam defunctis, ac pro illis singulariter, quorum nomina occurrunt hac hebdomada pronuncianda in Calendario conventuali hujus domus ut Deus concedere dignetur vivis suam gratiam, et defunctis requiem sempiter-

nam: dicendo psalmum et preces consuetas.

Anno ab orbe condito juxta LXX 6218.
Juxta vulgatam et emendatam editionem 5632
Olympiadis 593 anno 2 ab Urbe condita secundum Varronem 2351
Christi Redemptoris nostri anno jubilæo et sæculari 1600
Clementis VIII Papæ 9, Rudolphi II Imp. 24, Philippi III Hisp. Regis 3.

Fuit hic annus celebris jubilæo Romam petentibus concesso. Innumeri mortales eo confluxerunt ea indulgentia invitati.

Annus fuit hic in urbe et orbe jubilæo percelebris, quo in mediis hæreticorum turbis militumque tumultibus demirandus apparuit hujus gratiæ consequendæ ardor, confluente Romam ex omnibus Europæ partibus maxima populorum multitudine, Romanisque eos omnes insigni caritate et liberalitate excipientibus.

Primo die anni et sæculi domus Lovaniensis bonum xenium habuit 200 florenorum annue ex legato D. Wilhelmi Horii Sevenbergis qui eo die emisit professionem cum bono omine.

Obitus R. P. D. Joannis Michaelis.

29 Januarii obiit Reverendus in Christo Pater D. Joannes Michael professus domus Parisiensis et Prior Majoris Cartusiæ, sacrique Ordinis nostri generalis Minister, alias Prior domorum ejusdem Parisiensis et Ligeti, Visitator provinciæ Franciæ habens triplicem Monachatum et Missam de B. Maria per totum Ordinem in quo pie vixit 45 annis. Vir, ut ait D. Arnoldus Havens totus spiritualis ac divinus. Et si quis tanti Patris virtutum quoddam cupiat habere compendium, audiat quæ D. Th. Petreius in epistola præfixa Confessioni Gregorianæ scribat: Mox, inquit, ab ipsa adolescentia jugum Domini portare cœpisti, et arctissimum Cartusianæ

solitudinis rigorem nihil reformidans, in eam sodalitatem nomen dedisti, quæ ex quo primum instituta est perpetuum quoddam inexhaustæ fœcunditatis seminarium, hominum et doctrina et pietate præstantium extitit, in qua tam præclarum maximarum virtutum specimen edidisti, ut celeberrimæ Parisiensi Cartusiæ præfectus atque amplissimæ provinciæ Gallicanæ Visitator designatus omnes in tui admirationem raperes. Ita ut pius ille tuus prædecessor R. P. Hieronymus Marchand acutissimi ingenii atque infallibilis judicii vir, tantarum virtutum odore allectus, te sibi in perpetuum assessorem delegerit, qui gravissimis Ordinis negotiis pertractandis, non cum aliis interesses modo sed et solus quandoque ea disponeres, et chyrographo tuo tanquam suo fides ut adhiberetur per chartam Capituli generalis universo mandaverit Ordini; nec ea solum fama intra amplissimi Ordinis nostri se continuit limites, sed longe lateque diffusa ipsos etiam totius orbis præstantissimos Parisienses theologos, ipsumque numerosum clerum Parisiensem allexit, dignumque qui pro totius cleri causa tanquam fidelis patronus, et zelator religionis præcipuus ad comitia totius regni Gallicani diligereris judicarit, ac tandem ipsum precibus a Generali Ordinis obtinuit et impetravit (dixi etiam superius, si bene recordor, ipsum ducem fuisse ecclesiasticorum qui in armis erant dum civitas Parisiensis obsideretur a rege Navarreo adhuc hæretico, qui postea regnum Franciæ obtinens caute petiit mutuo a Cartusianis Parisiensibus nonaginta millia florenorum in sumptus belli, quibus

postea dum de repetundis agerent dictum, illos contra regem stetisse at propterea ista multa merito plecti.

Verum hæc missa faciens ad id me converto, quod in hac summa totius Ordinis præfectura (qua adhuc vivens omnibus te modis dignum tuus ille felicis recordationis prædecessor non solum proclamabat, sed ut subrogareris totis viribus, totoque conatu lachrymis apud Deum, precibus apud homines contendebat) dignum apud homines laude, et apud Deum retributione peregisti. Nam R. P. C. aliquot e suis Majoris Cartusiæ professis, singularis eruditionis atque admirandæ pietatis viros, ad diversas orbis provincias destinavit, qui collapsum monasticæ vitæ rigorem (ubi id postularet necessitas) ad severioris disciplinæ regulam revocarent. Neque vero hic substitit paterna tua sollicitudo, sed omnes etiam ingenii nervos in dies eo dirigit, ut Majorem illam Cartusiam matrem (exemplar a Domino nobis in montibus Cartusiæ monstratum) selectissima novella plantatione per quam insignem efficiat, atque hinc est quod quandoque viginti, quandoque plures optimæ spei juvenes, uno eodemque tempore apud vos reperiantur (quod a quingentis annis nunquam fuit visum) qui in novitiatu constituti laudabile sui tyrocinii specimen omnibus exhibeant, idque sub tali ac tanto Patre, cujus consilia, ut quandoque fuere Reipublicæ Gallicanæ salutaria ita nunc sunt Ordini fructuosa et exempla novitiis perutilia. Ita ut timendum non sit sub tanto capite, tamque præcellenti præsule atque sub tam idoneis Rectoribus et eximiis speculatoribus nostrum hunc cœtum cartusianum, quem Deus Omnipotens tam clementer et benigne a principio ad hodiernum usque diem fovere, dirigere ac protegere dignatus est ad aliquem

Numerus Noviciorum in Cartusia sub R. P. Joanne Michaele.

laxiorem vitæ statum (quod Deus avertat) aliquando declinaturum.

R. P. D. Bruno D'Affringues Prior Cartusiæ et Generalis Ordinis.

Cum hoc novo sæculo regimen domus Cartusiæ et totius Ordinis auspicatus est R. D. Bruno D'Affringues professus Cartusiæ et Prior tunc domus Avinionis, præcedentibus prophetiis nam cum esset officialis episcopi ...... eum adduxit ad Cartusiam dicens P. Hieronimo: Reverende Pater, adduco tibi R. Patrem, sicut hoc anno comprobatum est, natione autem Belga Audomarensis.

Hollandi progressus magnos faciunt obtensis Vuachtendoncka, Crevecordia et propugnaculo S. Andreæ.

Vuachtendoncka cum arce præsidio vacua occupatur a Ludovico Nassovio. Opportuna ea arx ad vicina præsidia infestanda, ac novis operibus a confœderatis (quorum ea virtus ut parta tueri pro virili studeant) munita, firmissimis istius provinciæ propugnaculis merito accensenda est singulare certamen inter quosdam regios et Gallos qui inter Hollandos merebantur prope Buscoducum.

Hollandi Crevecordiam et propugnaculum S. Andreæ pecunia magis quam armis obtinent, quæ si salva fuissent nunc adhuc Buscoducum staret in fide Ecclesiæ et regis.

Tumultus inter inter Archiducum milites ob non soluta stipendia, ob quas accensæ seditionis faces extinguendas Comitia ordinum jussu Principum Bruxellæ celebrata.

Hoc anno plerique antiqui suum diem obierunt D. Joannes Fontis antiquior S. Crucis qui 63, Soror Barbara Montanche professa domus Brugensis quæ totidem annis scilicet 63, Soror autem Florentia Gamot professa domus Gosnay quæ 72 et Soror Anna Pronot Donatissa domus Brugensis quæ 87 annis in Ordine laudabiliter vixerunt.

Obierunt monachi 51, Conversi 20, Moniales 9, Donati 6: personæ 86.

Inter sæculares præcipui Illustris D. Michael de Mora

D. Michael de Mora gubernator Lusitaniæ, promotor domus Ulyssiponensis.

Gubernator regni Portugaliæ qui habuit Monachatum, quia promotor domus Ulyssiponensis.

Illustris Dominus Josephus ab Arragonia hæres fundatoris domus Aulæ Dei et ejusdem domus patronus bene meritus.

Ordinatio Provinciæ

Priori domus Sylvæ S. Martini non fit misericordia, quem instanter hortamur ut diligenter intendat reparationi et instaurationi dictæ domus. Et D. Martinus ibidem professus vadat ad domum Bruxellæ ibique exerceat officium Sacristæ. Verum jam unus sacrista D. Joannes l'Apostole erat constitutus, et quia dictus D. Martinus pedibus defectuosus, Venerabilis Prior scripsit ad Cartusiam ut huc non accederet, quem quia texere juncis noverat aliquis commendaverat. Et D. Joanni ...... professo domus Coloniæ ibidem hospiti provideat domus Leodii de necessariis loco D. Gerardi (Valentini) professo domus Leodii et hospiti in domo Coloniæ, in qua plerosque annos exegit eratque senior.

Bonorum domus Hollandiæ administrationem committimus Visitatori provinciæ, qui ad hoc uti poterit opera D. Erasmi professi dictæ domus habituri suam residentiam in domo Visitatoris, et nihil acturi sine consilio et consensu ejusdem (sicut etiam jam actu habitabat in hac domo).

Bonorum domus Campensis si quæ sint et domorum Amstelrodamensis et Zuriczeæ et similium domorum destructarum administrationem committimus Visitatori provinciæ, et cui ille commiserit, qui inde subveniet paupertati domus Lovanii donec prædictæ domus restaurentur (quod sæpius fuit ordinatum, quod beneficium dicta domus Lovaniensis jam non satis agnoscit.

Priori domus Gandavi non fit misericordia, et Visitationem dictæ domus committimus Priori Valencenarum cum socio per

eum assumendo.

Priori domus Leodii non fit misericordia et D. Guilielmus professus domus Lovanii (puto Beyeren absolutum Priorem) ibidem hospes vadat hospitatum ad aliquam domum provinciæ Rheni quam Visitator dictæ provinciæ assignabit (post 4 annos obiit Leodii) loco dicti Petri professi domus Ruræmundæ qui Leodii hospitatur. Et Fr. Thomas Donatus domus Brusellæ ibidem hospes (missus a P. Arnoldo) vadat ad domum Distensem.

Priori domus Brusellæ non fit misericordia. Et D. Joannes Novavilla professus domus Leodii ibidem sacrista vadat ad domum Sylvæ S. Martini, ibique fungatur officio Vicarii et D. Petrus professus domus Leodii vadat hospitatum ad domum Lyræ, hos enim pro adjutorio evocaverat superiori anno P. Arnoldus Prior et Visitator; spatiamenta autem dictæ domus per Visitatores limitentur et designentur quod tantum anno 1614 factum est non sine præjudicio si non disciplinæ tamen oblocutionis toleratæ.

Missalia imprimi jubentur.

Capitulum generale rogat R. Patrem ut hoc anno si fieri posset negotium inceptum pro impressione novorum Missalium et Breviariorum Ordinis nostri executioni demandentur: breviaria nedum habuimus quamvis repetita fuerit non semel ordinatio. Missalia vero bis impressa fuerunt.

Homiliaria empta.

Empta fuerunt hoc anno tria homiliaria lectionum quæ constiterunt compacta 38 florenis.

Nunquam rariores ordinationes quam sub moderno R. Patre Brunone.

Nulla præterea facta fuit ordinatio, abstinuitque modernus R. P. D. Bruno D'Affringues a multiplicatione ordinationum toto regiminis sui tempore, prout in ultima Collectione Statutorum sancitum fuerat et renovatum anno 1597.

Status Capituli generalis ex relatione Auditorum Computorum